NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 20 גראשען

12 זייטען

נייעס פאלקסבלאט

14-טער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג פ' נצו"י י"ט אלול תרצ"ו | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1,06 | Łódź, Niedziela, 6 Września 1936 | № 208

א דיוויזיע ענגליש מיליטער

ווערט אפגעשיקט קיין ארץ-ישראל

דאס מיליטער האט שוין איבערגעריסען די מאנעווערס און גרייט זיך אפצופאהרען קיין א"י.

די געפאהר פאר דער עליה איז נאך נישט פארביי

לאנדאן, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

די גאנצע היינטיגע ענגלישע פרעסע איז פול מיט בעריכטען ארום דער לאגע אין א"י און די בעשלוסען פון קאבינעט.

די פרעסע טיילט מיט, אז קיין א"י וועט אפפאהרען א גאנצע דיוויזיע ענגליש מיליטער פון אלדערשאט. די דאזיגע דיוויזיע האט שוין איבערגע־ריסען די מאנעווערס אין סוסעקס און מאכט שוין די נויטיגע הכנות אפצופאהרען קיין א"י. דער אפפאהר קיין א"י זאל פארקומען, ווי עס הייסט, איבערנאכטאג פרייטאג.

אין בלאט מעלדעט, אז א הויכער אפיציר האט ערקלערט, דאס עס איז דער דיוויזיע שוין געבליבען בלויז עטליכע טעג צו מאכען די נויטיגע פארבערייטונגען צום אפפאהר קיין א"י.

מען גלויבט, אז ווען דאס פרישע מיליטער וועט אנקומען קיין א"י, וועט דארט ערקלערט ווער־ען קריגס־צושטאנד.

אין יודישע קרייזען דריקט מען אויס צופרי־דענהייט צוליב'ן בעשלוס פון דער רעגירונג [illegible] פארשטערקונגען, ווי ביז איצט, מיטלען, כדי [illegible] די רוה און ארדנונג אין א"י.

מען גלויבט אבער, אז דורך די דאזיגע מאס־נאהמען איז נאך נישט אריבער די געפאהר פאר דער יודישער עליה, און די מעגליכקייט, אז די עליה זאל אפגעשטעלט ווערען, איז נאך אלץ אקטועל, הגם זי איז דערווייל אפגערוקט געווארען.

ענדגילטיג זאל די עליה־פראגע בעהאנדעלט ווערען דורך דער ענגלישער רעגירונג אויף דער קאבינעט־זיצונג פון מיטוואך קומענדיגע וואך (דעם 9־טען ד. ח.)

מען גלויבט, דאס מיטן ארויסשיקען א דיוויזיע מיליטער קיין א"י ווילען זיך אפקהלטען די אויפ־געהעצטע געמיטער פון די אראבישע טעראריסטען. מען האלט, אז נאכן צוריקשטעלען די רוה אין לאנד וועט די רעגירונג מאכען די לעצטע הכנות פאר'ן אנקום פון דער קעניגליכער קאמיסיע און עס בעשטעהט נאך אלץ די סכנה, אז צו די דאזיגע הכנות זאל אויך געהערען דאס סוספענדירען די יודישע עליה אויף דער צייט, וואס די קאמיסיע וועט פיהרען איהר אויספארשונגס־ארבייט אין א"י.

עגיפטישע פרעסע וועגען בעשלוס פון ענגלישער רעגירונג

ארויסצושיקען א דיוויזיע מיליטער קיין ארץ-ישראל

קאהירא, 5 (ספ. טעל.)

די ידיעה וועגען בעשלוס פון דער לאנדאנער רעגירונג ארויסצושיקען קיין פאלעסטינא א גאנצע דיוויזיע, ד. ה. פערגרעסערן אויף צוויי מאל אזוי פיל דעם דארטיגען בריטישען גארניזאן, האט אין דער קאהירער פרעסע ארויסגערופען א גע־וויסע פערוואונדערונג. די צייטונגען זענען אין דער מיינונג, אז דאס וועט נאך מעהר פארשטאר־קען די טעראריסטישע אקציע פון די אראבער. קיי־נער צווייפעלט נישט, אז ענגלאנד האט גענוג כח און מיטלען, אז זי זאל קענען אונטערדריקען די קליינע צאהל פארטיזאנישע אפטיילונגען אין פא־לעסטינא, אבער גלייכצייטיג שטעלען זיי די פראגע צי דאס וועט פערבעסערן די בעציהונגען פון ענג־לאנד מיט די מוזולמענער.

די פרעסע איז אין דער מיינונג, אז מען דארף זיך רעכענען דערמיט, אז די ענגלישע ריקזיכטס־לאזיגקייט וועט ארויסרופען א רעאקציע אין אלע אראבישע לענדער און וועט זיי צווינגען צו א איינמישונג אין דער אדער אנדערער פארם אין שוץ פון זייערע פאלעסטינער ברידער. די פרעסע ווייזט ווייטער אן, אז דער אויסערן־מיניסטער פון איראק, נורי פאשא עס־סאיד, האט אונטערגענומען די פערמיטלונגס־מיסיע מצד די אונאפהענגיגע אראבישע מלוכות. דעריבער קענען די דאזיגע מלוכות זיך שוין נישט בעגנוגענען מיט דער ראל פון א גלייכגילטיגען אבסערוואטאר פון קאמף צווישען די אראבער און די ענגלענדער.

לויט דער מיינונג פון איינציגע צייטונגען ווער־ען פון דער פערטיפונג פון קאנפליקט אממייסטען ליידען די יודען, ווייל פון איצט אן איז שוין נישט פערהאן קיין האפנונג צו ברענגען צו א הסכם אין פרידליכען צוזאמענלעבען מיט די אראבער.

אראבער בעשלאסן פארטצוזעצען דעם שטרייק

אראבישע באנדען־פיהרער בעשליסט זיך נישט צו רעכענען מיט די פארטיי־פיהרער. — אראבישער טעראר הערט נישט אויף. — מעהרערע אראבער אומגעקומען. — נאך 2 אעראפלאנען געצוואונגען אראפצולאזען זיך צוליב שיסעריי פון אראבער. — פרישע אנגריפען אויף יודישע ישובים

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

דער אראבישער אויבער־ראט האט אנגענומען א בעשלוס פארטצוזעצן דעם שטרייק.

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

אין א קאנספעראטיווען פלאץ אין די בערג אין דער געגענד פון שכם איז פארגעקומען — ווי עס ווערט מיטגעטיילט — א צוזאמענקונפט פון פיהרער פון אראבישע טעראר־באנדען, וואר גראסערע אין די געגענדען פון שכם, טול־כרם, דזשענין. אויף דער צוזאמענקונפט איז בעשלאסען געווארען צו רופען א גרעסערע קאנפערענץ פון באנדען־קאמאנדאנטען און איינצולאדען צו איהר אויך דעלעגאטען פון די טעראריסטען־באנדעס, וואס זענען טעטיג אין דרום־א"י און אין דער געגענד פון חברון. די דאזיגע קאנ־פערענץ זאל פארקומען שוין אין די נאהענטסטע טעג.

די באנדע־פיהרער קאנפערענץ האט — ווי עס ווערט איבערגעגעבען פון צופערלעסיגע אראבישע קוועלען — בעשלאסען נישט אונטערצוווארפען זיך די עווענטועלע בעשלוסע פון די פיהרער פון די אראבישע פארטייען, וואס זענען רעפרעזענטירט אין אויבערשטען אראבישען קאמיטעט, אויב אין די דא־זיגע בעשלוסען זאלען די טעראריסטען גערופען ווער־דען אפצושטעלען זייער אקציע.

דער גאנג. פיהרער פון די סירישע אויפשטענדער פאוזי־בעק על־קאוקדזשי, וואס איז — ווי יט"א האט שוין מיטגעטיילט — צוגעשטאנען צו דער אנפיה־רונג פון די אראבישע טעראר־באנדעס אין א"י, האט אין שכם ארויסגעגעבען א פראקלאמאציע, אין וועלכער ער רופט די אראבישע יוגענד „צו פערטיי־דיגען דאס לאנד". די פראקלאמאציע איז היינט פער־שפרייט געווארען אין די גאסען פון שכם און אנדע־רע שטעט.

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

אפיציעל ווערט היינט מיטגעטיילט, אז נעבען דזשענין זענען דערהרגעט געווארן 9 אראבישע טע־ראריסטען, בעת א מיליטער־אפטיילונג האט בע־שאסען די באנדע, וועלכע האט אנגעגריפען דאס מיליטער. איין אראבער, וואס האט געפרובט אנט־לויפען, איז דערשאסען געווארען.

נאך דעם נעכטיגען בלוטיגען צוזאמענשטויס צווישען מיליטער און אראבישע באנדעס אין דער געגענד פון שכם טול־כרם איז א מיליטער־אפטיילונג ווידער בעשאסען געווארען דורך א צווייטער אראבי־שער באנדע. עס ווערט געמעלדען, אז אין דעם דא־זיגען צוזאמענשטויס זענען דערהרג'עט געווארען 22 אראבער. די דאזיגע ציפער איז אבער נאך נישט ענדגילטיג פעסטגעשטעלט געווארען.

בעת דעם נעכטיגען קאמף אין די בערג ארום טול־כרם זענען געטויטעט געווארען אין געפאנגען־שאפט 34 אראבישע טעראריסטען. די באנדע איז בעשטאנען פון לערך 50 פערזאן.

פארנאכט זענען נעכטען ווייטערע צוויי אויטא־פלאנען, וואס האבען זיך בעטייליגט אין קאמף מיט די באנדיטען, געצוואונגען געווארען צוליב דער שי־סעריי אויף זיי, אראפצולאזען זיך.

בעת די נעכטיגע קאמפען זענען לערך 20 זעלנער פערוואונדעט געווארען.

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

אראבישע טעראריסטען האבען היינט איבערגעפ־ריסען די טעלעפאנישע פערבינדונגען צווישען בית־אלפא, נתניה, רמת־הכבש און האוצר (נעבען כפר־סבא).

אין משך פון דער נאכט האבען אראבישע טע־ראריסטען געפרובט אנגריפען יודישע קווארטאלען פון צפת, דעם ישוב רמת־הכבש און די קבוצה האוצר. די טעראריסטען זענען צוריקגעשטויסען גע־ווארען דורך די קאלאניסטען און דער יודישער גע־הילפס־פאליציי, אין האוצר איז אפגעבראנט גע־ווארען א קליין הויזעל.

אין עין־חרד האבען טעראריסטען היינטיגע נאכט חרוב געמאכט יודישע פרדסים־ביימער אויף א שטח פון 30 דונאם בערך.

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

היינט איז ארויסגעגעבען געווארען א ווארימע אויפנאהמע פאר דער ערשטער גרופע חלוצים פון טשעכאסלאוואקיי, וואס איז אנגעקומען קיין א"י. די גרופע צעהלט 7 חלוצים און 3 חלוצות און האט זיך בע־זעצט אין א קבוצה ביים ים־כנרת.

ציוניסטן זענען געווען גרייט צו אונטערהאנדלען מיט די אראבער

ערקלערט ווייצמאן אין א בריוו אין „טיימס"

לאנדאן, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

אין „טיימס" איז פערעפענטליכט געווארען א בריוו פון ווייצמאנ'ען. אין וועלכען ער ערקלערט, אז ער האט געמאלדען דעם קאלאניען־מיניסטער, דאס די ציוניסטען זענען צו יעדער צייט גרייט אונטער־צוהאנדלען מיט די אראבער.

דער „מארנינג פאסט" טרעט ארויס געגען אפ־שטעלען די עליה און ערקלערט, אז דאס וואלט גע־קענט ארויספיהרען די קעניגליכע קאמיסיע אויב זי וואלט דאס געפינען פאר נויטיג.

הויך-קאמיסאר ביים עמיר אבדולא

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

דער הויך־קאמיסאר וואוקופ האט פרייטאג בע־זוכט דעם עמיר אבדולא און אפגעהאלטען א קאנ־פערענץ מיט די ענגלישע אפיצירען.

נאך קורצע שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין בליהענדען עלטער פון 18 יאהר אונזער ליבער און אונפערגעסליכער זוהן, ברודער און אייניקעל

ב"ע

סאלעק (שאול) שאלעק

די לויה קומט פאר היינט זונטאג, דעם 6־טען סעפטעמבער, 2 א זייגער פייטאג פון טהרה־הויז, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די פערבליבענע פאמיליע.

בעפעהל צו דער 1-טער דיוויזיע פון דער ענגלישער ארמעע

צו זיין גרייט אין וועג קיין א"י

לאנדאן, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

די ליטונג פון דער ערשטער דיוויזיע פון דער בריטישער ארמעע האט ארויסגעגעבען א בעפעהל, לויט וועלכען עס ווערען צוריקגערופען פון אורלויב אלע זעלנער, ווי אויך ווערען גערופען 3000 רע־זערוויסטען. אלע זעלנער מוזען זיין גרייט ארויס־צופאהרען.

„דיילי העראלד" מעלדעט, אז די ענגלישע די־וויזיע וועט ארויספאהרען קיין ארץ ישראל דעם 11־טען סעפטעמבער.

ענגלישער קריגס-מיניסטער

וועגען דער לאגע אין ארץ-ישראל

לאנדאן, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

דער ענגלישער קריגס־מיניסטער לארד אינסקיפ האט היינט געהאלטען א רעדע וועגען ארץ ישראל, אין וועלכער ער האט געזאגט, אז עס איז קלאר, האט די מיליטער־מאכט מוז אנטעהמען די שארפסטע מיטלען צוריקצושטעלען די ארדנונג אין א לאנד, וואס געפינט זיך אונטער דער אדמיניסטראציע פון דער ענגלישער רעגירונג.

„דיילי טעלעגראף" מעלדעט, אז פרייטאג ווערט ארויסגעשיקט קיין ארץ ישראל 6000 זעלנער.

„יטא" האט זיך וועגען דעם אינפארמירט פון קריגס־מיניסטעריום. מען האט אבער דארט זיך אפ־געזאגט אפיציעל צו בעשטעטיגען.

א ענגלישער זעלנער גע-שטארבען פון די וואונדען

ירושלים, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

איינער פון די ענגלישע זעלנער, וואס איז פער־וואונדעט געווארען בעת די לעצטע שלאכטען איז אין שפיטאל געשטארבען פון די וואונדען.

וויכטיג נייעס! „SZERLAUNS"

דאס בעוואוסטע הוט-געשעפט
ווינטער-סעזאן בעזיצט
די שוין אויף לאגער די
נייעסטע פאסאנען
היטען
פון מערשידענע ערסטקלאסיגע פירמען ווי אויך פירמע Hückel
א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע
פון די בעסטע קוואליטעטען און צו די ביליגסטע פרייזען. רעיעלע און סאלידע בעהאנדלונג!
דאס געשעפט איז שבת און יום-טוב געשלאסען.

אינה. אבראמאוויטש
וועלכע האט זיך ערווארבען דעם אלגעמיינעם צוטרוי פון דער יוד. בעפעלקערונג אין לאדז, מאכט בעקאנט דעם ג. פובליקום, אז צום איצטיגען הערבסט און
אויך בעזיצען מיר אויף לאגער
היטלער
טוכענע און סאמעטענע
קומט און איבערציינגט אייך! געדענקט די אדרעס!

די איינציגע שולע, וועלכע גאראנטירט אן'אמת'ע יודישע ערציהונג איז בור

„תחכמוני"

„שענקעוויטשא 5
טעל. 143-78
איינשרייבונגען טעגליך אין קאנצעלאריע פון 10 ביז 2 נאכמ. און פון 5 ביז 7

בעקאנטמאכונג.

צו די בעפאר-שטעהענדע יום-טובים האט דאס בעוואוסטע
שיך-געשעפט
A. Ogórek
Łódź, Zawadzka 11
— tel. 202-86 —
צוגעגרייט א קאלאסאלען אויסוואהל
שפאציר אין ספארט-שיך
אויך די לעצטע מאדעלען.
צוגענגליכע פרייזען א ספעציעלע אפטיילונג פון מענער-שיך.

א עונג יום-טוב

קאנט איהר נאר האבען אין גוט-בעקאנטען און שטרענג כשר'ן
פענסיאנאט
„NICEA"
KOLUMNA, Krakowska 3.
דער פענסיאנאט געפינט זיך אין בעסטען, גרעסטען און שענסטען וואלד פון קאלומנא. פרישע און געשמאקע שפייזען. פינקטליכע און זארגפעלטיגע בעדינונג.
אויף די יום-טובים וועט דאווענען בעקאנטער חזן ...
א'יפ'ן פערלאנג ספעצ. דיעטישע קיך.
צו זעהר מעסיגע פרייזען!
אינפארמאציעס אין לאדז: ביי ר' חיים וועדרינער, אגראדאווא 5. טעל. 215-24
און אויפ'ן ארט אין קאלומנא.
די נעסטע ... ביי דער באן

KOMITET SYNAGOGI przy AL. KOŚCIUSZKI

niniejszem podaje do wiadomości, że

wydzierżawienie miejsc na rok 1936/37

odbywać się będzie w Kancelarji Synagogi w porządku następującym:

a) dn. 6, 7, 8, 9, 10, 14, 15 września r. b. w godz. od 3 do 7 wiecz.
b) w piątek, dn. 11 września r. b. o godz. 3—6 popoł.
c) w niedzielę, dn. 13 września r. b. w godz. 10—1 rano i 3—7 w.
d) w środę, dn. 16 września r. b w godz. 9 rano do 1 pp. i 3 5 pp.

Osoby, pragnące odnowić zeszłoroczną dzierżawą miejsc zechcą zgłosić się do Kancelarji Synagogi najpóźniej do niedzieli, dnia 13 września r. b. włącznie.

W roku bieżącym kontrola biletów przy wejściu do Synagogi będzie wyjątkowo ścisła. Uprasza się przeto o każdorazowe okazywanie biletów przy wejściu do Synagogi, gdyż osoby, nieposiadające biletów bezwzględnie wpuszczane nie będą.

מיר דריקען אויס אונזער טיפען מיטגעפיהל דעם ח' מיטגליד **לוזער מארדקיעוויטש** צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכע פרוי
שיינדעל נ"ע
(פון דער היים האזע)
צו דער לויה. וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג, ד. 6/9 פינקטליך 12 א זייגער פון פאזנאנסקי'ס שפיטאל, ווערען געבעטען אלע אונזערע מיטגלידער אנטייל צו נעמען.
די פערוואלטונג פון שניידער-צעך אין לאדז.

בעקאנטמאכונג.

מיר מאכען בעקאנט דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג, אז נאך א גרינדליכען רעמאנט, איז ערעפענט געווארען
דער גרויסער ענגלישער זאל
אלעע 1-טער מאי 2 און איז צו פארדינגען אויף חתונות, בעלער, פערזאמלונגען, חינוך א. ז. וו.
דער זאל איז איינגעארדענט לויט די נייעסטע מאדערנסטע טעכניק און מיט אלע בעקוועהמליכקייטען. ווי די נייעסטע געשירען טיש-בעשטעק. ווי אויך הערליכע בעלייכטונג און שעהנע דעקאראציעס. שטרענג כשר. בעמ.: ס'ווערט געדאווענט ראש השנה, יו"כ מיט גוטע חזנים און א גוט איינשטודירט כאר. מיט אכטונג דער אינהאבער.

מוסדות החנוך
„ארחות נעם"

„ארחות נעם" הראשון, — קילינסקיעגא 50, טעל. 215-26
„ארחות נעם" השני. — אל. 1-טער מאי 20, טעל. 200-43

די איינציגע רעליגיעזע שולען אין לאדז, וואס זענען סאנקציאנירט אלס שולען פון דער העכסטע מדרגה, ד. ה. (3-ci stopień)

איינשרייבונגען פון תלמידים צום נייעם שול-יאהר 1936/37 ווערען אנגענומען אין די קאנצעלאריעס פון די אויבענדערמאנטע שולען.

די מתיבתא לתלמוד ולהוראה ווערט פערגרעסערט און וועט שטעהן אונטער דער לייטונג פון רבנים גדולי התורה.

די העכערע קלאסען ווערען רעארגאניזירט, און עס וועלען אחוץ א ברייטען אנדערלס-סורס געלערנט ווערען 2 פרעמדע שפראכען.

די גן ילדים'ס ביי אונזערע מוסדות החנוך ווערען פערגרעסערט און פערשענערט און וועלען שטעהן אונטער דער לייטונג פון פרעבעל-ספעציאליסטען.

די לייטונג.

בעמערקונג: אויפן פערלאנג פון פיל עלטערן ווערט אין אונזער מוסד אויף אל. 1-טער מאי 20 געעפענט א מכינת המתיבתא פאר תלמידים פון יונגע יארען, וואס האבען געענדיגט די מחלקה ז'.

לעקarz-dentysta

Lekarz-dentysta
ŻYTNICKA-KAHANOWA
powróciła.
11 Listopada 9, tel. 133-53

אכטונג!

די גוט בעקאנטע ווילע פון בערנהיים
איז קאלומנע
לובעלסקא 4 (נאהענט ביי דער באהן)
עמפעהלט צום ווינטער-סעזאן ספעציעל איינגעארדענטע ווארימע מעבלירטע וואוינונגען מיט עלעקטרישע בעלייכטונג.
אינפארמאציעס אין לאדז: האטעל „מאנאפאל" זאוואדזקא 7, טעל. 151-94. קאלומנע, טעל. №6

אכטונג, לויז-וועבער!

היינט, זונטאג, ד. 6/9 ד. י. פינקטליך 7 אווענד, קומט פאר אין לאקאל פון פעראיין, פושוזשינער 7 א
גרויסע פערזאמלונג
מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג: 1) די לאגע אין פאך; 2) אונזער שטעלונג צו די נאהענטסטע שטאט-ראט-וואהלען.
מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען די ח"ח: אדוו. י. וויצמאן, ראטמ. פ. כארי, מגר. מ. באלבארישסקי, פרנס גלאטמאן א. א.
חברים לויז-וועבער, מיטגלידער און נישט-מיטגלידער קומט פינקטליך און מאסענווייז. די פערוואלטונג.

איז דער בעוואוסטער שולע פון
ש. זשעלאנקא

פילסודסקעגא 70 (ווסכאדניא), פראנט, 1 שטאק
ווערען אנגענומען שילער פון 6 ביז 14 יאהר.
אין דער שולע ווערט געלערנט אלגעמיינע למודים לויט רעגירונגס-פראגראם, אלע יודישע למודים אין גרויסן מאסשטאב.
א גרויס געוויכט ווערט געלייגט אויף דער העברעאישער שפראך, אין V און VI קלאס ווערט געלערנט די ענגלישע שפראך. נאכן ענדיגען די שולע ווערען די שילער אינגענומען אין אלע היגע גימנאזיעס.
איינשרייבונגען טעגליך פון 10—2 און 3—8 אווענד.

בעקאנטמאכונג.

דער וועד מבית-הכנסת דוואליני
(וואולטשאנסקא 6)
איז מודיע, דאס ביום א' הבע"ל (זונטאג) 6 סעפטעמבער פערקויפט מען פלעצער אין ביורא פון דער שוהל פון 10 ביז 12 פריה און אווענדס פון 6 ביז 9, די איבעריגע טעג פון דער וואך פון 6 ביז 9 אווענד.
די שטענדיגע מתפללים. וועלכע וועלען נישט אויסקויפען זייערע פלעצער ביז שבת, דעם 12 סעפטעמבער, וועט מען זייערע פלעצער פערדינגען און עס וועלען נישט זיין קיין שום טענות חוקה. די פערוואלטונג.

אכטונג אכטונג
100-טער מענשען
האבען זיך שוין איבערציינט, אז די בעסטע
היגיענישע טאפטשאנען,
מאזעטקעס און מאטראצען
ווי אויך פערשידענע טאפעציר-ארבייט
זענען נאר צו בעקומען אין דער 1-טער לאדזער ווארקשטאט פון אויסגעבעסערטע היגיענישע טאפטשאנען און מאטראצען
„ZURMA"
אינה. ל. מרוז
Łódź, Cegielniana 58
מאסיגע און פינקטליכע אויספיהרונג.

Z intencji zaślubin kolegi naszego
Boba Henryka
z p. **Bessie Bobówną**
najserdeczniejsze życzenia składają
D. Baumgarten
I. Szternfinkiel
M. Lewenstajn
L. Wulc.

רעליגיעזע טעכטער-שולע
„חבצלות" Chawacalot
8 פאמארסקא 8.
אין דער שולע „חבצלות" בעקומט אייער טאכטער אלגעמיינע בילדונג פון א פאלקס-שולע, אין פולער מאס יודישע למודים, לויט'ן פראגראם פון „בית יעקב" אונטער דער לייטונג פון דעם אגודישען כלל-טוער ר' יעקב בילויער.
איינשרייבונגען צום נייעם שול-יאהר ווערען אנגענומען אין דער שול-קאנצעלאריע פאמארסקא 8 פון 10 ביז 2 נאכמיטאג. מעסיגע פרייזען!

ישיבה „תורת-חסד"

די בעוואוסטע קילינסקיעגא — 29 —
מאכט בעקאנט, אז מען נעמט שוין אן תלמידים צום נייעם שול-יאהר.
ישיבה „תורת-חסד" צייכענט זיך אויס מיט איהר אייגענארטיגען סדר ודרך הלימוד, וועלכע האט שוין מעמיד געווען טויזענטער תלמידים מופלגים בתורה וביראה. תלמידים וועלען אנגענומען פון נאך התחלת גמרא אן און ווייטער. און עס ווערט געלייגט גרויס געוויכט אויף די למודי תורה נ"ך דינים ומוסר. די למודי חול ווערען געלערנט לויט'ן פראגראם פון פאלקס-שולען דורך די בעסטע לעהרער-קרעפטען. איינשרייבונגען ווערען אנגענומען א גאנצען טאג אין ישיבה קאנצעלאריע. ההנהלה.

Lek.-Dentysta
Helena Halpern
Nurutowicza 2, tel. 170-96
צוריקגעקעהרט
נעמט 18 א גאנצען טאג.

אכטונג צייטונגס-פערקויפער

דערמיט מאכען מיר בעקאנט אונזערע מיטגלידער פון דער סעקציע צייטונגס-פערקויפער ביי פועלי אגודת-ישראל פילסודסקיעגא 66, אז עס קומט פאר מאנטאג, דעם 7/9 ד. י. פינקטליך 7 אווענד
א פערזאמלונג
וועגען אייערע אייגענע אינטערעסען.
מיר בעטען צו קומען דרינגענד.
מיט אכטונג די פערוואלטונג.

פערביטערטע שלאכטן ביי אירון

די שטאט געהט איבער פון האנד צו האנד

ה ע נ ד יי, 5 (ספ. טעל.)

די אקציע פון די אויפשטענדיגע ביי אירון איז געפיהרט געווארן מעטאדיש און רוהיג. דעם אנגריף האט מען אנגעהויבן ערשט נאכין אנקומען פון פערשטארקונגען פון פאמפעלונא. די אפטיילונגען פון קארליסטן (מאנארכיסטן) מאראקאנער און פרעמדען־לעגיאן האבן אין פונקטשער געווארט אויף די בעפעהלען. די ארטילעריע און די אויטאס מיט די קוילענווארפער האבן זיך געפונען אויפ'ן וועג אירון—בורגאס. אין פאמפעלאנא זענען געשטאנען גרייט צום פליהען די אויפשטענדיגע אעראפלאנען.

נאכין געבען דעם סיגנאל האבן די אפטיילונגען זיך גערוקט לענג אויס דעם טייך בידאסאא אדער מיט'ן באג־וועג, בעהאלטענדיג זיך הינטער די געפאנצערטע אויטאס. די מאראקאנער וועלכע ס'איז געווען לייכט צו דערקענען א דאנק זייערע בלויע טורבאנען, האבן געמאכט דעם איינדרוק, אז זיי האבן נישט קיין מורא פאר'ן פייער פון די קוילענווארפער און זענען געגאנגען פאראויס. צוליב דעם זענען טאקע פיל פון זיי געפאלען.

אין אווענד איז בעהאזיא פולשטענדיג פערנומען געווארן דורך די אויפשטענדיגע. די מיליציאנערן האבן געשטעלט אנ'אויסערגעוועהנליך ענערגישען ווידערשטאנד. די אפטיילונג, וואס אפערירט מיט דינאמיט, האט מיט איהר אקציע ארויסגערופען א געוויסע צומישונג אין די רייהען פון די אויפשטענדיגע. 400 מעטער פון דער אינטערנאציאנאלער בריק האבן די אויפשטענדיגע זיך געמוזט אפשטעלען, ווייל די קוילען זענען געדיכט געפאלען אויף זייערע רייהען. נישט געקוקט דעראויף ווערט דער פאס, וואס רינגעלט ארום דאס רעגירונגס־מיליטער כסדר ענגער.

ה ע נ ד יי, 5 (ספ. טעל.)

דער רייטער־קארעספאנדענט מעלדעט, אז די אויפשטענדיגע פערנעהמען איצט א טייל פון אירון. די ציווילע בעפעלקערונג איז ענטלאפען פון שטאט. וועלכע ווערט נאך פערטיידיגט פון נישט צאהלרייכע גרופען מיליציאנערן.

ה ע נ ד יי, 5 (ספ. טעל.)

דער רייטער־קארעספאנדענט איז מודיע, אז נאכ'ן פערנעהמען דורך די אויפשטענדיגע אירון, איז היינט אינדערפריה דארט פארגעקומען א מורא'דיגע שחיטה. די פערטיידיגער האבן אנגעהויבן צו עוואקואירען די שטאט. אין דעם מאמענט האבן די אפטיילונגען פון גענעראל מאלא אויסגענוצט דיעם נעפעל און אומגעריכט אטאקירט די שטאט. דאס רעגירונגס־מיליטער האט אונטערגעצונדען די בנינים. די איבערגעבליבענע פרויען און קינדער האבן זיך געלאזט צו דער פראנצויזישער טעריטאריע. 2 קאלאנעס אויפשטענדיגע האבן פערצוימט דעם וועג און געמאכט א שחיטה צווישען די רעגירונגס־אפטיילונגען. די אויפשטענדיגע וועלען אין שטאט טרעפען בלויז חורבות.

ה ע נ ד יי, 5 (ספ. טעל.)

אין הענדיי זעהט מען אויף די גאסען און אויפ'ן וואקזעל פליטים פון אירון און בעהאזיע. א גאנצע נאכט זענען פליטים אריבער די גרעניץ. ארום 6 אינדערפריה האבן אנגעהויבן אנקומען די בידאיצטיגע פערטיידיגער פון אירון. פיל פליטים האבן גלייכער פערניכטעט אלץ אין דער היים, איידער עפעס איבערלאזען פאר די אויפשטענדיגע. צווישען עולם הערט מען א געוויין.

איצט קאן מען די שלאכט ארום אירון בעטראכטען פאר געענדיגט. דער קאמף וועט זיך אנהויבען ארום סאן־סעבאסטיאן.

ה ע נ ד יי, 5 (ספ. טעל.)

דער רייטער־קארעספאנדענט גיט איבער, אז אנ'אפטיילונג אויפשטענדיגע, וואס האבן אטאקירט אירון פון דער זייט פון ברעג טייך אין דער ריכטונג פון דער אינטערנאציאנאלער בריק, האט געמאכט א מורא'דיגע שחיטה צווישען די פרויען, קינדער און מיליציאנערן, וועלכע האבן געפרובט אריבערגעהן די בריק, וואס די פראנצויזישע מאכט האט געעפענט. די אויפשטענדיגע האבן געשאסען אויפ'ן עולם, וואס איז געגאנגען צו דער בריק. אין אירון האט מען גלייך אויפ'ן ארט דערהרגעט יעדען פערטיידיגער, וואס מען האט נאר געכאפט.

די שחיטה אין אירון שטייגט נאך א בער מיט איהר אכזריותדיגקייט די שחיטה אין באדאראס.

ה ע נ ד יי, 5 (ספ. טעל.)

דער האוואס־קארעספאנדענט האט געמאלדעט 10 א זייגער פארנאכט

אירון איז ... די אויפשטענדיגע פ... בו...

דורך די אויפשטענדיגע. פון דער אינטערנאציאנאלער בריק זעהט מען לערך 15 מיליציאנערן מיט 2 קוילענווארפער הינטער א באריקאדע פון מאטראצען. זיי בעשיסען די מאראקאנער לעגיאנערן, וועלכע געהען פון טייך. אין איינציגע הייזער פון אירון שיסען די פערטיידיגער אהן איבעררייס.

די מיליציאנערן און זעלנער פון די רעגירונגס־אפטיילונגען, וועלכע זענען געקומען קיין הענדיי, בעטען מען זאל זיי געבען די מעגליכקייט צוריקצופאהרען קיין זשפאניען דורך קאטאלאניען. ספעציעלע ציגען ווערען זיי אפפיהרען קיין בארצעלאנא.

די מיליציאנערן האלטען נאך אלץ דעם גרעניץ־פאסטען. דער ווידערשטאנד אין בעהאזיע איז שוין נישט קיין גרויסער, ווארום די קארליסטען האבן שוין פערנומען דעם גרעניץ־פאסטען

ה ע נ ד יי, 5 (ספ. טעל.)

ארום 8 א זייגער אינדערפריה איז די לאגע ביי אירון געווען אהן ענדערונג. די אויפשטענדיגע האבן נאך נישט פערנומען פולשטענדיג די שטאט. 200 מיליציאנערן, וועלכע האבן אינדערפריה פערנומען דעם בריקען־קאפ קעמפען ווייטער. אויף דעם שאסע אירון — פוענטא קומט פאר א לעבהאפטע בעוועגונג פון אויטאס. דער ווידערשטאנד פון רעגירונגס־מיליטער וואקסט. ארום האלב 8 האט דאס רעגירונגס־מיליטער, וואס פערטיידיגט זיך אין פארט גוואדאלופע, בעשאסען די אומגעגענד פון אירון, וואס איז פערנומען פון די אויפשטענדיגע.

ה ע נ ד יי, 5 (ספ. טעל.)

דער בריקען־קאפ פון אירון איז נאך בעזעצט פון פרייוויליגע, וואס זענען אין לעצטען מאמענט אנגעקומען מיט דער באהן. זיי ערקלערען, אז זיי וועלען זיך פערטיידיגען ביז צו דער לעצטער קויל. פון זייערע ווערטער איז צו זעהן, אז צווישען דעם רעגירונגס־מיליטער אויף צפון הערשט א פעסימיזם.

200 מיליציאנטן, זענען אנגעלאפען פון פערנטע ראביא און האבן פערנומען דעם בריקען־קאפ, וואס איז אין משך פון דער נאכט פערלאזט געווארען דורכ'ן רעגירונגס־מיליטער און וועלכען די אויפשטענדיגע האבן נאך נישט בעוויזען צו בעזעצען. די מיליציאנטען האבן בדעה צו בעהערשען דעם וועג. וואס פיהרט קיין אירון מיט'ן ציל צו פערזיכערן דעם טראנספארט פון עטליכע צוגען מיט אמוניציע פון בארצעלאנא אויפ'ן צפון־פראנט. פון פריהמארגען אן קומט פאר א פערביטערטער שלאכט. די מאשינען־געוועהרען בעשיסען די בריק אין אירון. דאס רעגירונגס־מיליטער האט בעקומען פערשטארקונגען און אין משך פון די נאהענטסטע טעג וועט עס האבן די אויפגאבע צו פערזיכערן סאן־סעבאסטיאן מיט אמוניציע.

אירון צוריק פערנומען פון רעגירונגס־מיליטער

וו א ר ש א, 5 (טעלעפאניש)

שפעט ביינאכט איז פון א קארעספאנדענט פון א ווארשאווער צייטונג אנגעקומען א ידיעה, אז נאך א פערביטערטען קאמף, איז דעם רעגירונגס־מיליטער געלונגען צוריק צו פערנעהמען אירון.

נייע שפאנישע רעגירונג מיט לארגא קאבאלערא אין דער שפיץ

פ א ר י ז, 5 (ספ. טעל.)

„האוואס" מעלדעט פון מאדריד, אז די רעגירונג פון זשיראל האט זיך אנגעזאגט אין רימיס'ע. עס איז געשאפען געווארען א נייע רעגירונג מיט דעם פיהרער פון די שפאנישע סאציאליסטען לארגא קאבאלערא בראש. דער נייער קאבינעט איז געבילדעט געווארען אויף פאלגענדע אופן:

פרעמיער — לארגא קאבאלערא (סאציאליסט), אויסערן־מיניסטער — אלווארעס דעל וואיא (סאצ.), פלאט און לופטפליהעריי — אינדאלעסיא פריעטא (סאצ.), אינערן־מיניסטער — אנחעל גאלארזא (סאציאליסט), פינאנצען — ד"ר זשואן נעגרין (סאציאליסט), בילדונג — יעזוס הערנאנדעז (קאמוניסט), האנדעל — אנאסטאזיא דע גראטשיא (סאצ.) עפענטליכע ארבייט — אגירע (באסקישער נאציאנאליסט), יוסטיץ — מאריאנא רואיז פונעס (ליגקער רעפובליקאנער), לאנדווירטשאפט — לואיז אורידע (קאמוניסט), קאמוניקאציע — בערנארדא זשיענער דע לאס ריאס (רעפובליקאנישע אוניע), אר בייטס־מיניסטער — טאמאס אי פיערא (ליגקער קאטאלאניען).

דער פיז־איצטיגער פרעמיער זשיראל געהערט צום נייעם קאבינעט אלס מיניסטער אהן א טעקע.

טאג־טעגליך

פערשלעפטע אונטערהאנדלונגען

נאך א פערצווייפעלטער העלדישער פערטיידיגונג איז אירון געפאלען. די שפאנישע פאשיסטען האבן אפגעהאלטען א בלוטיגען נצחון איבער די שפאנישע ארבייטער־פרויען און קינדער. די בעריכטען וועגען דעם „נצחון" זענען מורא'דיגע. די געוועלטאטן פון די שפאנישע גענעראלען פיהרען אהרויף אומת שחיטות צווישען דער שפאנישער בעפעלקערונג און דאס אלץ איז נאמען פון פאטריאטיזם. דערביי הערען די פאשיסטען נישט אויף בסדר צו אלארמירען די וועלט וועגען בלוטיגע אכזריות'ן מצד דעם רעגירונגס־מיליטער.

פערשטעהט זיך, אז דער פאקט פון פערנעמען אירון דורך די אויפשטענדיגע, בעדייט נאך ווייט נישט, אז דער בלוטיגער בירגער־קריג וועט ענדיגען זיך צום סוף, להיפוך, דער ווידערשטאנד אין רעגירונגס־מיליטער וועט ווערען נאך שטארקער און אירון וועט נאר זיין א עפיזאד דערצו, בלוטיגער עפיזאד — פונקט אזוי ווי דאס איז געווען באדאראז, אין וועלכען די אויפשטענדיגע האבן אויך נאכ'ן פערנעהמען איינגעארדענט א בלוטיגע שחיטה אויף דער בעפעלקערונג.

אין דעם פאל פון אירון איז אבער כאראקטעריסטיש א אנדערע זאך. עס זעהט זיך קלאר ווי ארום די טענדענץ פון די פאשיסטישע מלוכות דייטשלאנד און איטאליען, הויפטזעכליך אבער פון דייטשלאנד, צו פערציהען די אונטערהאנדלונגען וועגען אנ'אפמאך נישט אריינצומישען זיך אין די שפאנישע ענינים. עס איז פאר אלע קלאר, אז ווען עס זאל פאקטיש אדורכגעפיהרט ווערען אין לעבען דער פרינציפ פון נישט אריינמישען זיך, וואלטען די אויפשטענדיגע נישט געהאט צו זייער דיספאזיציע אזוי פיל מיטלען, וואס זאל זיי ערמעגליכען, ווי דאס איז געווען דער פאל אירון — צו פערשיטען די שטאט מיט א ים פון פייער. דער קאמף וואלט שוין אפשר פון לאנג געווען ענטשידען לטובת דער לעגאלער רעגירונג. דערצו וויל אבער דייטשלאנד בשום אופן נישט דערלאזען און זי בעמיהט זיך דעריבער צו פערשלעפען די אונטערהאנדלונגען ביז אין דער אומענדליכקייט. דערווייל ווערען אבער די אויפשטענדיגע פערזעהן מיט קריגס־מאטעריאל, אינסטרוקטארן און אלעם גוטען און עס קאן אויך קומען דערצו, ווי דאס איז געווען דער פאל אין עטליכע אביסיניען, ווען מען האט זיך אזוי לאנג געטאמעוועט ביז אי־טאליען האט שוין פאקטיש געהאט פערנומען אדיס־אבעבא און עס איז שוין נישט געבליבען צוליב וואס זיך ארומצוריסען.

אויך אין איצטיגען בירגער־קריג אין שפאניען קען קומען צו אזא אפסורד, אויב פראנקרייך און ענגלאנד, וועלכע זענען ווייט נישט פעראינטערעסירט אין א נצחון פון די שפאנישע פאשיסטען און פאר וועלכע אזא ווענדונג וואלט אפילו געדראהט מיט גאנץ אומאנגענעהמע קאנסעקווענצען וועלען זיך נישט ענטשליסען — צוליב דער אומעגליכקייט און אבסורדיטעט פון דער נייטראליטעט קאנצעפציע — מיט דער גאנצער קראפט ענערגיש צו אינטערווענירען לטובת דער מאדרידער רעגירונג.

אונזער ווארט

אנ'אויסגעפרובט מיטעל

די שפאנישע פאשיסטען ווילען נישט אפשטעהן פון זייערע חברים אין דער איבריגער וועלט, און ווילען זיך נישט אפזאגען פון אזא טייער מיטעל, ווי עס איז דער „יודישער ארגומענט".

דער דאזיגער ארגומענט איז א אלט אויסגעפרובט מיטעל, וואס ווערט מיט א טרויעריגען ערפאלג בענוצט דורך אלע פינסטערע כוחות אין זייער שטרעבען צו פערכאפען, אדער צו דערהאלטען זיך ביי דער מאכט.

א לאנגע צייט האט דאס צארישע רוסלאנד די יודען־פערפאלגונגען געהאלטען אלס איינעם פון די וויכטיגסטע פילארען, אויף וועלכען עס האט זיך געשטיצט די פעסטערע ממשלה פון די רוסישע זעלבסטהערשער, אלס דער ערפאלגרייכסטער פלי זיין ביי דער אונטערדריקונג פון רוסישען פאלק.

אויך דאס היטלער רייך איז געשאפען און געטראגען געווארען, נישט אין א קליינער מאס נאר א דאנק דעם בארבארישען, בלוט־גיריגען אנטיסעמיטיזם, וואס עס האבן אנטוויקעלט די מאדערנע ראסען־קרייץ פיהרער. און אפילו אין איצטיגען מאמענט דיענט אויך נאך די ראסען־טעאריע צו דערהאלטען זיך ביי דער מאכט און אפצעווענדען די אונצופרידענהייט פון דייטשען פאלק, וואס רייסט זיך אמאל דא, אמאל דארט, ארויס.

און אויך אין אנדערע לענדער פון מזרח־אייראפא און אפילו אויך אין מערב־אייראפא, פרובירען די פלערליי פאשיסטען צו קומען צו דער מאכט דורך דעם „יודישען פעדעל". אזוי זעהען מיר עס אין פוילען ביי די ענדעקעס, אין רומעניען — ביי דער „אייזערנער גווארדיע" און אפילו אין דעם דעמאקראטישען ענגלאנד, וואו די פאשיסטען האבן לעצטענס צוזאמענגעקלאפט א געוואלדיגע אנטי־יודישע אגיטאציע.

עס איז זיך דעריבער נישט צו וואונדערן, אז אויך די שפאנישע פאשיסטען האבן זיך לעצטענס געכאפט צום דאזיגען אויסגעפרובטען מיטעל. אמת, אין שפאניען זענען פאראן וועניג יודען און דאס ביסעל פוילישע און דייטשע יודען, וואס האבן זיך געפינען אין די גרויסע שטעט, וועלכע זענען פערנומען געווארען, זענען שוין פון דארט פערטריבען געווארען. שפאניען האט אבער קאלאניען און די יודען פון די דאזיגע קאלאניעס ווערען איצט אויסגענוצט אויף אפצעווענדען אויף זיי די אונצופרידענהייט פון די איינוואוינער.

לויט די לעצטע ידיעות האבן די שפאנישע פאשיסטען, א חוץ די דירעקטע גזירות געגען יודען און די גרויסע קאנטריבוציעס, וואס זענען אויף זיי ארויפגעלעגט געווארען, אויך ענטוויקעלט א געוואלדיגע אנטיסעמיטישע אגיטאציע צווישען די אראבער איינוואוינער אין שפאניש־מאראקא.

דער ציל פון דער דאזיגער אגיטאציע איז א גלייכער: אין מאראקא דראהט א אויפשטאנד געגען די פאשיסטישע גענעראלען און די אנטיסעמיטישע אגיטאציע דארף דינען אפצוווענדען דעם צארן אויף יודען.

איבעראל דאס זעלבע!

ב.

יעדע קוואנטום

באטור־אירן = 1 זל. א צענטנער

פערקויפט

Fabryka Napojów Gazowych „ŹRÓDŁO"

Łódź, ul. Kilińskiego 97, tel. 133-72.

פערוועהרט די יודן אויפצושטעלן סטראגאנעס אין אוניאוו

איין יוד פערוואונדעט

לוטמבערג, 5 (ספ. טעל.)

אין שטעדטעל אוניאוו, פשעמישלער קרייז איז פריטאג פארגעקומען דער יערליכער יריד. די יודישע סוחרים, וואס זענען אנגעקומען אויפ'ן יריד האבן דארט אויפגעשטעלט זייערע סטראגאנעס, אבער באלד איז אנגעקומען א גרויסע פארשוינען, וועלכע האבן ערקלערט, אז דער גלח האט פערווערט יודען אויפצושטעלען זייערע סטראגאנעס אויפ'ן מארק. די יודען זענען אוועק אויף א הויף פון דעם יוד יעקב ענדער, וואו זיי האבן אויפגעשטעלט די סטראגאנעס, אבער באלד האט זיך א באנדע כוליגאנעס אריינגעריסען אויפ'ן הויף, פערניכטעט די סחורות און דעם יוד ענדער צושלאגען מיט מעסערס.

ענדער איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל אין לעמבערג.

גען. רידז־שמיגלי קומט זונטאָג קיין וואַרשע

וויכטיגע אונטערהאַנדלונגען אין פּאַריז און וואַרשע

וואַרשע, 5 (טעלעפאָניש)

גענעראַל רידז־שמיגלי פאָהרט זונטאָג אין אָוונט אַרויס פון פּאַריז.

דעם שבתדיגען טאָג האָט ער אין פּאַריז געפיהרט געשפרעכען מיט די פאָרשטעהער פון דער אַרמעע און פּאָליטישער וועלט. ווי מען שמועסט זאָל אַ חוץ אַ מיליטערישען פּראָטאָקאָל אונטערגעשריבען ווערען אויך אַ פּאָליטישער פּראָטאָקאָל, גלייכצייטיג זאָלען אויך אָנגעקניפּט ווערען פינאַנציעלע און האַנדעלס־פּערטראַקטאַציעס.

אין פּאַריז געפינט זיך זייט אַ געוויסער צייט דער הויפּט־דירעקטאָר פון באַנק פּאָלסקי ד"ר באַראַנסקי, און דאָנערשטאָג איז אַרויסגעפאָהרען קיין פּאַריז דער נאָטשעלניק פון אויסלענדישען קרעדיט זאַמאַניעווסקי. אין די פּאַריזער קרייזען ווערט אויך שטאַרק קאָמענטירט דער פאַקט, וואָס דער געוועזענער אויסערן־מיניסטער, זאַלעסקי, איז געקומען קיין פּאַריז.

ווי מען שמועסט, קומען פאָר אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ הלוואה אויף בעוואָפענונגס־אַוועקען. לויט ענגלישע קרייזען, זאָל די גרויס פון דער פראַנצויזישער הלוואה בעטרעפען 48 מיליאָן פונט שטערלינג. אין וואַרשע שאַצט מען אָבער אָפּ די סומען נידריגער, און גלייכצייטיג שמועסט מען, אַז אַ טייל פון דער הלוואה זאָל אַריינפליסען אין דער פאָרם פון סחורה־קרעדיט.

בעפעהל צום לעגיאָניסטען־פערבאַנד

צו מאַכען אַ פייערליכע אויפנאַהמע דעם צוריקקעהרענדען גען. רידז־שמיגלי

וואַרשע, 5. (ספּ. טעל.)

דער הויפּט־קאָמענדאַנט פון לעגיאָניסטען פערבאַנד פּולקאָווניק קאָץ האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל צו די לעגיאָניסטען, אין וועלכען די קרייזען און אָפּטיילונגען פון לעגיאָניסטען־פערבאַנד ווערען אויפגעפאָדערט איינצואָרדנען אין דעם טאָג ווען דער גענעראַל־אינספּעקטאָר פון דער אַרמעע קומט צוריק קיין פּוילען, אַ פייערליכע בעגריסונג.

דער צוג אין וועלכען גענעראַל רידז־שמיגלי וועט פאָהרען, וועט דעם 8. אַריינקומען קיין פּוילען אַרום 5 אַזייגער פאַרטאָגס אויף דער סטאַציע זעבזשידאָוויצע ער וועט זיך אָפּשטעלען אויף די סטאַציעס:

גזשעזשיצע, קאַטאָוויץ, טאָסנאָוויץ, זאָמבקאָוויץ, טשענסטאָכאָוו, פּיעטרקאָוו און קאָלושין.

קיין וואַרשע קומט דער צוג 12 אַ זייגער מיטאָג.

טאָגאַל טאַבלעטקעס נעמט מען ביי
ריוומאַטישע שמערצען, פּאָדאַגרע, מיגרענע, קאָפּ און נער־ווען־ווייטאָקן,
גריפּע און פאַרקילונג.
טאָגאַל טאַבלעטקעס ברענגען אַ פאַר־לייכטערונג פון די ווייטאָקן.
צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקן.

סירישע און איראַקישע אַראַבער

בעטייליגען זיך אין די אונרוהען אין ארץ־ישראל

לאָנדאָן, 5 (ספּ. טעל.)

פון פּאַלעסטינאַ איז אָנגעקומען אַ ידיעה, אַז אויף דעם וועג טול־כרם—דזשענין איז צווישען מיליטער און אַ גרעסערער אָפּטיילונג אַראַבער געקומען צו אַ גרויסער שלאַכט אין וועלכער עס האָבען זיך בעטייליגט 300 אַראַבער, וואָס זענען געקומען פון סיריען און איראַק אונטער דער אָנפיהרונג פון דעם בעריהמטען אַראַבישען פיהרער טאַוואַי קאַנגי. די אַראַבער זענען געווען בעוואָפענט מיט מאָדערנע ביקסען ווי אויך מיט מאַשינען־געווערען. און האָבען זיך בענוצט מיט געניטע שטאַב־מאַפּען. זיי האָבען געטראַגען מונדירען פון האַקי־קאָליר, רויטע פעסקעס און סאַנדאַלען. זיי האָבען מאַרשירט ווי געניט מיליטער בענוצענדיג זיך געשיקט מיט אַ סיגנאַליזאַציע־סיסטעם. דער אָנגריף איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען פאַרטאָגס. ערשט אַרום מיטאָג צייט איז דעם מיליטער געלונגען צו צושלאָגען די אַראַבישע אָפּטיילונג, וועלכע האָט פערלוירען 25 דערהרגעטע און זעהר אַ סך פערוואונדעטע. די פערלוסטען פון מיליטער זענען נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען.

אין ירושלים זענען אונטערגענומען געוואָרען ענערגישע פעראָרדנונגען מיט׳ן ציל צו פערשטאַרקען די זיכערקייט. די פּאַטרולען אויף די גאַסען און שאָסעען, וואָס פיהרען צו דער שטאָט זענען פערשטאַרקט געוואָרען. ביי די הויפּט־איינגאַנג אין דער שטאָט זענען אויפגעשטעלט געוואָרען נייע באַריקאַדען. די אַראַבישע פיהרער זענען מודה, אַז די לאַגע איז זעהר דראָהענד און אַז זיי האָבען נישט קיין מאַכט איבער די עקסטרע עלעמענטען. די יודישע פיהרער זענען ווייטער גרייט אָפּצוהאַלטען דירעקטע קאָנפערענצען מיט די אַראַבער, בכדי אַרומצורעדען די שוועריגקייטען. די אַראַבער זאָגען זיך אָבער אָפּ, אַרויסגעהענדיג פון שטאַנדפּונקט, אַז אַ קאָנפערענץ מיט די יודען וואָלט געהייסען זיך מודה זיין, אַז די יודען האָבען פּאָליטישע רעכט אין ארץ־ישראל.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

זונטאָג, דעם 6־טען סעפטעמבער

8 צייט־סיגנאַל, 8.45 ידיעות, 9 מוזיק (פּליטען), 11.45 „שרפות פון אַרבייטעריגען לאָדז" — רעפעראַט, 11.57 צייט־סיגנאַל, 12.03 מוזיק, 2.30 אוודיציע פאַר אַרבייטער, 3 מוזיק (פּליטען), 3.15 רעקלאַמע־קאָנצערטען, 3.30 קאַמעראַל־מוזיק, 4.10 קאָנצערט, 4.30 רעפּערטואַר, 5 קאָנצערט, 6 הערשפּיל, 6.30 קאָנצערט, 8.25 „וואָס לייענט מען"?" 8.45 אָוונט־ידיעות, 8.50 אָוונט ידיעות, 9 „אויף די לעמבערגער פרעהליכע כוואַליעס", 9.30 פאָרטעפּיאַן - קאָנצערט, 10 טראַנסמיסיע פון דער 50-יעהריגער פייערונג פון וו. ט. ג., 10.15 ספּאָרט, 10.20 סאַלאָן־מוזיק.

יוסף ווינאָגראַדאָוו געשטאָרבען

תל־אביב, 5 (ספּ.)

דאָ איז געשטאָרבען דער בעריהמטער יודישער אָפּערן־זינגער און אַרטיסט פון די גלות. רוסישען קייזערליכע טעאַטערן, יוסף ווינאָגראַדאָוו.

די לעצטע יאָהרען האָט ווינאָגראַדאָוו געוואוינט אין אַמעריקע, וואו ער האָט פערנומען דעם פּאָסטען פון אַ קאַנטאָר אין איינער פון די גרעסטע סינאַגאָגען. ערשט נישט לאַנג האָט ער זיך בעזעצט אויף תמיד אין תל־אביב און דאָ האָט איהם פּלוצלינג געטראָפען דער טויט.

ווער האָט געווינען 500.000 זל.

וואַרשע, 5. (טעל.)

בעת דער היינטיגער ציהונג פון דער 3־פּראָצענטיגער אינוועסטיציע הלוואה זענען בעפאַלען פאָלגענדע פּרעמיעס פון דער ערשטער עמיסיע: 500,000 זל.—סעריע 7813 אָבל. 40. 100,000 זל. סעריע 19032—אָבל. 25, 50,000 זל, סעריע 1048, אָבל. 3.

פראַנצויזישע רעגירונג בעשלאָסען ווייטער צו פיהרען די ניי־טראַליטעטס־אַקציע

פּאַריז, 5 (ספּ. טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון מיניסטעריום־ראַט איז פאָרגעקומען אַ לענגערע דיסקוסיע איבער דער לאַגע אין שפּאַניען. עס איז בעשלאָסען געוואָרען איינשטימיג צו בלייבען ביי דער ביזאַהיגער שטעלונג און פיהרען ווייטער די דיפּלאָמאַטישע אַקציע וואָס איז אונטערגענומען געוואָרען דעם 8 אויגוסט.

היינט פּרעמיערע!

דער קעניג פון הומאָר

Harry Lloyd

אין דעם פרעהליכסטען פילם פון סעזאָן

„מילכיגער וועג"

Dr. med. H. LUBICZ

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקהייטען

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 48), טעלעפאָן 141-32

עמפּפאַנגס־שעה׳ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָוונט

Dr. Wołkowyski

ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02

ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקהייט.

בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע

נעמט אָן פון 8—11 פריה און 4—9 אָוונט

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער־שוואַכע־בע־האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.

זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג

פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

קאַלומנאַ פּאַנסקאַ

ערשטקלאַסיגער כשר׳ער

„Świt" פּענסיאָנאַט

אינהאַבער: ראַדאַשיצקי

טעל. גום׳ 23

נעמט שוין אָן בעשטעלונגען אויף יום־טוב.

עמפּפעהלט הערליכע צימערן מיט זעהר בעקוועמליכקייטען, פליסענדע וואַסער אין יעדען צימער, עלעקטריש ליכט, אייגענע קאַנאַליזאַציע א. ז. וו.

געשמאַקע כשר׳ע קיך. ביליגע פּרייזען.

Dr. med. Markowiczowa

הויט און ווענערישע קראַנקהייטען

MONIUSZKI 2, tel. 166-35

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן פון 8–1 און פון 3–8 אָוונט

Lekarz-Dentysta N. KACZANOWSKI

נעהמט אָן אין אמבולאַטאָריום פון דער געז. „לינת המשמורים"

פּילסודסקיעגאָ 21, טעל. 242-55

אין די שעה׳ן פון 9-11 פריה און פון 5–9 אָוונט.

Dr. Wajnberg

ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און טובערקולאָזע קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9

Dr. I. Piechowicz

ספּעציאַליסט פאַר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען

פערהיטונג נעגען שוואַנגערשאַפט

שרודמיעסקאַ 18, טעל. 107-79

נעמט אָן פון 8–10 פריי און פון 3–7 אָוו

Dr. med. A. Banasz

כירורג־אוראָלאָג

האָט זיך איבערגעציגען אויף Piotrkowska 121, tel. 139-88

נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג

Dr. med. J. GOLDBERG

ספּעציאַליסט פאַר אויגען־קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Śródmiejska 20, tel. 186-13.

נעמט אָן פון 11–1 און פון 7–8 אָוונט

אַכטונג, הויז־בעזיצער!

ווען איהר רעמאָנטירט אייערע הייזער אָדער וואוינונגען, געדענקט, אַז דאָס אַלטע

פאַרבען־ און כעמיקאַליען־געשעפט א.פ.

„ל. ה. בערגער"

לאָדז, דרעווונאָווסקאַ 5, טעל. 133-39

איז ווידער געעפענט און וועט די קונדשאַפט צופרידען שטעלען.

בעמערקונג: צעמענט אויף לאַגער.

מיר דריקען אויס דעם טיפסטען מיטלייד אונזער חבר יחזקאל שאַלעם און פרוי צוליב׳ן פּלוצלינגען טויט פון זייער ליבען זוהן

שאול נ״ע

דער פערוואַלטונג פון ווייבערמאַכער, יובילער, גראַווירער און פערגילטער־צעך, פּיעטריקאָוו 20.

אַלע מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען צו דער לויה, וועלכע קומט פאָר היינט, 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג פון טרויער־הויז.

Dr. med. Klara Margolis

קאַבינעט פאַר פיזיקאַלישער היילונג

Piotrkowska 113, tel. 165-17

צוריקגעקעהרט.

Dr. med. J. Nadel

ספּעציאַליסט פון אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען

אַנדזשעיאַ 4, טעל. 228-92.

נעמט אָן פון 10–12 און פון 5–7 אָוו.

אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11

פון 12 ביז 1 בייטאָג.

Dr. med. Ignacy Grynberg

אינערליכע קראַנקהייטען

ספּעצ. פאַר האַרץ־קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Cegielniana 17, tel. 174-15.

נעמט אָן פון 6 ביז 7 אָוונט.

Dr. med. P. Braun

צוריקגעקעהרט

ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 100-57

נעמט אָן פון 8–2 מיטאָג און פון 4–9 אָוו.

ספּעציעלער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

Lekarz-Dentysta H. FILLAT

Piotrkowska 43

צוריקגעקעהרט

עמפּפאַנגס־שעה׳ן פון 10–1 און 3–7 נ״מ

זונטאָג און יום־טוב פון 10–1 בייטאָג.

Dr. med. Ignacy Margolis

אויגען־קראַנקהייטען

Piotrkowska 113, tel. 165-17

צוריקגעקעהרט.

Dr. med. M. JAKOBSON

כירורג

בויך־כירורג־ספּעציאַליסט

D-ra Sterlinga 22

(Nowa-Targowa) tel. 174-42

דאָרט, וואו עס איז צוגעגרייט געוואָרען די וועלט-מלחמה

א מיטאַרבייטער פון „פּאַרי סואַר" האָט בעזוכט סאַראַיעווא און יענע היסטאָרישע ערטער, וואו עס האָט צוגעגרייט און אויסגעפיהרט די ערמאָרדונג פון דעם ערץ - הערצאָג פראַנץ פערדינאַנד און זיין פרוי דער יונגער סערבישער סטודענט גאַוורילא פּרינציפּ, דער מענש, וועלכער האָט דער׳הרג׳עט „10 מיליאָן מענשען".

דער פראַנצויזישער זשורנאַליסט האָט בעזוכט פּרינציפּס מוטער אין איהר הייזעל, אין א קליין דערפעל, ביים ראַנד פון גרויסען וועג נישט ווייט פון גאַדיטש. בעת דעם וויזיט איז אויך אנוועזענד געוועזען גאַוורילא פּרינציפּס ברודער ניקאָלאַי. מען האָט גערעדט אויפן עלטערען ברודער יאָוואָ, א דירעקטאָר פון א גרויסער פאַבריק און א דעפּוטאַט פון דער סקופּטשינאַ. די מוטער פון שולדיגען אין דער וועלט - מלחמה מאַיקאַ פּרינציפּ, איז שוין א זקנה, מיט מידע אויגען. אויף דער ביטע פון זשורנאַליסטען עפּעס צו דערצעהלען וועגען גאַוורילאַן האָט די אַלטע געענטפערט מיט צערטליכקייט אין דער שטימע: פאַר איהר איז ער שטענדיג געבליבען דער יונגסטער און געליבסטער זוהן.

— גאַוורילא איז אַלט געווען 19 יאָהר ווען דאָס איז געשעהען, ער איז געבוירען געוואָרען דעם 25. יולי 1986. ער איז געווען זעהר א גוט קינד, א צערטליכער!...

— גאַוורילא... גאַוורילא — האָט זי כסדר איבער׳חזר׳ט — וואָס קען איך אייך זאָגען וועגען איהם? שוין לאַנג איז ער נישט געווען נעבען מיר! די ביכער האָבען איהם ביי מיר אַוועקגענומען... דאַן די תפיסה, דערנאָך די רעטונג פון פאָלק. איך וויל זיין רוה נישט שטערען!...

דער זשורנאַליסט האָט געקוקט אויף די אַלטע הענד און האָט געטראַכט, אז ווען זיי וואָלטען נישט אויפגעצויגען דאָס קליינע בעשעפעניש, פון וועלכען עס איז שפּעטער אויסגעוואַקסען גאַוורילא פּרינציפּ, וואָלט אפשר נישט געקומען צו דער מלחמה פון 1914 און 10 מיליאָן מענשליכע לעבענס וואָלטען נישט אומגעקומען.

די אַלטע האָט ווי פערשטאַנען די געדאַנקען פון זשורנאַליסט און האָט פּלוצלינג א זאָג געטון:

— דאָס איז געשעהען נישט צוליב מיין שולד?

דער זשורנאַליסט האָט זיך אויך געווענדעט צום ד״ר ניקאָלאַי פּרינציפּ, אז ער זאָל איהם עפּעס זאָגען וועגען זיין ברודער, אָבער ער האָט זיך אָפּגעזאָגט צו ענטפערען אויף דער פראַגע.

דער זשורנאַליסט האָט זיך געטראָפען מיט גאַוורילא פּרינציפּס בעסטען פריינד מילאַן שאַקאַטאַ. דער דאָזיגער שאַקאַטאַ איז די גאַנצע צייט געבליבען אין דער זייט פון דער אויספאָרשונג, איהם האָט מען נישט אויסגעפרעגט, נישט דאָס געריכט, נישט די זשורנאַליסטען און דאָך איז ער געווען איינער פון די ווייניגע, וואָס האָבען זיך געקענט פון קינדוויייז אָן ביז צום לעצטען גאַוורילאס שפּיעל; עס האָט זיך געקענט שטענדיג — אויך געוואוסט וועגען דעם געפּלאַנטען אטענטאַט אין סאַראַיעוואָ.

גאַוורילא פּרינציפּ און מילאַן שאַקאַטאַ האָבען זיך געקענט פון קינדוויייז און ביז צום לעצטען טאָג ד. ה. ביז דעם 28. יוני 1914 האָט זיי פעראייניגט די אויפריכטיגסטע פריינדשאַפט. מילאַן שאַקאַטאַ האָט אויך דערצעהלט דעם זשורנאַליסט, אז די גרויסע מלחמה איז געלעגען אין א שוואַרץ קעסטעלע.

דאָס דאָזיגע שוואַרצע קעסטעלע האָט אויס געזעהען ווי א טרומנע פאַר א קינד און דריי יונגע פּוס-געהער האָבען עס אַרויסגעטראָגען פון בעלגראַד. דאָס זענען געווען טאַברינאָוויטש גראַבעטש און גאַוורילא פּרינציפּ. דאָס קעסטעל האָט דורכגעמאַכט א לאַנגע רייזע בלאָנקענדיג לאַנג ביי פערשידענע מענשען אויף פערשידענע ערטער, ביז גאַוורילא פּרינציפּ האָט עס געבראַכט, ווי נאָכדעם ווי ער האָט זיך צושיידט פון זיינע חברים, קיין סאַראַיעווא. דאָס איז געווען דעם 3. יוני 1914. אויפן וואָקזאַל האָט גאַוורילא געטראָפען מילאַנען. גאַוורילא פּרינציפּ האָט געבעטען זיין פריינד, אז ער זאָל בעהאַלטען ביי זיך דאָס שוואַרצע קעסטעל. ער האָט עס ביי זיך נישט געקענט האַלטען, ווייל זיין וואוינונג האָט זיך געפינען אונטער אָנ׳אָבסערוואַציע.

אויף מילאַנס פראַגע, וואָס עס געפינט זיך אין קעסטעל, האָט פּרינציפּ געענטפערט, אז ביכער. דאָס שוואַרצע קעסטעל איז אוועקגעלייגט געוואָרען אין דער קוך אונטער א באַנק און עס איז דאָרט געלעגען ביז דעם 27. יוני. אין דעם טאָג איז גאַוורילא געקומען צו מילאַנען און האָט אין זיין אָנוועזענהייט געעפענט דאָס קעסטעל. דאָרט איז געלעגען נישט קיין ביכער, נאָר באָמבעס, א פּלעשעל מיט סם און א רעוואָלווער.

פּרינציפּ האָט איהם דערצעהלט, אז דאָס קעסטעל איז געווען פולער, אָבער ער האָט שוין בעוויזען צו פערטיילען צווישען זיינע חברים. אליין האָט ער גענומען דעם רעוואָלווער.

— מאָרגען וועל איך פון דעם רעוואָלווער דער׳הרג׳ענען דעם ערצהערצאָג פראַנץ פערדינאַנד, דעם גרעסטען שונא פון די סלאַווען — האָט פּרינציפּ ערקלערט זיין פריינד — אַזוי לאַנג ווי ביי אונז וועלען באַלעבאַטעווען די האַבסבורגער, וועלען מיר נישט האָבען קיין פרייהייט. מאָרגען וועל איך דער׳הרג׳ענען איינעם פון זיי. דאָס וועט זיין דער אָנהויב. א חוץ דעם רעוואָלווער האָט גאַוורילא געהאַט אין טאַש נאָך א באָמבע.

שאַקאַטאַ האָט איהם געפּרובט צוריקהאַלטען

אָבער גאַוורילא האָט זיך שנעל געזעגענט און איז אַוועק.

שאַקאַטאַ האָט גאָרנישט דערצעהלט זיין פרוי, ווייל ער האָט מורא געהאַט אויסצוגעבען פּרינציפּען און זיינע פריינד. אָבער ער האָט אויך נישט געוואָלט בלייבען אין סאַראַיעווא און ווערען אויפגעהאַנגען. באַלד אינדערפריה האָט ער פערלאָזען די שטאָט. אויפן וועג צום וואָקזאַל האָט ער געטראָפען גאַוורילאַן, וועלכער האָט איהם געפרעגט: „געהסט צו דער אַרבייט?"

— ניין, איך פאָהר זיך ראַטעווען אין סערביען.

— דו האָסט דיין פרוי גאָרנישט דערצעהלט?

— קיינעם גאָרנישט געזאָגט.

מילאַן איז אַריין אין וואַגאָן און זייט דאַן האָט ער פּרינציפּען שוין קיינמאָל נישט געזעהען. אין דער שטאָט איז געווען א יום-טוב, אויף אַלע גאַסען זענען געווען פּלאַקאַטען מיט בעגריסונגען פאַר דעם ערצהערצאָג. אַלע האָבען גערעדט אויף פראַנץ פערדינאַנד, וועלכען עס איז אויפגעגלעגט געווען אין א פּאָר שעה אַרום צו שטאַרבען אויף איינער פון די סאַראַיעווער גאַסען צוזאַמען מיט זיין פרוי. קיינער האָט נישט געוואוסט, אַז אויף די גאַסען שפּאַצירען דריי אַטענטאַטער מיט באָמבעס אין די טאַשען.

אַרום האַלב 12 האָט דער צוג מיט וועלכען עס איז געפאָהרען שאַקאַטאַ זיך אָפּגעשטעלט אויף דער סטאַציע מעבזשעזש. אויפן וואָקזאַל האָט געהאַנגען א שוואַרצער פאָן אַראָפּגעלאָזט ביז דער העלפט. איבער וועלכער עס איז געווען פול פּאָליציי און מיליטער. דער ערצהערצאָג און זיין פרוי זענען געווען טויט.

דער צווייטער באַנד פון דער דערצעהלונג

ווען דער גענעראַל־אינספּעקטאָר פון דער אַרמעע איז אַרויסגעפאָהרען פון וואַרשאָ דורך וויען קיין פּאַריז, האָבען די אַרטיקלען פון דער פּוילישער פּראַ־רעגירונגס פּרעסע געטראָגען א צו־יקהאַלטענדיגען כאַראַקטער. מען האָט אָנגעוואונדען די „פראַנצויזישע קמצנות" לגבי דעם פערבינדעטען. מען האָט זיך נישט אָנגעזשירט צו שמאַרק, ווישען די שורות האָט מען גיכער געגעבען אָנצוהערען וועגען די פּערספּעקטיוונגען לגבי דעם שכן פון מערב. עס האָט דעריבער געמאַכט דעם איינדרוק, אַז די גאַנצע רייזע ווי אויך דער וויזיט וועלען געהאַלטען ווערען אין די ראַהמען פון דער פּערפּליכטענדער פריינדשאַפט. אַז עס וועט נאָר אַנגעווענדעט ווערען דער פּעסטגעשטעלטער צערעמאָניאַל.

דערווייל איז אָבער געשעהען גאָר עפּעס אַנדערש. די אָפיציעלע קאָמוניקאַטען, די בריף פון די בעזונדערע קאָרעספּאָנדענטען, שטעלען איינשטימיג פעסט אַז לגבי דעם גענעראַל־אינספּעקטאָר פון דער אַרמעע האָט מען אָנגעווענדעט אין זיין גאַנצען פערנעהם דעם בריף פון פּרעמיער, וואָס שטעלט פעסט, אַז דער גענעראַל רידז־שמיגלי איז אין דער מלוכה די ערשטע פּערזאָן נאָכ׳ן מלוכה־פּרעזידענט. דער צערעמאָניאַל איז געגאַנגען נאָך ווייטער, ווי די אָנווייזונגען פון גענעראַל סלאַווא־סקלאַדקאָווסקי. די בעגריסונגס־סצענעס בגוויזען די ליר, אַז אויף דעם פראַנצויזישען טעריטאָריום האָט מען בעשלאָסען אָנצווענדען די „אַלטפּוילישע גאַסטפריינדליכקייט".

מען האָט פולשטענדיג פערגעסען וועגען די וויזיטען און רעוויזיטען פון די אויסערן־מיניסטערס, וועגען מזרח־וואָקזאַל, וועגען לאַוואַלס צוזאַלען, ביז בארטו׳ס אומאַנגענעהמליכקייטען. מען האָט ווי אויסגעשלאָסען דאָס אויסערן־מיניסטעריום פון דעם גאַנצען ענין. פּרעמיער בלום, אויסערן־מיניסטער דעלבאָ, שעף פון גענעראַל־שטאַב גענעראַל גאַמלען צוזאַמען מיט דעם קריגס־מיניסטער דאַלאַדיע האָבען זיך אייפריג געפּאַרעט.

די נישט פערגינענדיגע פראַנצויזישע גענעראַלען האָבען דעם גענעראַל־אינספּעקטאָר אַרויסגעריסען פון די הענד פון די ציווילען, בכדי צו בעווייזען דאָס שלאַכט־פעלד, די סקלאַדעס פון געוועהר און אַמוניציע, די לופט־פּאָרטען, מאַזשינאָ־ליניע. עס האָבען אויך נישט געפעהלט היסטאָרישע ערינערונגען, רעפלעקסען אויף פאַן פון דער פּוילישער און פראַנצויזישער געשיכטע (עלזאַס לאָטרינגען).

עס האָט זיך געשאַפען אָנ׳אמת׳ער פאָלקס־פּראַנט. — גיכער א פראַנצויזישער פּראַנט — דער חלום פון די קאָמוניסטען. אין דער בעגריסונג האָט זיך בעמליך בעטייליגט נישט נאָר די רעכטע פּרעסע, ראַדיקאַלע אָדער לינקע, נאָר טאָרעז אַליין האָט זיך אין דער „הומאַניטע" בעמיהט מיט א לייט־אַרטיקעל. אויף דער ערשטער זייט פון דער קאָמוניסטישער צייטונג האָט זיך בעוויזען די פאָטאָגראַפיע פון גענעראַל עדוואַרד רידז־שמיגלי.

קיינער אויף דער וויעשבאַרזאַ וועט נישט פערזיכערן, אַז דאָס האָט גורם געווען די פּראָפּאַגאַנדע פון אויסערן־מיניסטעריום. נאָך מיט איינוגע וואָכען צוריק האָבען זיך אין פערשידענע פראַנצויזישע צייטונגען בעוויזען בייזוויליגע נאָטיצען און אַרטיקלען פון אויסערן־מיניסטעריום. מיטאַמאָל זענען אַלע נאָטיצען פערשוואונדען געוואָרען.

די אָנהענגער פון דער איצטיגער אויסלענדישער פּאָליטיק פערזיכערן עקשנותדיג, אַז נאָר א דאַנק דער בידאיצטיגער פּאָליטיק האָט מען געקענט ערוואַרטען אַזעלכע טריומפען אין פּאַריז. ווייל יעדע ריכטיגע פערהעט זיך מעהר מיט איין בעל־תשובה ווי פון טויזענד אַלטע גלויביגע. איבעראַל בעגריסט מען אַמהייסטען דעם פערבלאָנדושעטען זוהן.

די געשעהעניש פון די לעצטע טעג האָבען אויך שטאַרק גורם געווען צו פערשטאַרקען די פראַנצויזיש־פּוילישע שטימונגען אין פראַנקרייך. די פערשאַרפונג צווישען צוויי־יעהריגען מיליטער־דינסט, די ווייטערדיגע בעוואָפענונגס־אַקציע האָבען אַרויסגערופען די פראַנצויזישע וואַכזאַמקייט. יעדער פּירגער גיט זיך דערמיט אָפּ א חשבון, אַז דייטשלאַנד בעוואָפענט זיך נישט צוליב דער מורא, אז דער שונא וועט אַרויבער איהרע טעריטאָריעס, אַז זי זוכט א גאַנצע געלעגענהייט צו נעמען א וואָרט, צו א אַקטיוון איינטערווענץ, אַז זי קוקט ווי א רויב־פויגעל אויף שפּאַניען וואָרפענדיג בליקען אויף מאַראָקאָ.

עס זענען פאָרגעקומען טראַגישע נישט נאָר די געשעהעניש אין שפּאַניען. דער בירגער־קריג אין שפּאַניען נאָר אויך די ענטוויקלונג פון די פראַנצויזישע בעציהונגען מיט איהרע פערבינדעטע. מ׳האָט געהאַט דעם איינדרוק, אַז די פּרייער פון דער פראַנצויזישער אַרמעע ווילן אָנטערשטרייכען לגבי דעם גענעראַל־אינספּעקטאָר די ריכטיגקייט פון שפּריכוואָרט, אַז אָנ׳אַלטע פריינד איז בעסער פון צוויי נייע". מיט דעם פּויליש־פראַנצויזישען בונד האָט מען עטוואָס פערשטאַרקט דעם אַקט אין דער פראַנצויזיש - סאָוויעטישער פריינדשאַפט, שטעלענדיג דעם אָפּמאַך, וואָס איז געשלאָסען געוואָרען אין יאָהר 1921 העכער פון די אַקטען, וואָס זענען געשלאָסען געוואָרען אין יאָהר 1935.

דער גאַנצער וויזיט פון גענעראַל־אינספּעקטאָר פון דער אַרמעע האָט געבילדעט א איינאָויפהערליכע קייט פון לירישע דימאָנסטראַציעס, געפיהלס - אויסדרוקען וואָס זענען אָבער אונטערגעשטיצט געוואָרען מיט געוויסע בעווייזען, אַז דאָס איז נישט קיין פערעלטערטע ליבע. די געפיהלס - בעווייזען זענען פערשטאַרקט געוואָרען דורך רעווייעס אויפ׳ן שלאַכט-פעלד. אַלץ אין אַלזאָ אַדורך ווי אַמפּעסטען.

דער ערשטער באַנד פון דער דערצעהלונג איז גוט צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען, פּונקט אַזוי ווי די ערשטע צוויי אַקטען אין א גוטען טעאַטער־פּיעסע. דאָס פראַנצויזישע פּובליקום האָט זיך אַקטיוו בעטייליגט אין שפּיל, עס איז נישט נאָר געווען א אַבסאָלוטער נאָר אויך אַנ׳אַקטיאָר. אַרצט הייבט זיך אָן דער צווייטער באַנד, אָהן דעם אַנטייל פון דעם פּובליקום און צושוי׳ער, אָהן עדות. די דעמאָנסטראַציע פון פראַנצויזישען כח, פון דער טעכנישער קראַפט קענען זיין אָנ׳אַריינפיהר צו אַנדערע האַנדלונגען. נישט איינמאָל האָט דאָס פּוילישע אויג געקוקט אויף די פראַנצויזישע אַעראָפּלאַנען מיט קנאה, בכדי צו שפּינען טעוויסן אויספיהרונגען. בכדי צו פאָדערן צו דערפיהרען די אַלט פּוילישע גאַסטפריינדשאַפט אין פראַנקרייך צו דער מאַטעריעלער קאָנסעקווענץ.

עס וואַקסען אַזוי אַרום ווידער אויס די נדן־פראַגען געבונדען מיט דער ברייטערער ריכטיגקייט אויפצוקלערען די פּוילישע פראַגען, וואָס זענען געבונדען מיט דער ווירטשאַפטליכער נאָט. דער ראָמאַנטישער טייל, די ליבע סצענעס זענען הערליך אַדורך. דער גענעראַל־אינספּעקטאָר פון דער אַרמעע האָט געפייערט טריומפען אין פּאַריז. די אַקציע אין צווייטען באַנד טראָגט זיך ווידער איבער קיין וואַרשאָ.

אָפיציעל האָט מען שוין אַנגעקינדיגט דעם וויזיט פון פראַנצויזישען האַנדעלס - מיניסטער. מ׳שמועסט אויך וועגען א וויזיט פון א דעלעגאַציע פון פראַנצויזישע אינדוסטריעלער קיין פּוילען. עס פערשווינדען די געשטאַלטען פון די אינדוסטריע דיקטאָרס פון די פּוסאָס. אויף א קורצע צייט האָט מען אין פּאַריז אפשר אויסגעשלאָסען די פראַנצויזישע געשפּרעכען וועגען די פּוילישע שפּאַנישע ענינים. אָבער די דאָזיגע ענינים קערען צוריק, זיי וועלען זיך בעווייזען אין צווייטען באַנד.

קלייטע נצחונות נאָך א סיריעזען טריומף, די ווירטשאַפטליכע מעגליכקייטען וועלען חשבונירען אויף דער וואָגשאָל פון די פּויליש - פראַנצויזישע בעציהונגען. פון פּאָזיע איבערזעצט אויף פּראָזע. פון די פאַקטען וואָס וועלען אַרויס אין דער עפנטליכקייט הערשט אין די נאָענטסטע חדשים. פון צווייטען באַנד וועט זיין אָפּהענגיג דער זוהערט פון דער דערצעהלונג.

(„נאַש פשעג.") **רעגניז**

אויפשטייג און פאַל פון׳ם אמעריק. „אייזען-באַהן-קעניג"

אין הסכם מיט׳ן בעשלוס פון אַמעריקאַנער געריכט איז אויך אין לאָנדאָן פערעפענטליכט געוואָרען די ציואה פון דעם נישט־לאַנג פערשטאָרבענעם מ. י. וואַן־סוועינגען, דעם דעטראָניזירטען „קעניג פון די באַהנען" אין די פעראייניגטע שטאַטען. נאָך מיט 6 יאָהר צוריק האָט סוועינגען צוזאַמען מיט זיין ברודער געהאַט אין זיין פערמעגען 100 מיליאָן דאָלאַר. זיי האָבען נישט נאָר געהערט צו די רייכסטע פינאַנסיסטען אין אַמעריקאַ, נאָר זיי האָבען אויך געהאַט א געוואַלדיגע השפעה אויף דער אייזען־אינדוסטריע. איצט האָבען זיך די יורשים ביטער ענטוישט אין זייערע האָפנונגען, ווייל די גאַנצע ירושה, וואָס סוועינגען האָט איבערגעלאָזט, שטייגט נישט איבער עטליכע... הונדערט דאָלאַר.

די אַמעריקאַנישע פּרעסע בעשרייבט גענוי דאָס לעבען פון די ביידע סוועינגס. זיי האָבען אָנגעהויבען פון פערקויפען צייטונגען. מיט יאָהרען צוריק האָט מען אויף די רוגען פון די גאַסען אין קליוולענד געקענט זעהען צוויי יונגלעך, וואָס האָבען אויסגעשריגען די סענסאַציאָנעלע צייטונגס־קעפּ. ביידע יונגלעך האָבען געהאַט ווייטגעהענדע פּלענער. ווען זיי זענען אין אָוונד אַהיימגעקומען מיט א פּאָר סענט פערדינסט, האָבען זיי געמאַכט פאַנטאַסטישע פּלענער וועגען זייער צוקונפט, געבויט שלעסער אויפ׳ן אייז... זייער גרעסט שטרעבען איז געווען צו ענטוויקלען א נעץ פון אייזען־באַהנען, בויען נייע טיפען וואַגאָנען און לאָקאָמאָטיוען אויף יועלכע עס זאָל זיין דער אויפשריפט: „וואַן סוועינגען ראַלוויי". נאָך דער אַרבייט האָבען זיי זיך געשפּילט אין „קאָנדוקטאָר און פּאַסאַזשיר" — מיט איין וואָרט — דאָס באַהן־וועזען איז געווען זייער לײדענשאַפט פון דער פריהעסטער יוגענד. זיי האָבען אָבער געהאַט אַנ׳איינגעבוירענע מעלה: זיי זענען געווען גאָר געוועהנליך שפּאָרזאַם. שפּילענדיג זיך האָבען זיי פערגעסען אין עסען און... האָבען געשפּאָרט. זיי האָבען בעהאַלטען אונטער א ברעט אין דער פּאָדלאָגע. מיט דער צייט האָבען זיי אָנגעקליבען 79 דאָלאַר, אַלזאָ א גאַנצען אוצר. איינער איז דאַן אַלט געווען 14 יאָהר, דער צווייטער 13.. ענדליך נאָך לאַנגע בעראַטונגען האָבען זיי בעשלאָסען זיך צו קויפען אַנציגער און האָבען אָנגעהויבען צו זוכען א בעשעפטיגונג. אין א פּאָר טאָג אַרום האָבען זיי בעקומען פּאָסטענס אין פּריוואַט־ביוראָס. ביידע נאַכט האָבען זיי זיך געלערנט און האָבען ווייטער געשפּאָרט. עס זענען אַדורך איינינגע יאָהר און ביידע ברידער זענען שוין געווען איינהאַבער פון א פערמעגען פון 800 דאָלאַר. וואָס טוט מען מיט דעם געלד? זיי קאָנען דאָך נישט ליגען אומפּראָדוקטיוו אונטער א ברעט פון דער פּאָדלאָגע. זיי האָבען בעשלאָסען דאָס געלד צו אינוועסטירען. זיי האָבען געקויפט ערד, און יעדען חודש האָבען זיי צוגעקויפט צו עטליכע הונדערט וואַר־אַט־מעטער. אין א יאָהר אַרום האָבען זיי א פּאַס ערד פערקויפט פאַר א דאָפּעלטע סומע. פאַר דעם געלד האָבען זיי איינגיכער אין אַנ׳אַנדערער געגענד געקויפט א פאָר־פּלאַץ. אין 1900 האָט זיך אין אַמעריקאַ אָנגעהויבען א גרויסע בויקאָניונקטור. ביידע ברידער האָבען געקויפט און פערקויפט באַדען, פערדינענדיג גרויסע סומען. אין זייער לעבען האָט זיך אָנגעהויבען א נייע עפּאָכע, א עפּאָכע פון אמת׳ער פּראָספּעריטי.

אָבער די ברידער סוועינגס האָבען נישט פערגעסען זייער יוגענד־חלום. זיי האָבען אין געהיים איינגעקויפט פאַר א ג׳עסערער סומע א פּאַקעט אַקציעס פון די באַהנען. אין משך פון דער צייט האָבען זיי געהאַט אין זייער בעזיץ א ריזיגען פּאַרטפעל אַקציעס פון דער אייזען באַהן־אינדוסטריע. אַזוי אַרום האָבען זיי בעקומען דעם קאָנטראָל איבער צאָהלרייכע באַהנען אין מערב־אַמעריקאַ. אויף דעם יאָהר 1916 פאַלט אויס די צייט פון זייער גרעסטען ערפאָלג. אין דעם יאָהר האָבען זיי אויסגעקויפט די אַקציעס פון דער באַהן־ליניע ניו־יאָרק — טשיקאַגאָ — סאַנט־לואיס, פּעראייניגענדיג זי צו דעם נעץ באַהנען וואָס זיי האָבען שוין געהאַט. זיי האָבען געהאַט מיליאַנען ריוחים. די לענג פון זייערע באַהן־ליניעס האָט בעטראָפען 5 טויזענד מייל. אָבער מיט 10 יאָהר שפּעטער אין 1926 האָבען זיי שוין פערוואַלטעט מיט א באַהן־נעץ פון 28 טויזענד מייל, ד. ה. א נעץ, וואָס נעהמט אַרום גאַנץ אַמעריקאַ. אין יאָהר 1930 האָט מען זייער פערמעגען אָפּגעשאַצט אויף 100 מיליאָן דאָלאַר.

עס האָט אויסגעזעהען, אַז זייער יוגענד־חלום איז פולשטענדיג פערווירקליכט געוואָרען. ביידע סוועינגס זענען געהאַלטען געוואָרען פאַר די „אייזען־באַהנען־קעניגס" פון די פעראייניגטע שטאַטען. אָבער זייער לעבענס־געשיכטע איז נאָך נישט געווען פערענדיגט. עס האָט נאָך זיי געוואַרט דער לעצטער אַקט. דער בעריהמטער פינאַנציעלער קראַך אויף דער וואַל־סטריט. מיליאָנען זענען צושוואומען געוואָרען, צופלאָסען... אַלץ מעהר האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער גלאַנץ און גרויסער ערפאָלג פון די ברידער סוועינגס איז געווען נאָר א חלום, א חלום, וואָס האָט געפּלאַצט ווי א זייפען־בלאָז. זייערע חובות זענען געוואַקסען אין דער אונענדליכקייט. דער נאָמען סוועינגס איז פערשוואונדען אויף זיין אָרט זענען געקומען אַנדערע... זיי זענען צוריק אַרויסגעפאַלען אויפ׳ן ברוק. נעכטען נאָך מיליאָנערען — זענען זיי היינט געוואָרען אביונים. נעכטען טריומפען, היינט דערנידריגונגען דער עלטערער סוועינגס האָט דאָס נישט געקענט איבערלעבען. ער האָט געליטען עטליכע יאָהר און איז געשטאָרבען אויף א האַרץ־אַטאַק... זיין פערמעגען, אויב מען קען עס אַזוי אָנרופען, האָט ער פערשריבען זיין ברודער. ער האָט איבערגעלאָזט... 1,300 דאָלאַר. די ווייטע קרובים זענען ענטוישט געוואָרען... היינט לעבט סוועינגס ברודער, זיין לאַנגיעהריגער שותף, אַלס קבצן און דער אַמאָליגער „אייזען־באַהן־קעניג" האָט נישט אויף די פּרימיטיווסטע בעדערפענישען.

אראבישע טעראריסטישע באנדעס

זינט ארץ ישראל איז אריבער אין די הענד פון די טערקען, האט זי געליטען פון אראבישע באנדיטען. — די אמאליגע טעראריסטען זענען געווען פראסטע רויבער. — די שטעט פלעגען זיך ארומצוימען מיט הויכע מויערן, זיך צו בעשיצען פון די באנדיטען. — א רויבער-באנדע וואס האט בעלאגערט דעם וועג ירושלים-יפו.

פון מ. פ. כהן

פון זינט ארץ־ישראל איז אריבער אין די הענד פון די טערקען — געשעהן איז דאס אין יאהר 1542 — ליידט דאס לאנד פון אומרוהען און איבערפאלען, ארויסגערופען דורך די פערשידענע טעראריסטישע באנדעס, וואס פלעגען לויערן אויף אלע בערג און טאלען, מיט וועלכע דאס לאנד איז אזוי פול, ווי שלאנגען דרעהען זיך די בערג פון ארץ־ישראל, האקען זיך איבער אינמיטען די „וואדיס“ (טאלען), וואס שניידען זיי דורך אין דער לענג און אין דער ברייט. אפטמאל די וואדיס ווערען ווינטער־צייט ביי גרויסע רעגענס פול מיט שטראמיגען וואסער, וואס ריזעלט מיט א געוואלדיגען כח, רייסט מיט זיך מיט די פעלזען, וואס עס טרעפט אן אויפן וועג, צופיצעלט און צוברעכט יעדע שטרויכלונג, און אויף אזא אופן בילדען זיך היילען און תהומען וואו דער שיין פון ליכטיגען טאג קומט קיינמאל נישט צו. אט די הויכע בערג, טיפע טאלען און פעלזען־שפאלטען, צוזאמען מיט די געדרעהטע היילען, זענען דער בעסטער מקום־מקלט פאר גזלנים און רוצחים און פאר אזעלכע פערשוינען, וואס זענען נישט שוה בשוה מיט'ן געזעץ.

אט־א די מקומות זענען דאס גוט בעקאנט די איינוואוינער פון ארץ־ישראל און מאסען לעגענדען געהען ארום וועגען דעם, ווי אזוי פערשידענע רויבער־באנדעס האבען דארט צו זיך פערנארט זייערע קרבנות. די ברייטע שליאכען, וואס פערבינדען דעם דרום מיט'ן צפון און דעם מזרח מיטן מערב, געהען מערסטענטייל דורך די „וואדיס“ און דעריבער פלעגט די רויבער גרינג אנקומען איבערצופאלען די „שאיארעס“ (קאראוואנען), וואס פלעגען זיך ציהען איבער די וועגען, נישט וויסענדיג וועלכע סכנות עס לויערען אויף זיי.

די געשיכטע פון ארץ־ישראל ווייס גאר א סך צו דערצעהלען וועגען די פלאגען און שלעק, וואס דאס לאנד האט געהאט א'יסצושטיין פון אזעלכע טעראריסטישע באנדעס. נישט אומזיסט פלעגען זיך די שטעט ארומצוימען מיט פעסטע הויכע מויערן וואס זענען געווען א שוץ געגען אט די שטענדיגע איבערפאלען, ווארום די רויבער פלעגען אויך נישט שאנעווען די שטאטישע ישובים. ביינאכט פלעגט מען פערריגלען די געשמידטע אייזערנע טויערן און נאך זעקס א זייגער פארנאכט איז אזא שטאט געווען ווי אין פסוק שטעהט: „אין יוצא ואין בא“ — נישט אריין און נישט ארויס. פרייטאג צוועלף א זייגער ביינאכט פלעגט מען אויך צומאכען די שטאט־מויערן, ווייל צו דער צייט פלעגען די קאמכפעהיגע מאנסבילען, דיין אין די מעטשעטען ביים „צאלאה“, ד. ה. ביים דאווענען. א ספעציעלער „שמש“ פלעגט אויסרופען איבער דער שטאט, אז צו אט דער און דער שעה ווערט אפגעשלאסען די שנאט אויף די טורעמס פון שטאט־מויער פלעגען צושטעלט וו רען וואכלייט, אכטונג צו געבען צי עס דערנעהנטערן זיך נישט קיין באנדעס. אין די ספעציעל דערצו געמאכטע שפאלטען אין מויער פלעגט מען אוועקשטעלען קאנאנען און אנדערע שיס־געווער, זיך צו פערטיידיגען בעת אן אנפאל. עדות אויף אט דעם צושטאנד אין לאנד זענען די צוויי גרויסע מויערן, וואס רינגלען ארום ירושלים און עכו ביז צום היינטיגען טאג.

איבערהויפט האט דאס לאנד געליטען פון אזעלכע באנדעס אין די צייטען פון איבראהים פאשא, מיט העכער הונדערט יאהר צוריק. זיין טאטע, מוכאמעד אלי, דער דעמאלטדיגער הערשער איבער מצרים, האט מורד במלכות געווען, אראפ־געווארפען פון זיך דעם טערקישען יאך. אז די ידיעה איז דערגאנגען קיין ארץ־ישראל, האבען די היגע אראבער פערשטאנען, אז איצט איז די צייט, ווען מען קאן „פונאנדערנעמען די הענד“, און זיי האבען זיך ארגאניזירט אין בעוואפענטע באנדעס, וואס האבען געשטעלט אין סכנה אלע פלענער פון מוכאמעד אלי. דעמאלט האט ער דאס געשיקט זיין זוהן איבראהים פאשא איינצונעמען ארץ - ישראל מיט פייער און מיט שווערד. ער איז שוין מיט זיינע חיילות געווען פאר די מויערן פון ירושלים נאר דא האט אין זיין לאגער אויסגעבראכען א מגפה און ער האט אויף גיך געמוזט פערלאזען דאס לאנד, איבערלאזענדיג נישט מעהר ווי א קליינעם גארניזאן.

אז ער איז אפגעטראטען פון לאנד, האבען זיך די בעדואינער צובונטעוועט, פערשפרייט זיך איבער ארץ־ישראל און אנגעמאכט גרויסע חורבנות. אין חודש מאי פון יאהר 1833 זענען זיי צוגעטראטען איינצונעהמען ירושלים. דער קליינער מיליטערישער גארניזאן אין ירושלים האט זיך נישט געקאנט ענטגעגענשטעלען געגען זיי און זיי האבען זיך דעריבער פערפעסטיגט הינטערן מויער. די בעדואינער האבען אבער נישט אפגעטראטען און זעקס טעג נאכאנאנד האבען זיי בעלאגערט די שטאט. צום סוף האט זיך זיי איינגעגעבען אריינצורייסען זיך אין שטאט אריין, אריבערקלעטערנדיג איבער דער שטאט־מויער און אין מיטען נאכט זענען זיי מיט נצחון־געשרייען אריין אין שטאט. דער מיליטער־גארניזאן האט זיך פערבאריקאדירט אין דער ציטאדעל „מגדל דוד“, איבערלאזענדיג די שטאט אויף הפקר. גאר גיך האבען זיך די בונטאווששיקעס צולאזט איבער דער שטאט, גערויבט און געמארדעט און דערביי זענען אויך געפאלען עטליכע יודען, צווישען זיי דער לאדינער רב ר' יוסף.

אינגיכען האט זיך אבער פערשפרייט א קלאנג אז איבראהים פאשא קומט צוריק מיט א גרויסער ארמעע, וואס האט שוין איינגענומען יפו און וואס דערנעהנטערט זיך צו ירושלים. א פחד איז אנגעפאלען אויף די צובונטעוועטע בעדואינער וואס זענען אנטלאפען צו חברון צו. דארט האבען זיי זיך בעפעסטיגט און האבען געמיינט, אז איבראהים פאשא וועט צו זיי נישט גרייכען. זיי האבען אבער געהאט א גרויסען טעות און א וויסטען סוף. ווי נאר ער האט איינגענומען ירושלים, האט ער זיך גלייך געלאזט קיין חברון און מיט דער מיליטערישער פערשטארקונג, וואס ער האט בעקומען פון זיין פאטער מוכאמעד אלי, האט ער איינגענומען די שטאט און געלאזט דאס מיליטער צוראבירען איהר פון הער ביז גאר. זעהענדיג, אז עס האלט שמאל, האט זיך דאס רעשטעל בעדואינער בעהאלטען צווישען יודען, וויסענדיג, אז איבראהים פאשא טוט יודען נישט קיין בייז. דאס מאל האט ער זיך אבער אז דעם כלל נישט געהאלטען, און מיינענדיג אז די יודען האבען א האנד אין דעם אויפשטאנד, האט ער אויך זיי נישט געשוינט. א סך יודען זענען טאקע דעמאלט אומגעקומען. פון דאן אן האט זיך איבראהים פאשא גענומען אויסצוראטען די באנדעס, און דאס לאנד האט זיך בישלעכווייז איינגעשטילט.

קנאפע צוויי צעהנדליג יאהר האט אין לאנד געהערשט רוה און ארדנונג. מיטאמאל האט זיך אויפ'ן וועג יפו־ירושלים בעוויזען א נייע רויבער־באנדע, וואס האט אנגעווארפען א פחד אויף דער גאנצער סביבה. אזוי ווי איצט איז אויך דאן יפו געווען דער פארט פאר'ן דרום'דיגען טייל פון ארץ־ישראל (דאס וואס איז איצט חיפה'ער פארט פאר'ן צפון־טייל איז דאן געווען עכו). אהער פלעגען דאס קומען שיפען פון מצרים, טערקיי און אייראפא וואס פלעגען מיט זיך מיטברענגען פראדוקטען און אויך בוי־מאטעריאלען או'ן ארויספיהרען פערשידענע פרוכטען און געווירצען. ירושלים, ווידער, איז געווען די רעזידענץ־שטאט, און דא זענען געווען אקרעדיטירט די אויסלענדישע דיפלאמאטישע פערטרעטער, וואס האבען גענאסען פון גאר גרויסע פריווילעגיעס — די אזוי גערופענע „קאפיטולאציעס“ כמעט יעדער פון זיי האט זיך געהאט זיין אייגענע פאסט, זיין אייגענעם געלד־סיסטעם, און זייער הויפט־אויפגאבע איז געווען צו שיצען דאס לעבען און די אינטערעסען פון זייערע אונטערטאנען, וואס זענען דאס רוב געווען יודען. זייער אומבעגרענ'ליכקייט איז געווען אן אויסערגעוועהנליכע, און די טערקישע רעגירונג האט פשוט מורא געהאט מיט זיי זיך אנצוהויבען אדער מיט עפעס פוגע בכבוד זיין.

צוליב דעם איבען־געזאגטען האט דער וועג פון יפו־ירושלים געשפילט גאר א גרויסע ראל. פול־בעלאדענע קאראוואנען פלעגען געהן אויף דעם וועג, און עס איז קיין וואונדער נישט, וואס זיי פלעגען רייצען די אפעטיטען פון „ווילדע יונגען“ אט אויף דעם וועג האט זיך דאס פערלייגט א... אראבישע רויבער־באנדע. פון אקציג פערשוין בראש פון וועלכער עס איז געשטאנען סעלים אבו־גאש, וואס אויף זיין נאמען הייסט נאך עד היום אן אראבער ביש דארף נישט ווייט פון ירושלים. זיין מאכט און השפעה זענען דערגאנגען אזוי ווייט, אז אפילו די טערקישע רעגירונג האט זיך געמוזט מיט איהם רעכענען און א חצוף איז דאס געווען איינער אין דער וועלט. איינמאל איז זיין חוצפה דערגאנגען אזוי ווייט, אז ער האט זיך נישט אפגעשטעלט אויס צופיהרען אן איבערפאל אויף דער עסטרייכישער פאסט, וואס איז איז געגאנגען אונטער א שטארק בעוואפענטער וואך פון יפו קיין ירושלים. ער וואלט נאך ווייטער אזוי „געארבייט“, נאר נאך אט דער מעשה האט זיך דער ירושלים'ער פאשא אויף איהם פערדלייגט, א־ומגערינגעלט איהם מיט מיליטער פון אלע זייטען, און נישט געפינענדיג קיין אויסוועג, פון אט דער פאסטקע, האט ער זיך געמוזט אונטערגעבען. אז מ'האט איהם א געשמידטען אין קייטען געבראכט פאר'ן ריכטער, וואס האט איהם געפרעגט: „ס'טייטש, ווי פאלט מען דאס אן אויף דער עסטרייכישער פאסט?“ — האט ער זיך גאר נישט פערלוירען און געענטפערט פראסט פשוט: „פונקט אזוי ווי די רעגירונג דארף אויסהאלטען איהרע מענשען, אזוי מוז איך אויסהאלטען מיינע מענשען!“

קיין גרויסע צערעמאניעס האט די טערקישע רעגירונג מיט איהם נישט געמאכט און איהם אויפגעהאנגען ביים יפו'ער טויער אין ירושלים.

גלייך נאכדעם האט די טערקישע רעגירונג מיט אנ'אייזערנער האנד אויסגעראטעט אלע רויבער־באנדעס פון לאנד. אזוי ארום האט דאס לאנד דורך לאנגע יאהרען נישט געוואוסט, וואס דאס הייסט א ארגאניזירטער איבערפאל אויף די וועגען.

אנ'ענדערונג צום ערגערן איז פארגעקומען נאכדעם ווי די ענגלענדער האבען אין יאהר 1918 אקופירט גאנץ ארץ־ישראל. ביי די אראבער איז געבליבען א סך געווער און ווידער האבען זיך אנגעהויבען צו בילדען רויבער־באנדעס איבער'ן לאנד. איבערהויפט האבען זיי געארבייט צווישען די אפרים־בערג, אויפ'ן וועג פון שכם און טול־כרם און אין גליל העליון. די ענגלישע מיליטערישע מאכט האט זיך אבער גאר גיך מיט זיי אנ'עצה געגעבען און זיי אויסגעראטעט אין א גאנץ קורצער צייט.

צוויי א"י דעלעגאטן — א יוד און אנ'אראבער — אויפ'ן שלום-קאנגרעס אין ברי‍סעל

ביידע בעהאלטען זיך אונטער פסיידאנימען

בריסעל (יט"א) דער יט"א-קארעספאנדענט האט געהאט א געשפרעך מיט די מיטגלידער פון דער א"י-דעלעגאציע אויפן בריסעלער פרידענס - קאנגרעס. די דעלעגאציע בעשטעהט פון צוויי פערזאן, א יוד און אנ'אראבער, און זי איז געשיקט געווארען דורך דער א"י-אפטיילונג פון „אנטיפא". ביידע דעלעגאטען זענען סאציאליסטען, און דער אראבער האט, פונקט ווי דער יודישער דעלעגאט, אויסגעדריקט זיין אויסערסטע עמפערונג איבער דעם טעראר-רעזשים, וואס הערשט זייט פינפט-האלבען חדשים אין א"י. די א"י-דעלעגאטען צום פרידענס-קאנגרעס מיינען, אז די טעראריסטען - באנדעס, וואס גראסירען איצט איבער א"י שטעהען אונטער פאשיסטישע און אימפעריאליסטישע איינפלוסען. א פריידליך צוזאמענלעבען פון יודישען און אראבישען פראלעטאריאט אין א"י איז פולשטענדיג מעגליך.

א בעווייז דערפאר איז שוין דער פאקט, וואס זיי ביידע — דער אראבישער און יודישער דעלעגאט — זענען געקומען אויפן פרידענס - קאנגרעס, אויף וועלבען זיי רעפרעזענטירען א גטשלאסענע און אקטיווע גרופע פון 500 ארבייטער, דערונטער 100 אראבער. פאר די איצטיגע פערהעלטעניסען אין א"י איז אבער העכסט-כאראקטעריסטיש, דאס ביידע דעלעגאטען מוזען ארבייטען אונטער פסייראנימען, ווייל אין קאן שטעהט זייער לעבען, און בעזונדערס דאס לעבען פון אראבישען דעלעגאט. די דעלעגאציע גלויבט, אז זי וועט האבען די מעגליכקייט פארצולעגען אויפן קאנגרעס א דעקלאראציע; זי ווערט ווארפיי שטארק אונטערשטיצט דורך א דעלעגאט פון דער ענגלישער לייבאר-פארטיי.

די הייליגע יונג-פרוי

שארלאט דע קארדע. וועלכע האט דערשטאכען מאראט, דעם פיהרער פון די לינקע אין דער פראנצויזישער רעוואלוציע.

פון ב. י. גאלדשטיין

פון איין זייט אנפאלען אויף דער פראנצויזישער רעגירונג, פון דער אנדערער זייט בעגייסטערונג פאר א רעפובליק ערגיץ אין עק וועלט. שארלאט האט געוואלט דערגעהן, וואו ליגט די גוטסקייט פו דער רעפובליק, און וואו די צרה פון פעאדאליזם, האט זי זיך אין דער שטיל ארויפגעווארפען אויף די ווערק פון וואלטער, רוסא און אנדערע ראדיקאלע דענקער און שריפטשטעלער פון יענער צייט. אין עטליכע חדשים ארום האט זי דערפיהלט, אז זי געהט אוועק צו עקסטרעמס. אלץ, וואס זי האט געטון איז געווען מיט פייער און ליידענשאפט. די מוטער האט עס בעמערקט און איהר אויסגעמוסר'ט, אבער עס האט נישט געהאלפען. דער חלום זיך מקריב צו זיין פאר א גרויסען אידעאל האט זיך איצט מיט מעהר חשק צעוואקסען ביי איהר. זי האט אנגעהויבע זעהן חלומות אין מיטען טאג. זי איז געשטאנען ביי איהר ארבייט אין קיך און געזעהן זיך מיט פערשידענע קאמפען מיט רעגירונגען, מיט קעניגען, מיט דעם פאטען; זי האט געשטריקט זאקען, און בעת מעשה געפיהרט ויכוחים מיט מיניסטארען, מיט פראפאגאנדיסטען; זי האט געמאכט איהרע לעקציעס, און בעת מעשה זיך געזעהן ארומלויפען איבער די ארימע גאסען און ברענגען הילף די דערשלאגענע ווייבער און הונגעריגע קינדער.

אין דער שטיל האט זי זיך אנגעהויבען צו־געוועהנען צו צרות און פיין; זי פלעגט זיך א מאל אליין אנטון ווייטאגען און ליידען. א חבר'טע האט איהר איינמאל געפאקט, ווען זי האט זיך געווארפעט אויף די גלייכע ווענט פון א דערביי־איגע קלויסטער. איהר פנים איז געווען צע־קראצט מיט וואונדען, עס האט זיך געגאסען בלוט פון איהר מויל און ציין. אבער זי האט עס געמאכט צו גארנישט; איז צוגעגאנגען צום וואסער, זיך ארומגעוואשען און געמאכט שפאס פון איהר חבר'טעס שרעק. די מוטער האט איהר געזעהן פאלען, איז זי אהן אטעם צוגעלאפען צו איהר, אבער שארלאט האט נישט געוואלט צוגעבען, אז זי האט זיך א זעץ געטון און אז עס טוט איהר עפעס וועה.

און דא האט איהר דאס בייזע מזל צוגע־שיקט א פרישען קלאפ: די מוטער איז געגאנ־גען צו-קינד מיט א דריטער מיידעלע און איז געשטארבען אין קימפעט. שארלאט האט אין איין שעה געזעהן פריש - צאפלדיג לעבען און מאטערענדיגען טויט, האט זי פערקאשערט די ארבעל און אלע ארבייטען אויף זיך גענומען: זי איז געווען די הייבאם, זי איז געווען די דינסט פאר די אנדערע קינדער און די מאמע פאר דאס נײ-געבוירענע שוועסטערל; זי איז געלאפען צום בית-עולם און צום וויגעלע; זי האט געטרייסט דעם טאטען און געווען ביי איהם די באלעבאס־טע; זי האט געטרייסט די קינדער און געווען צו זיי א מאמע. און אלץ מיט פיבערדיגער ענער־גיע, מיט פלאמענדיגער ליידענשאפט און מיט הייליגער איבערגעבענקייט.

דער פאטער איז געווארען פערצווייפעלט, און איז מאטעריעל געגאנגען בארג - אראפ, מיט א שנעלקייט קוים מיטן אויג צו כאפען. די ארימקייט אין שטוב האט זיך צעליגט מיט ברייטקייט, און שארלאט איז געווארען מעלאנ־כאליש, זי האט זיך דערפיהלט אומבעהאלפען און געפענגעט; זי וואלט בעדארפט גרינגער מאכען די לאגע פארן טאטען, אבער — ווי אזוי? מיט וואס?

דער פאטער האט בעשלאסען צו אנטלויפען פון דער ארימקייט אונטער אלע אומשטענדען. ער האט אויפגעגעבען דאס באלעבאטישקייט, די בחורים בעשטאט אין דער ארמיי, דאס יונגסטע קינד ביי א קרובה, און די צוויי מיידלעך אין א מאנאסטיר.

אין דעם מאנאסטיר האבען געקאנט אנקומען בלויז פינף מיידלעך, וואס האבען געמוזט אפ־שטאמען פון א גרויסען יחוס און זיין ארים. שארלאטס לעהרערין איז געווען אנ'אריסטא־קראטישע „שוועסטער“, פון וועלכער עס האט אראפגעקוקט אינטעליגענץ, בילדונג, שעהנקייט איידעלקייט און א געוויסער שטאלץ, געמישט מיט עקשנות.

מיט חשק האט זיך שארלאט צוגעהערט צו די לעקציעס פון דער לעהרערין אין מאנאסטיר. איטליכעס ווארט איז איהר געווען איינגעבאקען אין הארצען: מענשען דארפען העלפען די ארי־מע און די קראנקע, דארפען ניאנטשען ארימע קינדער און זיי ערציהען; דארפען קאנען ליידען און דולדען אין דער שטיל... גאלדענע ווערטער! זי האט דאך זיי אלע יאהרען געלערענט און זיי אריינגעקלאפט זיך אין קאפ אריין, מיט נישט ווייניגער חשק האט שארלאט אויך שטודירט מוזיק, צייכנען, נאדעל-ארבייט און שטיקערייי, וואס די „שוועסטער“ האט איהר געלערענט.

אין מאנאסטיר איז אין ניכען בעקאנט גע־ווארען, אז שארלאט דע קארדע איז די בעסטע און די פלייסיגסטע שילערין. זי האט געפאלגט אלץ, וואס מען האט איהר געהייסען טון, און האט אפילו נישט איבערגעפרעגט. נאר איין חסרון איז געווען: זי האט זיך נישט געקאנט איינלעבען מיט די שטרענגע געזעצען פון מא־נאסטיר. דערויף איז זי געווען צו-ענערגיש, צו-ברוזיענדיג. דערצו האט זי געהאט א טבע צו ענטפערען די לעהרער מיט א וויץ, מיט איראָ־ניע, און איז מיט איהרע ענטפערס געווען שנע־לער פון א בליץ. איהרע א מוהמע, וואס איז אויך איר געווען א לעהרערין אין דעם מאנאסטיר, האט געהאט גרויסע צרות פון איהר, ווען זי האט אנגעהויבען ענטפערען אויף פראגען, וואס מען האט איהר געשטעלט אין צייט פון שטוד־יום. אבער נאך ערגער איז געווען, ווען שאר־לאט אליין האט פיינד געהאט צו גלויבען אויפן ווארט, איהר האט מען געמוזט ענטפערען קלאר און דייטליך. מען האט איהר געמוזט איבערציי־גען, אז זי איז נישט גערעכט און טאמער האט עס די לעהרערין נישט געקאנט, האט זי אנגע־הויבען מיט א ברויזענדער ליידענשאפט צו פער־טיידיגען איהר געדאנק איהר מיינונג, איהר גלויבען, עס איז געקומען אזוי ווייט, אז זי האט שוין אפילו געפיהרט דיסקוסיעס מיטן גלח, פאר וועלכען זי האט זיך מתודה געווען. וואלט דאס געווען געטאן אנ'אנדער שילערין, וואלט דער גלח איהר געווען בעשטראפט; וויסענדיג אבער ווי נאבעל און ערהליך שארלאט איז, ווי ברייט־הארציג און קלוג זי איז, האט ער איהר אפגע־שוויגען.

ערשט שפעטער האט מען זיך געכאפט, אז שארלאט איז נישט פרום, אז זי האט געבראכט אין מאנאסטיר אריין איהר פלוטארך און קאר־ניי, און אז אין איהר מוח איז א מיסטעריעזע מישענינע.

אבער קיינער האט איהר נישט געשטערט אנ־צוגעהן ווייטער אזוי. מען האט פערשטאנען, אז יעדער קאמף מיט איהר איז ארויסגעווארפען און געמיינט, אז ווען זי וועט עלטער ווערען וועט זי קליגער ווערען.

א יאהר נאך א יאהר און שארלאט האט זיך צעבליהט, צוזאמען מיט איהרע גייסטיגע מע־לות האבען זיך צעבליהט איהרע קערפערליכע. זי איז געווארען א שעהנע, געזונטע און פערכאפענדיגע מיידעל. אבער אויף דעם האט זי זיך כמעט נישט אומגעקוקט. ביי איהר איז געווען דער עיקר דער גייסט און אויך דא האט זי גע־זוכט נאר דאס עקסטרעמע. דאס מיטעלמעסיגע האט זי פעראכט. „אין דער רעליגיע“, האט זי אמאל געזאגט: „וואלט איך געוואלט זיין נישט נאר פרום, נאר א הייליגע, א מארטירערין“.

(ווייטער מארגען)

פון יודישען ישוב אין מעקסיקא

(רייזע-איינדרוקען)

פון ש. ניגער

וואס מעהר איך בעקען זיך מיט נייע יודישע ישובים, אלץ קלערער ווערט מיר, אז די גרע-סטע קראפט פונם יודישען לעבען, אפשר דער סוד פון אונזער געשיכטע, פון אלע אונזערע וואנדערונגען, איז — אונזער אויסערגעוועהנלי-כע צופאסונגס - פעהיגקייט. און מיר דוכט, אז וואס ווייטער, אלץ מעהר ענטוויקעלט זיך אין אונז אט דער טאלאנט צו ווערען איבערנאכט בויער פון א נייעם ישוב, בירגער פון א נייעם לאנד.

מיר האבען שוין לאנג געקענט די מלאכה— דער נייעסטער עדות איז אונזער גרויסער יודי-שער צענטער אין די פעראייניגטע שטאטען פון צפון-אמעריקע: ווי שנעל ער איז אויפגעבויט געווארען! אבער מיר האבען זיך אויסגעלערנט צו בויען נאך שנעלער. דער וועלט-קריג און די רעוואלוציע אין רוסלאנד האבען דעם אימפעט דעם ברען, מיט וועלכען מיר לעבען זיך איין אין א נייער סביבה, נאך פערגרעסערט. מיר האבען זיך צוגעוואוינט צו שנעלע און העכסט ראדיקאלע ענדערונגען בעת די שטורעמס פון מלחמה, בירגער-קריג, פאגראמען. און אויב פרי-הער זענען אפט אוועק צעהנדליגער יאהרען ביז אן׳אימיגראנט האט „זיך אויסגעגרינט"— און איז ערשט געבליבען א „גרינער" — ווערט איצט פון א פוילישען יודען א מעקסיקאנער כהרף עין...

שוואך און אונבעהאלפען איז די מעקסיקא-נער יודישע קאלאניע געוועזען נאך מיט א צעהן יאהר צוריק, אז די גאנצע ארטיגע הילפס-אר-בייט, דערהויפט די ארבייט פאר די ניי-אנקו-מענדיגע אימיגראנטען, איז געלעגען אין די הענד פון אן׳אמעריקאנער יודישער ארגאניזא-ציע — די „בני ברית".

קיין צעהן יאהר זענען נישט אריבער — און די יודישע קהלה אין דער שטאט מעקסיקא, כאטש זי קאן זיך נאך איצט אויך בעהאלטען ערגעץ אין א ווינקעל פון בראנזוויל, איז א קהלה מיט קהלות צוגלייך: מיט אייגענע אנשטאלטען, געזעלשאפטען, חברות, ריכטונגען מיט אלערליי ראשי-תיבות׳ן, מיט דער נויטיגער דאזע מחלוקת (וואס איז א יודישע שטאט אהן מחלוקת?) און מיטן אומפערמיידליכען קלאסען-קאמף.... ער ווערט געוועהנליך געפיהרט צווישען פאבריקאנ-טען אדער הענדלער, וואס זענען געוועזען אין דער היים ראדיקאלען, און געוועהנליכע באלעבאטישע הענדלער און פאבריקאנטען (אגב, לעצטענס איז טאקע פארגעקומען אן׳אמת שטיקעל קלא-סען-קאמף — א שטרייק פון די עטליכע צעהנ-דליג יודישע שניידער, אדער ריכטיגער, צו - שניידער).

דער איינציגער בנין, וואס די יודען אין מעק-סיקע האבען נאך נישט בעוויזען אויפצובויען, איז א בנין פאר א שוהל — זיי דאווענען נאך אלץ אין געדונגענע מנינים, אדער זיי דאווענען גאר-נישט, מעקסיקע איז אפשר דער ערשטער יודי-שער ישוב אין דער וועלט, וואו א געביידע (און וואס פאר א רהבות׳דיגע געביידע) פאר א וועלט ליכער יודישער שול איז אויסגעבויט געווארען פריהער ווי „גאטס הויז" אבער רעליגיעזע אינ-סטיטוציעס און רעליגיעזע פיהרער שפילען בכלל זעהר א שוואכע ראלע אין די נייע יודישע ישובים. דער גייסט פון די דאזיגע אלע קהלות איז וועלטליך - נאציאנאל, נישט רעליגיעז, און דאס איז אויך דער גייסט פון דער מעקסיקאנער יודישער קאלאניע... דאס איז אגב-אורחא.

מיך אינטערעסירט אן׳אנדער זאך. מיך אינ-טערעסירט דער פאקט, וואס די דאזיגע קאלא-ניע האט זיך אזוי שנעל איינגעפונדעוועט. עס זענען נישט אריבער צוויי צעהנדליג יאהר זינט עס האבען אנגעהויבען צו קומען אהער יודישע אימיגראנטען פון אייראפע („אראבישע" און אנדערע „ספרדים" זענען דא שוין פריהער גע-ווען) — און עס זענען אזוי ווי שוין אפגעווישט געווארען די שפורען פון די ערשטע עטליכע יאהר, ווען די אימיגראנטען האבען געהאט אויס צושטיין אזוי פיל מאטערנישען און ווען זיי זע-נען נישט זיכער געווען, אז זיי וועלען דא קענען בלייבען.

כמעט יעדער פון זיי האט אנגעהויבען פון פעדלען. וואס האט מען אנדערש געקאנט טאן? קיין ארבייט איז נישט געווען און דער עיקר איז, וואס ארבייט האט זיך אזוי שלעכט בעצאהלט, אז נאר מענשען מיט זעהר קליינע בעדערפעני-שען האבען געקאנט לעבען פון איהר. האט מען גענומען א פעקעל זאכען, א בינטעל קראוואטען, עהנליכע זאכען — און מען האט זיך געלאזט איבער די גאסען פערקויפען מציאות. אנדערע זענען אוועק איבער די קליינע שטעטלעך און דערפלעך פערקויפען „געטשקעס" צו די פרומע מעקסיקאנערינס.

מען האט פערקויפט ביליג — און גוט פער-דינט.

האבען אט די ביידע זאכען געפיהרט דערצו, אז מען זאל אין גיכען איבערגיין צו אנדערע פרנסות. די גוטע פערדינסטען האבען מעגליך געמאכט אנצוזאמלען אביסעל געלד און נעהמען זיך פאר לייכטערע און גרעסערע געשעפטען. די ביליגע פרייזען האבען אויפגעוועקט די אום-צופרידענקייט פון די ארטיגע געשעפטס - לייט און עס האט זיך אנגעהויבען אן׳אויסראטונגס - קאמף געגען די אויסלענדער. דערביי איז אינטע-רעסאנט צו וויסען, אז הינטער די קוליסען פון דעם דאזיגען קאמף האבען זיך געפונען דווקא די פארשטעהער פונם אויסלענדישען קאפיטאל. דאס זענען געווען די גרויסע פירמעס, וועלכע האבען נישט פערגינען די ארימע פעדלער זיי-ערע גליקען. קליינע הענדלער, וואס קומען פון דער פרעמד — זיי איז לייכט צו פערניכטען. איז מיט א 5 יאהר צוריק געשאפען געווארען אזא לאגע, אז די יודישע „אבאנערען" אדער פעדלער האבען כמעט אלע געמוזט בייטען זיי-ער בעשעפטיגונג און עס האט זיך געדוכט, אז עס איז אויס יודישער ישוב אין מעקסיקא. נישט נאר וועט מען קיין קרובים נישט קאנען מעהר אראפברענגען, מען וועט אליין אויך מוזען זו-כען פאר זיך א נייע היים. אבער — יודען הא-בען זיך אן׳עצה געגעבען. קאן מען נישט פיה-רען קיין קליין-האנדעל, נעהמט מען זיך — פאר גרעסערע געשעפטען... אז ס׳איז נישטא קיין ברויט, עסט מען זעמעל — א ברירה האט מען? אגב, איז האנדעל דען די איינציגע זאך, פון וועלכער מען קאן ציהען חיונה? עס איז דא אויך אינדוסטריע אויף דער וועלט. און אז מען דארף, טויגען זיך יודען צו פאבריקאציע אויך. ווער זאגט עס, אז מיר זענען אלע קרעמער? דערצו האט אפגעגאלטען, וואס מעקסיקא איז ווי אלע אנדערע לענדער פון צענטראל- און דרום אמעריקע, גראד איצט אריין אין פאזיס פון אינ-דוסטריאליזאציע, האבען יודען שנעל אנגעהוי-בען צו פערנעהמען פאזיציעס אין דער אויפ-קומענדיגער מעקסיקאנער אינדוסטריע, דער - הויפט דער קליינער אינדוסטריע. מען האט גע-עפענט שניידער - פאבריקען, מען האט געגרינ-דעט פאבריקען פון היטעלעך, פון קראוואטען, פון סוועטערס, פון שיך, פון פארב, פון אלערליי כעמישע פראדוקטען — פון וואס נישט? אין משך פון געציילטע עטליכע יאהר האבען יודען זיך אויסגעלערנט צו זיין פיאנערען אויפן אינ-דוסטריעלען געביט פונקט ווי זיי זענען פריהער געווען פיאנערען אויפן געביט פון פעדלעריי.

ווי זיי האבען זיך עס אזוי שנעל אויסגעלע-רענט אין א לאנד, וואו די שפראך איז זיי גע-וועזען נישט בעקאנט, וואו דער קלימאט איז נישט אזא, ווי אין דער אלטער היים, וואו אלץ איז געווען אזוי פרעמד און אזוי ניי — איז א רע-טעניש נאר דאס. ווען מען קען נישט די גרויסע יודישע צופאסונגס - פעהיגקייט, די פעהיגקייט צו אריענטירען זיך באלד אין נייע בעדינגונגען און פלינק אויסצונוצען נייע מעגליכקייטען.

און דאס איז אבסאלוט נישט קיין פאראזי-טישע" אדער אומפראדוקטיווע פעהיגקייט. דער יוד אין מעקסיקע, ווי אין אנדערע נישט-ענטווי-קעלטע לענדער, האט נישט געפונען פאר זיך קיין גרייטע עקאנאמישע מעגליכקייטען. ער האט זיי געדארפט ערשט שאפען. עס זענען אפילו נישט געווען קיין מענשען, וואס זאלען זיך נויטיגען אין די ארטיקלען, וועלכע דער יודישער פעדלער האט געוואלט פערקויפען און דער יודישער פאבריקאנט — פאבריצירען. די מעקסיקאנערין האט געדארפט האבען הייליגע בילדער, אבער נישט קיין זאקען, נישט קיין זיידענע אונטער-קליידלעך און אוודאי נישט קיין היטעלעך. נאך איצט, ווען איהר זעהט א פרוי אין א היטעלע, קענט איהר אין ניין פאלען פון צעהן זיין זיכער, אז דאס איז אן׳אויסלענ-דערין, נישט קיין מעקסיקאנערין — און דאס איז אזוי אין דער הויפט-שטאט, נישט דווקא אין דער פראווינץ. די יודישע פאבריקאנטען פון דאמען-היט דארפען ערשט שאפען א מארק פאר זיך. און זיי ווילען איהם שאפען, אזוי ווי אנדערע יודען האבען געשאפען אפזאץ-מערק פאר אנ-דערע ארטיקלען. זיי זענען אין אזא לאנד, ווי מעקסיקע, נישט סתם אזוי הענדלער און פאברי-קאנטען — זיי זענען פיאנערען פון האנדעל און פאבריקאציע. זיי זענען די „ציוויליזאטארען" פון דער מדינה. זיי שטייען אין די ערשטע רייהען פון יענע, וועלכע העלפען דעם לאנד און זיין בעפעלקערונג איבערצוגיין פון פרימיטיווע צו מעהר מאדערנע לעבענס-פארמען. זיי שפילען דא די זעלבע ראלע, וועלכע זיי האבען ביים אויס גאנג פון מיטעלעלטער געשפילט אין אייראפע. זיי ענדערן דאס אויסזעהן פון די שטעט, זיי ווירקען אויפן לעבענסשטייגער און אויפן גע-דאנקענגאנג פון דער בעפעלקערונג, זיי מאכען אין איהר לעבען א שטילע, אבער א זיכערע איבערקעהרעניש... טאקע ווי האט די גרויסע מעהרהייט פון די מעקסיקאנער געלעבט מיט א קורצער צייט צוריק? אט וואס פאר א לעבען דאס איז געווען, לויט דער בעשרייבונג פון איי-נעם פון די יודישע פאעטען אין מעקסיקע, — פון איינעם, וועלכער האט אליין, וואנדערנדיג איבער מעקסיקאנער שטעטלעך און דערפער, געלעבט צווישען די אינדיאנער:

געגנוג פאר דיר
א ווינקעלע א קליינס אויף בּרייטער וועלט,
א מלבוש אויף דיין לייב
פון זונען-פעדים אויסגעוועבט,
א ווייב
אין לייםיגען געצעלט,
א וואסערפאל, וואס פאלט אין טאל, —
וואס דארף דען מעהר א מענש, וואס לעבט
ווי מאל
און פוילענדיגען מאך?
וואס דארף מען נאך?

(יצחק בערליבער „שטאט פון פא-לאצען", מעקסיקא, 1936).

קומט דער יוד און לערנט איהם אויס „דאר-פען", גלוסטען, קומט דער יוד און וועקט אין איהם דעם יצר-הרע צו נייע זאכען, און אזוי ווי דאס שטימט מיט דער ענטוויקלונגס - טענ-דענץ פון דער נייער צייט, פיהרט דער יוד אויס א היסטארישע ; פונקציע. און עס מאכט נישט אויס, ווי מיר קוקען אויף דער דאזיגער טענדענץ, צי זי איז אונז סימפאטיש אדער נישט זי פאדערט איניציאטיווע, ענערגיע, ארגאניזא-ציע, פאנטאזיע, און עס קען דא נישט זיין קיין רייד וועגען „פאראזיטיזם".

בפרט נאך, אז די יודען האבען בעוויזען צו שאפען אין א קורצער צייט נישט נאר עקאנא-מישע אנשטאלטען און אונטערנעהמונגען. זיי זענען געווען אויפטועריש און אויפן גע-זעלשאפטליכען און קולטורעלען געביט.

***

צי איז אין עקוואדאר מעגליך א יודישע קאלאניזאציע?

לאנדאן (יט"א) מיט עטליכע חדשים צוריק זענען ווי יט"א האט זיינער צייט מיטגעטיילט, אפגעפאהרען קיין עקוואדאר מיט׳ן צוועק צו פעקענן זיך מיט די דארטיגע קאלאניזאציע - מעגליכקייטען פאר יודישע עמיגראנטען דער מיטגליד פון ענגלישען וועד-הקהלות, סיריל העגריקס, וועלכער איז אין משך פון פיל יאהרען געשטאנען אין ענגלישען קאלאניאל-דינסט אלס קאלאני-זאציאנס - אינזשיניער אין אינדיען און מעסאפאטאמ-יען, און דער נאציאנאל - עקאנאם א. גאלארין.

נישט לאנג זענען ביידע צוריקגעקומען פון זייער נסיעה און פערעפענטליכט א בעריכט, אין וועלכען זיי ער קלערען, אז די רייזע האבען זיי אונטערגענומען אויף אייגענער איניציאטיוו, נישט האבענדיג קיין אפיציעלען מאנדאט פון קיין שום קערפערשאפט. זיי זענען געווען אין עקוואדאר ניין וואכען און האבען פון דער הויפט-שטאט קוויטא געמאכט פינף רייזעס אין די פראווינץ-געגענדען. זיי בעריכטען וועגען די פערשידענע קלימאטי-שע זאנען פון לאנד און וועגען די בארען - פערהעלטע-נישען. אין לאנד זאלען זיך געפינען פיל הונדערטער - טויזענדער העקטאר גוטען באדען. ווייטער רעדט זיך אין בעריכט וועגען די נאטור-אוצרות פון לאנד און וועגען די פאליטישע פערהעלטענישען.

בערלין (יט"א) דער „הילפס-פעראיין פון די יודען אין דייטשלאנד" טיילט מיט צום בעריכט פון ס. העני-ריקס און א. גאלארין וועגען די קאלאניזאציע - מעגליכ-קייטען אין עקוואדאר, אז דער דאזיגער בעריכט האט באין אופן נישט געענדערט די נעגאטיווע שטעלונג פון הילפס-פעראיין געגען יעטוועדען פראיעקט פון א יודי-שער מאסען-עמיגראציע קיין עקוואדאר. עס בלייבען קודם כל אין קראפט די שטארקע ספקות. צי די קלימאטישע בעדינגונגען אין עקוואדאר זענען צוגעפאסט פאר א גרעסער יודישער אימיגראציע אין דעם דאזיגען לאנד. צו יעדען פראיעקט פון דעם מין מוז מען זיך אויך בעציהען מיטן גרעסטען סקעפטיציזם מחמת די קא-מוניקאציע - בעדינגונגען אין עקוואדאר.

די שטעלונג פון „הילפס-פעראיין" רעקט זיך אין דער היגזיגט פולשטענדיג מיט דער מיינונג פון דער גרויסער יודישער עמיגראציע - געזעלשאפט „היקעם", וועלכע האט ווי בעקאנט, זיינער צייט ארויסגעגעבען א וואר-נונג געגען די פראיעקטען וועגען א יודישער מאסען-עמיגראציע קיין עקוואדאר.

א ליבע-שפיל ביים וואסער

(סקיצע) **פון לאליא קויפמאן**

סאלאמאן האט זיך אלע מאל געבייזערט, ווען די חב-רים זיינע פלעגען צושטעהן צו איהם למאי ער האט נישט חתונה.

סאלאמאן איז א שעהנער יונג און נישט איין מיידעל פלעגט זיך פערקוקען אויף זיין שלאנקער, הויכער פיגור, בעהאלטענדיג די אויגען אונטער די קאקעטיש-פערזשמו-רעטע ברעמען, נישט איין מיידעל האט איהם געשריבען ליבעס-בריף, זוכענדיג א „ראנדעוואו" מיט איהם. אבער דאס טאקע איז איהם, סאלאמאנען, דווקא נישט געפעלען.

עס איז געגוג געווען, אז עפעס א מיידעל זאל אויף איהם א בליק טאן מעהר אויסדרוקספול, אז ער זאל זיך באלד בעהאלטען אין א קאלטער שאלעכץ.

אט דערפאר טאקע האט ער נישט חתונה. עס ווילט זיך איהם ליבע — דאס איז אמת — אבער נישט גלאט אזוי עפעס א ליבע, נאר א ליבע א פאעטישע, א ליבע א ראמאנטישע אהן אט די אלע, ווי ער פלעגט זיך אויס-דריקען, „באנאלע שמייכלעך, צעטעלעך און ראנדעוואוס"

— פשוט ס׳איז נאך נישט געקומען דיין צייט, פריינד מיינער! — האט איהם געפאטשט איבער דער פלייצע זיין פריינד מארים, א גרויסער ציניקער, און האט איהם דערביי איינגערוימט אויפן אויער עפעס אזוינס פון וואס דער ברייט-פלייציגער סאלאמאן האט זיך געקנייטשט און אפגעטרייסעלט, ווי פון א פליג.

— נו, מילא, ס׳מאכט נישט אויס, ס׳וועט נאך קו-מען אויף דיר א צייט! — האט איהם מארים בערו-היגט.

סים „איהרי" האט זיך סאלאמאן בעקענט ביי אויטער-פערווענליכע אומשטענדען... זומער-צייט האט זי זיך גע-באדען און פלוצלונג אנגעהויבען טרינקען זיך, האט מען זיך א ווארף געטאן צו העלפען איהר. נאר סאלאמאן האט דער ערשטער זי א כאפ געטון און ארויסגעטראגען אויפן ברעג, זי האט געעפענט די אויגען און מיט א שמייכעל איהם אפגעדאנקט.

אין א האלבער שעה ארום איז זי שוין ווידער גע-שוואומען — איצט שוין צוזאמען מיט סאלאמאנען. ער האט זי געלערנט שווימען און זי האט איהם גערופען „מיין רעטער".

סאלאמאן האט זי פעזובט אין אווענט, כדי אויסצו-געפינען, ווי זי פיהלט זיך.

דארט האט ער זיך דערוואוסט, אז רופען רופט מען זי איוווא און אז זי איז פערהייראט.

נישט מיט קיין בעזונדערער שעהנקייט, נישט מיט קיין בעזונדערער שארפזיניגקייט האט זיך איוווא אויס-געצייכענט, — ער האט, מאהלט אייך, שוין געזעהן א סך מעהר אינטערעסאנטע מיידלעך, — אבער אין יענער נאכט האט ער סאלאמאן, ויך פארט נישט געקאנט בע-פרייען פון דעם בעריהרונגס - געפיהל פון לייכטען פרווי-אישען קערפער, וואס ער האט געהאט געטראגען אויף זיינע הענד עטליכע מינוט...

צומארגענס איז ער שוין געווען צוגאסט ביי זיין נייער בעקאנטער. זי האט איהם בעגעגענט מיט א שמיי-כעלע — מיט יענעם „באנאלען שמייכעלע", וואס ער האט אזוי נישט ליב געהאט. און דאך האט פון דעם זעלבען שמייכעלע איצט זייז הארץ געגומען עפעס מיט אמאל שלאגען שטארקער און פעסטער, אזוי, אז ער האט זיך אזש געמוזט אפשטעלען אויף א ווילע...

— וואס האט זי דערמיט געמיינט?...

זיי האבען זיך ווידער געבארען צוזאמען, און אין אווענד איז מען געזעסען צוזאמען. שפעטער מיט א פינף טעג האט ער פון איהר בעקומען א „צעטעלע". איוווא האט איהם בעשטימט א „ראנדעוואו" אין שכנ׳ישען שטעטעל.

דארט זענען געווען עטליכע רעסטאראנדלעך — באנא-לע, קליינשטעטעלדיגע, נאר ביי סאלאמאנען האבען זיי ארויסגערופען א זיסע ענטציקונג, און יענעם טאג, וועל-כען ער האט דארט פערבראכט מיט איוואן, האט ער גערופען: „דער גליקליכסטער טאג אין מיין לעבען", און איוואס צעטעלע האט ביי איהם געהייסען: „די געט-ליכע בשורה".... ער האט איהר פערזיכערט:

— איך ליב דיך פערשטעהסט. איך ליב דיך מיטן גאנצען פייער פון דער הייליגער ליבע! דו ביזט אינ-גאנצען פאעזיע, אלץ איז אין דיר אזוי הערליך. איך האב שטענדיג געטרוימט וועגען א ראמאנטישער ליבע....

ער האט זיך איינגאנצען עפעס ווי איבערגעאנדערשט. די אויגען זיינע זענען געווארען נאך טיפער און אליין איז ער געווארען נאך שעהנער.

די חברים זיינע האבען עפעס בעמערקט, זיך אנגע-שטויסען, און זיי האבען זיך גענומען שפאסען איבער איהם. בעזונדערס איז איהם דערגאנגען די יאהרען מארים.

— לאזט איהם געמאך, גוטע ברידער! איהר זעהט דאך, ס׳איז געקומען אויף איהם די צייט! — און ער האט זיי עפעס איינגערוימט אויפן אויער.

האט סאלאמאן אנגעהויבען ווייכען פון זיי ווי פון פייער. ער האט געבעטען איוואן, איבערצופיהרען אין שטאט אריין, וואו זיי וואלטען זיך געקאנט פרייער צו-זאמענטרעפען....

זי האט געפיהרט מיט דער האנד איבער זיינע גע-כוואליעטע האר און געשמייכעלט.

אזוי זענען אוועק עטליכע וואכען ווי אין א פער-פשוט׳ען חלום, ביז — איינמאל, אין א שעהנעם נאכ-מיטאג, בארענדיג זיך אין טייך, האט זיך איוווא ווידער אמאל גענומען טרינקען....

דאס מאל האט איוואן אפגעראטעוועט עפעס א רויט-ליכער יונגערמאן און סאלאמאן האט מיט אייפערזוכט נאכגעקוקט, ווי יענער האט זי ארויסגעטראגען אויף דעם ברעג. ס׳ארא אומגליק, וואס גראד יענער, און נישט ער, סאלאמאן, איז אין יענעם מאמענט געווען לעבען איהר!...

נאר איוווא שמייכלענדיג צערטליך, האט צו סאלאמא-נען ארויסגעשטרעקט די האנד צום געזעגענען זיך. זי האט זיך געוואלט אפרוהען און האט איהם געבעטען נישט צו קומען אין אווענד.

אן׳אומעטיגער און א נאך מעהר פערליבטער ווי פריה-ער, האט זיך סאלאמאן ארומגעבלאנקעט דעם גאנצען אווענד לעבען איהר. ער איז אריין אין וואלד, וואו ער פלעגט אזוי אפט פערברענגען גליקליכע שטונדען מיט איוואן, ער האט געפונען יענעם בוים, אונטער וועלכען זיי זענען געזעסען צוזאמען דאס לעצטע מאל, און ער האט זיך דארט אוועקגעזעצט.

ער האט פערמאכט די אייגען און גענומען טרוימען וועגען זיין ראמאנטישער ליבע, ווען פלוצלונג האט א שטילער מורמעל איהם אויפגעוועקט פון זיין פערזונ-קענקייט

לעבען איהם זענען פערבייגעגאנגען צוויי פיגורען— א מאן און א פרוי. דער מאן האט געהאלטען די פרוי צערטליך ארומגענומען. דאס איז געווען איוווא און דער רויטליכער יונגערמאן.

זיי זענען שוין לאנג געווען אוועק, נאר סאלאמאן איז נאך אלץ געזעסען אזוי שטום, אהן א בעוועגונג, ווי א פערגליווערט שטיק שטיין.

פון דעם פינסטערען הימעל, פון די טונקעלע שאטענס פון די ביימער, פון יעדען גרעזעל האט זיך צו איהם דערטראגען אן׳עהנליכער מורמעל:

— רא-מאנ-טי-שע לי-בע.... רא-מאנ-טי-שע לי-בע....

רעכט און לעבען

יורידישע בײלאַגע פון „נײעם פאָלקסבלאַט"

נאָטיצען

פערקויפטע הייזער

דער הערשענדער קריזיס האָט פיל בעזיצער פון היי-זער, טראָץ די בעדייטענדע הנחות, וועלכע ווערען זיי מיט אַ ברייטער האַנד ערטיילט, אָוועקגעשטעלט אין אַ לאַגע פון צאָהלאונפעהיגקייט.

דאָס ליציטירען הייזער צוליב צאָהל-אונטערשטע-ליגקייט פון די שולדיגע חובות מצד די דאָזיגע בעזיצער איז טאַקע דעריבער אין דער לעצטער צייט געוואָרען אַנ'-אָפּטע דערשיינונג.

טייל ווירטסלייט פון אַט אַזעלכע בעדראָהטע הייזער נוצען אויס די לעצטע געלעגענהייט און בעמיהען זיך אַרויסצובעקומען מיט פערשידענע קונצען פון זייערע לאָ-קאַטאָרען דירה-געלד פאַר אַ לענגערער צייט פאָראויס.

באַלד דערנאָך ווערען די הייזער פערקויפט. די קוי-פער הייבען נישט אָן צו אָנערקענען די קוויטונגען פון די פערקויפער. די לאָקאַטאָרען ווייטער, גלויבענדיג אין שכל'דיגען כלל, אַז דאָס מאָל דאַרף מען קיין חוב נישט בעצאָהלען פערקשנען זיך.

ס'ענטשטייט אַ סכסוך, וועלכער געהט ענדליך אַרי-בער אין געריכט.

און דאָס געריכט, שטיצענדיג זיך אויף דער בפירו-שער בעשטימונג פון אַרטיקעל 401 פון התחייבות'ן קאָ-דעקס, וועלכער זאָגט, אַז אַ נייעם ווירט פערפליכטעט די קוויטירונג פון אַלטען בלויז פאַר 1 בעצאָהלטע ראַטע פאָראויס, משפט צו די תביעה פון מאַהנער צוזאַמען נאָך מיט געריכטס-קאָסטען.

אַזאַ אָפּשניט בעקומען די לאָקאַטאָרען נישט בלויז אין פאַל ווען דאָס געגעבענע הויז ווערט פערקויפט אויף אַ ליציטאַציע, נאָר אויך ביי אַנ'אייגענווילליגען פער-קויף.

נאָך אין אַנ'ערגערער לאַגע געפינען זיך די לאָקאַ-טאָרען, וועלכע האָבען געדונגען דירות אין אַזאַ הויז ערשט האַרט פאַרן פערקויף. הגם ס'איז דאָך אָנגענומען, אַז אַ נייער לאָקאַטאָר מוז בעצאָהלען דירה-געלד פאַר אַ יאָהר מינדעסטענס פאָראויס, פונדעסטוועגען מאַכט דאָס געזעץ נישט קיין אויסנאַהם און לענגער ווי פאַר 1 קוואַר-טעל אָדער חודש איז אויך אין דעם פאַל דער נייער הויז-ווירט נישט מחויב צו אָנערקענען.

און דאָ דאַרף מען נאָך אויך געדענקען, אַז מיים-טענטייל קומען אין דעם פאַל אין בעטראַכט בלוטיגע אָרימעלייט, וועלכע האָבען פערמשכנ'ט דעם לעצטען גראָט און אָנגעשטרענגט אַלע כוחות ביז ס'איז זיי גע-לונגען צוזאַמענצושאַפען די נויטיגע סומע.

אַבער פערפאַלען, אין רחמים בדין.

וואָס קאָנען די קרבנות טון? צוריקמאָהנען דאָס בעצאָהלטע דירה-געלד פון אַלטען ווירט? אין 99 פאַלען פון הונדערט איז דאָס אַנ'אונמעגליכע זאַך, ווייל די ווירטסלייט פון פיל הייזער זענען נישט נאָכגיביג.

בלייבט נאָר דעריבער צו וואָרענען דעם לאָקאַטאָרען כלל און בפרט די רעפלעקטאַנטען אויף ליידיגע דירות, אַז איידער זיי געהען בעצאָהלען דעם ווירט דירה-געלד פאַר אַ לענגערע צייט פאָראויס, זאָלען זיי זיך אינפאָרמי-רען ביי שכנים, ביים קאָמאָרניק און הויפּטזעכליך אין דער היפּאָטעק, אָדער אין דער קרעדיט-געזעלשאַפט, צי דאָס געגעבענע הויז האַלט נישט ביים פערקויפט ווערען, סיידען דער ווירט וועט מסכים זיין די אַרויסגעגעבענע קוויטירונג אויף דער פאָראויס בעצאָהלטער סומע אריינ-צוטראָגען אין דער היפּאָטעק.

אַנדערש ריזיקירען זיי מיט זייער געלד.

י. א.

פאַרצוג פון חובות

גרויסע מיינונגס - פערשידענהייטען הערשען צווי-שען ברייטען עולם וועגען דעם, ווי אַזוי ס'דאַרפען צו-טיילט ווערען צווישען די בעזונדערע מאַהנער די געלדער וועלכע זענען איינגעפלאָסען דורך ליציטירען די סעקוועס-טרירטע חפצים.

דער אַרט. 796 פון ציוויל-פּראָצעדור קאָדעקס קלערט די פראַגע אויף אויספיהרליך.

אַלזאָ, אויפ'ן ערשטען אָרט געהען עקזעקוציע-קאָס-טען און נישט בעצאָהלטע געריכטס-קאָסטען.

אויפ'ן צווייטען אָרט שטייערן, אויפ'ן דריטען דירה געלד און אַלע אַנדערע חובות, וועלכע זענען געזיכערט מיט משכנות-רעכט. אויפ'ן 4-טען אָרט אַרבייטסלוין, אויפ'ן 5-טען אָרט הייל-קאָסטען, אויפ'ן 6-טען אָרט שטייערן און עפענטליכע אָפּצאָהלען, אויפ'ן 7-טען אָרט סאָציאַלע פערזיכערונגען, אויפ'ן 8-טען אָרט חובות.

ערשט נאָכ'ן בעפרידיגען אַלע פאַרהאַנענע חובות, ווערען געדעקט שטראָפען, געריכטס, אַדמיניסטראַטיווע און פינאַנץ- שטראָף-צינזען פון פערלעגענע שטייערן, שטראָפען און כפל אָפּצאָהלען פאַר שטעמפּעל-איבערטרע-טונגען.

אין שייכות דערמיט דאַרפען אויפגעקלערט ווערען צוויי פראַגען: ערשטענס צי ווערט אַ דירה-געלד חוב בע-פאָרצוגט לגבי שטייערן און אין וועלכע פאַלען און ווען דאַרף אַ שטייער-חוב בעריקזיכטיגט ווערען אויפ'ן צווי-טען אָרט און ווען אויפ'ן 6-טען אָרט.

קודם כל דאַרף פעסטגעשטעלט ווערען, אַז אויפ'ן צווייטען אָרט ווערען געדעקט נאָר אַזעלכע שולדיגע שטייער - חובות, וועלכע בעדינגען זיך דירעקט צו די פערקויפטע חפצים.

למשל: אין אַ ווערקשטאַט זענען פערקויפט געוואָ-רען מאַשינען, אַנדערע אַרבייטס - מכשירים, מאַטעריאַלען אָדער אין אַ געשעפט סחורה, איינריכטונג פאַר אומזאַץ-שטייער פון דער זעלבער אונטערנעהמונג, דאַרף דער חוב געדעקט ווערען אויפ'ן צווייטען אָרט. באַלד נאָך די עק-זעקוציע-קאָסטען.

קוים איז אָבער פערקויפט געוואָרען מעבעל פון שטוב פאַרן באַלדיגען אומזאַץ-שטייער פון אַנ'אונטער-נעמונג און ס'איז אויך פאַרהאַן אַ חוב פאַר דירה-געלד, געהט אויפ'ן צווייטען אָרט דער חוב פאַר דירה-געלד און דער שולדיגער שטייערן-חוב אויפ'ן 6-טען אָרט.

ס'איז אָבער כדאי צוצוגעבען, אַז אויך אין דעם פאַל מיינט מען, אַז דאָס דירה-געלד חוב שטאַמט פון דעם לאָקאַל, וואו די פערקויפטע חפצים זענען געשטאַנען.

ווי באַלד די חפצים זענען פערקויפט געוואָרען פון אַנ'אַנדערן לאָקאַל, ווערט דער חוב פאַר דירה-געלד נישט בעפאָרצוגט.

—*※*—

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

פאַלשע בעשולדיגונג

מ'קאָן עמיצען בעשטראָפען פאַר פאַלש בעשולדיגען בלויז אין דעם פאַל, ווען די בעשולדיגונג איז געמאַכט געוואָרען פאַר אַנ'אַמט אָדער בעאַמטען, וואָס איז לויטן געזעץ געשאַפען צו פערפאָלגען די געגעבענע איבערטרע-טונג.

קוים איז אָבער די בעשולדיגונג געמאַכט געוואָרען פאַר אַנ'אָרגאַן, אין וועמענס קאָמפּעטענץ ס'ליגט נישט צו פערפאָלגען דעם בעטרעפענדען פערברעך, קאָן מען דעם שולדיגען נישט בעשטראָפען, אפילו אויך נישט אין דעם פאַל, ווען די זעלבע פאַלשע בעשולדיגונג איז אונ-דירעקט יאָ דערגאַנגען צו די בעטרעפענע פאַקטאָרען און ס'איז זאָגאַר אונטערגענומען געוואָרען אַנ'אויספאָרשונג.

די בעשולדיגונג וועט נישט זיין קיין פאַלשע, אויב דער אָנגעוויזענער פערברעך שטימט בלויז אין איין פּרט.

שידס - געריכטען

אויף אַ פסק-דין פון אַ שידס-געריכט איז נישט פער-האַן קיין אַפּעלאַציע.

קוים איז אָבער דער פסק-דין אַרויסגעגעבען געוואָ-רען אויפ'ן סמך פון אָנגעגעבענע איבערגעטריבענע צי-פערען, מעג דער פעראינטערעסירטער צו פערקלאָגען דעם פסק-דין, פערלאַנגענדיג, אַז ער זאָל געענדערט ווערען ענטשפּרעכענד צו די ווירקליכע ציפערען.

עקזעקוציעס

סעקוועסטרירטע חפצים אויפ'ן סמך פון אַזוי גערו-פענע פערזיכערונג (אובעזפּיעטשעניע) טאָר מען נישט איבערגעבען אין רשות פון מאַהנער.

קוים טרעט דער מאַהנער צו צו אַנ'עקזעקוציע אויפ'ן סמך פון אַ פערזיכערונג. מעג דער בעל-חוב רעפּאַנירען אין געריכט די בעטרעפענע סומע. קיין עקזעקוציע טאָר שוין נישט אונטערגענומען ווערען און צו דער דעפּאָ-נירטער סומע האָט דער געגעבענער בעל-חוב פאַרצוג לגבי אַנדערע מאַהנער.

שטראָף פאַר מינדעריעהריגע

נישט בלויז דער אויסמעסט פון אַ פרייהייטליכע סאַנק ציע איז אַ מילדערער פאַר אַ מינדעריעהריגען, נאָר אויך אַ געלד-שטראָף.

פערברעכענס לגבי אייגענע

אַ גנבה, צואייגענונג אָדער שווינדעל לגבי עלטערען אָדער לגבי אַ פרוי, עווענטועל אַ מאַן זענען פערברעכענס, פאַר וועלכע מ'קאָן צוגעצייגען ווערען צו שטראָפליכע פעראַנטוואָרטליכקייט בלויז לויטן ווילען פון געליטענעם.

דאַגעגן אויב דאָס צוגענומענע אייגענטום געהער אויך גלייכצייטיג צו אַ פרעמדער פערזאָן גילט שוין נישט דער דאָזיגער כלל.

אַנדערש איז אָבער, ווען די צוגענומענע ווערטען האָ-בען זיך געפונען ביי די עלטערען אָבער זייער אייגענטום זענען זיי נישט געווען.

דאַן האָט יאָ דער הנחה'דיגער כלל אַנ'אָנווענדונג.

קורצע אויפקלערונגען

וועגען אַקטועלע רעכטליכע ענינים

מאַהנען דירה - געלד

ס'ענטשטייט אַ פראַגע, צי איז אַ לאָקאַטאָר מחויב אַליין אין די געהעריגע טערמינען צו בעזאָרגען דעם הויז ווירט דעם דירה-געלד בעטרעף אָדער צי דאַרף דער הויז-ווירט יעדעס מאָל איהם וועגען דער דאָזיגער פליכט ערשט דערמאַהנען.

אין פרינציפּ ליגט אויף אַ הויז-ווירט די התחייבות דעם לאָקאַטאָר וועגען דירה-געלד צו מאַניטירען.

מ'דאַרף אָבער אין דעם פּרט אונטערשטרייכען די רעכט פון אַ ווירט פון אַ גיי הויז, וואָס אונטערליגט נישט דעם דעקרעט פון לאָקאַטאָרען שוץ ביז אַ ווירט פון אַנ'אַלט הויז, אויף וועלכע די בעשטימונגען וועגען דעקרעט זענען יאָ חל

אַלזאָ אין אַ נייע הויז איז אַ לאָקאַטאָר מחויב צו צאָהלען דירה-געלד, נישט וואַרטענדיג אויף דער דער-מאַהנונג פון ווירט אוז דאָס דערפאַר, ווייל ביי אַנ'עקס-מיסיע פון אַ לאָקאַטאָר אין אַ נייע הויז דאַרף נישט דער הויז-ווירט בעווייזען, אַז ר האָט דעם לאָקאַטאָר פריהער געמאָהנט

און אַזוי ווי אַנ'עקסמיסיע - פּראָצעס מעג שוין אַ ווירט פאָרשירען געגען אַ לאָקאַטאָר אין אַ נייע הויז גלייך נאָכן צאָהל-טערמין פון ערשטען אָפּשניט. פאַלד אין צוויי-טען טאָג פון שולדיגען לויפענדיגען חודש אָדער קוואַר-טעל, מוז ממילא אַ לאָקאַטאָר אַליין צאָהלען דירה-געלד.

אַנדערש איז אָבער דער פאַל מיט אַ לאָקאַטאָר אין אַנ'-אַלט הויז. דאָ מוז שוין אַ הויז-ווירט, פערפיהרענדיג געגען אַ לאָקאַטאָר אַנ'עקסמיסיע - פּראָצעס, קענען בע-ווייזען, אַז ר'האָט איהם פריהער געמאָהנט דירה-געלד. אַנ'עקסמיסיע קאָן אין דעם פאַל פעראָרדענט ווערען נאָכן אַפּלויף פון צוויי צאָהל-טערמינען. קורץ: אין צווייטען טאָג פון שולדיגען חודש אָדער קוואַרטעל.

קוים פערפיהרט אָבער אַ ווירט געגען אַ לאָקאַטאָר נאָכן ערשטען פערפעהלטען צאָהלונגס טערמין (פאָראויס) אַ תביעה-פּראָצעס בלויז אויף דירה-געלד און ער האָט איהם פריהער נישט דערמאָהנט וועגען דער פליכט צו בעצאָהלען דעם בעטרעף, מעג דער לאָקאַטאָר באַלד נאָכן דערהאַלטען די געריכטס - מעלדונג בעצאָהלען דעם בע-טרעף און די געריכטס-קאָסטען וועלען אין אַזאַ פאַל בעלאַסטען דעם הויז-ווירט.

טערמין צו צאָהלען דירה-געלד.

די פראַגע וועגען טערמין צו צאָהלען דירה-געלד רופט נאָך אַלס אַרויס סכסוכים צווישען לאָקאַטאָרען און ווירטסלייט.

ס'האַנדעלט זיך דאָ וועגען דעם, צי איז אַ לאָקאַטאָר מחויב צו צאָהלען דירה-געלד קוואַרטעלוויז אָדער חודש-ווייז עווענטועל פאָראויס אָדער ערשט נאָכ'ן אַפּלויף פון צאָל--אָפּשניט.

דער אַרטיקעל 384 פון התחייבות'ן קאָדעקס קלערט דעם ענין פולשטענדיג אויף.

לויט דער דערמאָנטער בעשטימונג דאַרף מען דירה-געלד צאָהלען אין פּרינציפּ חודשוויז און פאָראויס.

ווי באַלד מ'האָט אָבער אַנ'אָפּמאַך, מעג אפילו זיין אַ נישט געשריבענער, נאָר דורך עדות אַ בעוויזענער — צו צאָהלען אַנדערש למשל: קוואַרטעלוויז אָדער האַלב-יעהרליך, עווענטועל אין מיט אָדער נאָכן אַפּלויף פון צאָהל-אָפּשניט, איז מאַסגעבענד אַזאַ אָפּמאַך.

אין פאַל ווען קיין בפירושער אָפּמאַך בנוגע די בע-ריהרטע פּרטים איז נישט פאַרהאַן, מעג מען זיך פעררו-פען אויף די איצטיגע מנהגים.

אין דעם פאַל איז כדאי צו בעמערקען, אַז אין לאָדז איז פון קדמונים געווען אַ מנהג אין הילצערנע בנינים צו צאָהלען דירה-געלד ערשט צום סוף פון צאָהל-אָפּשניט. דער דאָזיגער מנהג פערפליכטעט ווייטער.

קורץ: בנוגע טערמין צו צאָהלען דירה-געלד דעצי-דירט קודם כל אַנ'אָפּמאַך. ווען קיין אָפּמאַך איז נישט געשלאָסען געוואָרען אָדער מ'קען נישט דעם אומשטאַנד מיט אַ קאָנטראַקט בעווייזען, קאָן מען זיך פעררופען אויף דעם איצטיגען מנהג. ערשט ווען די ביידע בעווייזען קאָנען נישט קומען אין בעטראַכט, דאַרף מען זיך ריכטען מיט דער אָנגעוויזענער בעשטימונג.

ה. אַקערמאַן

ער און זײַנע פריִעדן

ראָמאַן פון יודישען לעבען

24

— ס וועט גאָרנישט העלפען — האָט נתן צו זיך אַליין געזאָגט — איך וועל מוזען אַרונטער-נעהמען פון געלד אויף נאַכטלעגער און וועל זיך קויפען עפּעס עסען.

אַזוי געהענדיג איז ער געבליבען שטעהן ביי אַ שפּייז-קראָם. אין פענסטער איז געלעגען אַ וועלט מיט עסענוואַרג. און ער האָט בעשלאָסען אַריינצוגעהן עפּעס נעמען

— אַ שטיקעל קעז און אַ ברויט — האָט נתן געזאָגט, אַרונטערלאָזענדיג זיינע אויגען, ווי ער וואָלט זיך מיט עפּעס געשעמט.

מיט שנעלע טריט איז ער אַוועק אין אַ פּאַרק, האָט אויסגעזוכט עפּעס אַ שטיל ווינקעל און האָט מיט חשק אָנגעהויבען צו עסען זיין שטיל מאָלצייט ער האָט אויפגעגעסען זיין גאַנצען פּראָוויאַנט ביז דער לעצטער קרישקע, און פון דעם אָנשטאָפּען זיך מיט אַזויפיל ברויט, איז איהם בעפאַלען אַ שלע-פעריגקייט און ער האָט איינגעדרימעלט זיצענדיג אויף דער באַנק. מיטאַמאָל איז צו איהם צוגע-קומען אַ פּאַרק-אויפזעהער און האָט איהם אויפ-געוועקט:

— דאָ שלאָפט מען נישט — האָט ער צו איהם געזאָגט.

נתן האָט זיך גלייך אויפגעהויבען, אַרויס פון פּאַרק און ווידער גענומען שפּאַנען איבער דער שטאָט. פּלוצים האָט ער זיך דערמאָנט אָן דעם באַ-לעבאָס פון „האָטעל", וואו ער האָט איבערגענעכ-טיגט. ער האָט זיך אויפגעקעהרט אַז ער איהם זאָגען אַז ער ציהט זיך אַרויס פון דאָרט, ווייל ער האָט בעקומען אַ שטעל אין אַנ'אַנדער געגענד פון שטאָט.

וואו אין דער יועלט יועט ער זיך פאַרט אַהינ-געהן איבער נאַכט? — האָט נתן געטראַכט — איז שוין אין ערגעץ נישטאָ אַזאַ פּלאַץ, וואו ער זאָל זיך קאָנען אויסבעהאַלטען ביז איינדערפריה?

זיין שטאָלץ האָט איהם נישט געלאָזט צוריק-געהן אין דערזעלביגער אכסניה, וואו ער האָט איבערגענעכטיגט פאַריגע נאַכט. דערווייל האָט שוין אָנגעהויבען ווערען פינסטער.

דער שוואַרצער ים איז געלעגען רוהיג און שטיל. שיפען און שיפלעך האָבען זיך געריהרט און זיך געגראָבען אין וואַסער און האָבען אַלע מאָל אַרויסגעשאָסען דיקע קלופּעס מיט רויך.

ס'האָט אָנגעהויבען ווערען קיהל.

— וואָס הויבט מען אָן צו טון? — האָט ער ביי זיך געטראַכט. — ער מוז דאָך ערגעץ איבער-שלאָפען די נאַכט...

נישט ווייט האָט ער דערזעהן אַ ביר-סטאַציע און ער האָט אָנגעהויבען טראַכטען, צי וואָלט נישט געווען אַ פּלאַן אַריינצוכאַפּען זיך אין איינעם פון די קאָרידאָרען, אָפּטשאַטעווען יוען די יואַך וועט זיך אָפּקערען אין אַ זייט. דער פייערמאַן אויף דער וואַך האָט איהם דערזעהן זיך דערנעהנטערן, און נתן האָט זיך פערקירעוועט אויף אַנ'אַנדער זייט און האָט פערשנעלערט זיינע טריט.

אַ קעלט האָט איצט דורכגענומען נתנ'ס גליי-דער. ער מוז ערגעץ שלאָפען — ער מוז. ער איז געבליבען שטעהן אויף אַ גאַס, וואו ער האָט דער יעהן ביי אַנ'אַראָפּגאַנג אין אַ קעלער צוגעקלאַפּט אַ שילדעל, אויף וועלכען עס איז געווען אָנגעשרי-בען „חדר".

כאָטש ער האָט ביי זיך כמעט ווי אַ גדר געשטן נישט צו האָבען מעהר צו טון מיט די כלי-קודש, ווייל אַלע זיינע צרות, האָט ער געגלויבט, זענען געקומען דערפון, וואָס ער איז געווען אַ ישיבה-בחור, אַ כניאַק, און דערפאַר האָט איהם שוידקע דאָ אָפּגעטון אַזאַ שפּיצעל. ווייל וואָלט ער געווען אַ בחור נישט קיין פאַנאַטישער, וואָלט זי איהם נישט געוועזן איבערגעלאָזט. די נויט האָט איהם איצט אָבער געטריבען, און ער האָט געטראַכט ביי זיך: וואָס כ'וועט זיין, יועט זיין, ער וועט אַ פּרעג טון ביים מלמד פון חדר, אפשר האָט ער פאַר איהם פּלאַץ איבערצושלאָפען אַ נאַכט, און אַמאָל קען זיך דאָך מאַכען, אַז ער זאָל פאַר איהם האָבען אַ שטעל אויך.

נתן האָט זיך אַרונטער-געלאָזט אין קעלער אַריין. ער האָט אָנגעקלאַפּט אין טיר. אַ מאַן מיט אַ שוואַרצער באָרד, מיט אַ יאַרמעלקע אויפ'ן קאָפּ, איז אַרויסגעקומען און איהם געפרעגט וואָס ער וויל.

— איך וויל ביי אייך איבערשלאָפען אַ נאַכט — האָט איהם נתן געענטפערט, — און, אויב מעג-ליך, עפּעס צובייסען אויך.

— איבערשלאָפען געהט מען אין אַ האָטעל אָדער אין אַנ'אכסניה, — האָט איהם דער מאַן מיט דער שוואַרצער באָרד געענטפערט, און יועגען אי-בערבייסען האָט ער שוין גאָרנישט דערמאָהנט, נאָר האָט פערמאַכט די טיר, און נתנ'ען געלאָזט שטעהן אין דרויסען.

אָבער נתן איז פון יענעם קעלער נישט אַוועק-געגאַנגען אַנ'ענטוישטער אין אַלע מענשען. אמת טאַקע, אַז, דער מאַן מיט דער שוואַרצער באָרד — ווייזט אויס אַ מלמד — האָט געגען איהם נישט מענשליך געהאַנדעלט, גאָט האָט אָבער נתנ'ען צוגעשיקט אַ בעסערן מענשען, וועלכער איז צו נתנ'ען געווען גוט.

ווען נתן איז אַזוי געשטאַנען פון דרויסען קעלער און ער האָט זיך געבעטען ביי יענעם מאַן ער זאָל איהם אַריינלאָזען איבערשלאָפען און יענער האָט איהם נישט געוואָלט, איז אין דער זעלבער צייט געשטאַנען, נישט ווייט, אַ מענש, וואָס האָט דאָס אַלץ צוגעזעהן און צוגעהערט. און האָט בעקומען רחמנות אויף נתנ'ען. דאָס איז געווען דער וועכטער פון הויז. האָט ער אַריינגענומען נתנ'ען צו זיך אין שטוב און איהם געגעבען אַ געלעגער.

נתן האָט זיך געלייגט אין בעט. די לאָמפּ האָט נאָך געברענט און דאָס קליינע צימערל האָט ביי נתנ'ען אין די אויגען אויסגעקוקט ווי אַ גן-עדן. ער האָט זיך דאָ גאָר קיין בעסערס נישט געקאָנט ווינשען.

ער האָט פערלאָשען דעם גאַז, האָט אָבער כשום אופן נישט געקאָנט איינשלאָפען. ער איז געלעגען און געקוקט אין דער פינסטערניש. אין קאָפּ האָבען זיך איהם געמישט אַלערליי געדאַנקען. זיי האָבען זיך אַוועקגעלאָזט אהן אַ שום אָפּהאַלט. און ער האָט זיך דוקא געוואָלט דערגרונטעווען עפּעס אַנ'עצה, וואָס ער זאָל ווייטער טון.

אַרום ניין אַ זייגער אינדערפריה האָט נתן דערהערט אַ קלאַפּ אין טיר. באַלד איז פאַר איהם געשטאַנען דער באַלעבאָס זיינער, וועלכער איז געווען אַזוי גוט האַרציג צו איהם און איהם גע-געבען אַ נאַכט-לעגער.

(פאָרטזעצונג קומט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג, 6 סעפטעמבער

ו"ט אלול תרצו

זון-אונטערגאנג 6.05

זון-אויפגאנג 5.34

אינטענסיווע הכנות צו די שטאט-ראט-וואהלען

מען קאנטראלירט די קאנדידאטען-ליסטעם

נאכדעם ווי אין דער הויפט-וואהל-קאמיסיע זענען אפגעגעבען געווארען די קאנדידאטען-ליסטעס קומט דארט פאר א פיבערהאפטע ארבייט צו קאנטראלירען די ליסטעס.

די דאזיגע ארבייט ווערט געפיהרט דורך 8 בעאמטע אונטער דער אויפזיכט פון פרעזעס פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע ריכטער וועטשילע און וויצע-פרעזיצער ריכטער ווישניעווסקי.

ס'ווערען קאנטראלירט די אויטענטישקייט פון די 60 טויזענד אונטערשריפטען, וועלכע פיגורירען אויף די 91 קאנדידאטען-ליסטעס פון אלע 10 וואהל-קרייזען, ס'ווערט אויך קאנטראלירט צי די אונטערגעשריבענע האבען וואהל-רעכט.

היינט, נישט קוקענדיג אויף זונטאג איז די הויפט-וואהל-קאמיסיע טעטיג א גאנצען טאג און ס'זענען שוין ארויסגעוואָרפען געווארען עטליכע הונדערט וועהלער, פעסטצושטעלען צי זייערע אונטערשריפטען זענען אויטענטיש און צי דער זעלבער איז נישט אונטערגעשריבען אויף צוויי קאנדידאטען ליסטעס: אין אזא פאל קען דער אונטערשריבענער ערקלערען, אויף וועלכער ליסטע ער לאזט איבער זיין אונטערשריפט.

עס גרייט זיך א שארפער וואהל-קאמף

נאכן ארייטראגען די קאנדידאטען-ליסטעס צו די שטאט-ראט-וואהלען הויבט זיך שוין אן דער אייגענטליכער וואהל-קאמף צווישען די ליסטעס און צווישען די קאנדידאטען, ווייל — ווי באקאנט — וועהלט מען סיי אויף דער ליסטע און סיי אויף די קאנדידאטען, וועלכע געפינען זיך אויף דער ליסטע פון געגעבענעם קרייז.

די יודישע וואהל-בלאקען האבען אזוי אויסגעשטעלט זייערע ליסטעס, אז אין יעדען קרייז, וואו די יודישע ליסטעס זענען ארייגעטראגען וועלען די קאנדידאטען פון דעמזעלבען בלאק זיך בעמיהען צו בעקומען וואס מעהר שטימען פאר זיך אליין.

נאטירליך האבען די בלאקען ארויסגעשטעלט אויף די ערשטע ערטער אזעלכע קאנדידאטען, וועלכע זיי ווילען דורכאויס האבען אלס ראטמענער.

אין וויכטיגסטען קרייז פאר די ציוניסטען, האט דער ציונ. בלאק ארויסגעשטעלט דעם פארזיצער פון דער פאליטישער קאמיסיע ביי די ציוניסטישע ארגאניזאציעס, דעם אדוו. שטורוך, אויף דער ליסטע פיגורירט אויך מארעק פיין, אינזש גרשון פראשקער און דער מזרח-פארשטעהער מארעק.

אויפן ערשטען ארט אין ניינטען קרייז פיגורירט דער פארזיצער פון צענטער. האנדווערקער-פערבאנד ד"ר קרויש, אין צווייטען קרייז דער בעקאנטער „התאחדות"-פיהרער ד"ר עלענבערג און אין 7 קרייז אדוואקאט צימערמאן.

וואס שייך דער אלגעמיינער יודישער בלאק וועלען די ריכטונגען, וועלכע געהען אריין אין בלאק זיך בעמיהען אדורכצופיהרען זייערע אייגענע קאנדידאטען. הגם קיין שטימען קענען דארט נישט פערלוירען געהען, ווייל די איבריגע שטימען פון א מאנדאט אדער די שטימען פון א נישטפולען מאנדאט פאלען אויף דער אלגעמיינער ליסטע.

די אגודה לעגט דאס הויפט געוויכט אויף פאלגענדע קאנדידאטען: פישעל ליבערמאן פון צעהנטען קרייז, ד"ר יצחק לעווין און יחיאל טאוב אין ניינטען קרייז און גרשון וואלמאן אין צווייטען קרייז.

די פאלקיסטען, וועלכע האבען כמעט א געמויערטען מאנדאט אין ניינטען קרייז (מאג. באלבערישסקי), ווילען דורכאויס אדורכפיהרען דעם לאנגיעהריגען ראטמאן אדוו. יוסף ווייצמאן אין צעהנטען קרייז, אויך אין ערשטען קרייז שטעהט זייער קאנדידאט פ. כארי.

די רעוויזיאניסטען פערמעסטען זיך בערייט צו קעמפען פאר פיר קאנדידאטען. קודם-כל פאר געוועזענעם ראטמ. זיירע אין ניינטען קרייז און דאן נאך פאר אברהם נאפטאלי אין ערשטען קרייז, יעקב טיל אין זיבעטען קרייז און ד"ר דאם אין צעהנטען קרייז.

דאס זעלבע איז אויך מיט די אומפארטייאיש-רעליגיעזע, וועלכע האבען זייערע קאנדידאטען ב. רוס (אין צעהנטען קרייז) און לייבוש ראזענבערג (אין זיבעטען קרייז). דערווירטשאפטליך-געזעלשאפטליכער בלאק האט זיינע קאנדידאטען אין צווייטען קרייז (יאקוב ליבראך), אין ניינטען יאקוב הערץ אין צעהנטען קרייז אדוו. דאבראניצקי.

די פועלי-אגודת-ישראל האבען זייערע קאנדידאטען אין 2 קרייזען: אין ערשטען (בארנשטיין) אין זיבענטען (לאנדענבערג).

ווי ס'זעהט אויס וועט דער וואהל-קאמף זיין א שארפער.

די רעכטע פועלי-ציון האבען צו קעמפען נאר אין צעהנטען קרייז (ד"ר סאבאל) וואו זיי האבען ארייגעטראגען א ליסטע.

אין פינפטען קרייז וועט זיך אויך געפינען א יודישע ליסטע פון איינוואוינער פון כאיני און גייערס מארק.

די קאנדידאטען פון יודישען ארבייטער בלאק וועלען צווישען זיך נישט קעמפען די וועהלער וועלען אפגעבען איינהייטליכע ליסטעס צווישען בונד און פועלי-ציון איז פערהאן אן אפמאך וועגען די פערזאנען, וועלכע דארפען עווענטועל זיין ראטמענער.

פארוואס דעפ. ל. מינצבערג

קאנדידירט נישט צום נייעם שטאט-ראט

צוליב דעם, וואס פרעזעס מינצבערג האט זיך אפגעזאגט צו קאנדידירען צו די שטאט-ראט-וואהלען און פון דער אנדערער זייט האבען די „אגודה"-פארשטעהער נישט ארויסגערוקט די קאנדידאטור פון פרעזעס מינצבערג בעת דער מאנדאט-פערטיילונג אין פעראייניגטען יודישען בלאק — האבען מיר זיך געווענדעט צום פרעזעס מינצבערג יועג געג אן אויפקלערונג, וואס פארא סיבות האבען געברענגט צו דער דאזיגער לאגע.

פרעזעס מינצבערג האט געענטפערט אונזער מיטארבייטער:

„איך האלט נאך פאר פריהצייטיג, אז איך פון מיין זייט זאל דערווייל ברענגען אין דער עפענטליכקייט די אלע סיבות, וואס האבען געברענגט צום פעסטען בעשלוס. נאך 16 יאהר א"בליט אין שטאט-רייט, זייט דער ערשטער קאדענץ, בשום אופן נישט צו וועלען ארויסשטעלען מיין קאנדידאטור. די צייט וועט ברענגען פון זיך אליין דעם ענטפער פאר יעדען איינציגען. דערווייל זעל איך זיך גאר בעגנוגענען דערמיט, אז איך האב נישט און וויל נישט האבען די אחריות פאר קיין שום קאנסעקווענצען פון דעם אלעם, וואס איז געטון געווארען אין דעם פרט פון שטאט-ראט וואהלען דורך דער לאדזער אגודה.

איינס איז געווען מיין אויפגאבע און די האב איך דערגרייכט: אז דורך 12 טעג אונאויפהערליכער ארבייט צו ברענגען צו א פעראייניגונג פון יודישע גרופירונגען, אויסער די ציוניסטען, וועלכע האבען מתחילה אן געהאט א נעגאטיווע שטעלונג. די איניציאטיוו דערצו האב איך/גענומען נישט אלס פארשטעהער פון דער אגודה, נאר אלס פרעזעס פון דער קהלה און אלס יודישער דעפוטאט פון לאדז. די עומדים מצד דער אגודה זענען געווען אנדערע פערזאנען און זיי האבען פערטרעטען די אינטערעסען פון דער אגודה אין לאדז.

— וואס פארא יסוד האבען די קלאנגען, אז דער גערער הויף זאל האבען געשפילט א דעצידירענדע ראל אין דער פראגע?

— איך ווייס גארנישט דערפון. — האט דעפ. מינצבערג געענטפערט.

— צי קומען פאר די חלוקי-דעות צווישען אייך און דער „אגודה" אויפ'ן פרינציפיעלען באדען?

— ניין, אויב ס'זענען פערהאן פרעטענזיעס, קענען זיי נאר זיין א פועל-יוצא פון מיין עהרליכער און אויפריכטיגער האנדלונג אין דער קהלה.

— צי וועלען די איצטיגע קאנפליקטען צווישען אייך און דער לאדזער „אגודה" אויך האבען קאנסעקווענצען ביי די קהלה-וואהלען, וועלכע זענען שוין בעשטימט געווארען?

— מ'זעהט פערקעהרט, אז מיין עהרליכע און געוויסענהאפטע ארבייט האט געהאט קאנסעקווענצען ביי די שטאט-ראט-וואהלען, אבער וועגען דעם איז נאך איצט פריהצייטיג צו געבען אן ענטפער, — האט דעפ. מינצבערג פערענדיגט.

אמבעקוועמסטען צו זאמלען אפשפארונגען און צו ליקווידירען פרייע געלדער איז אין

Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi

z ogr. odp 29 PIOTRKOWSKA 29

ס'ווערען אנגענומען איינצאהלונגען אויף פקדונות-ביכלעך ווי אויך נדנים אויף צוויי קוויטונגען אויף די בעסטע בעדינגונגען און גינסטיגע צינזען.

דאס געהיימנים פון די פקדונות איז געזעצליך געשיצט!

פינקטליכע און זארגפעלטיגע ערלעדיגונג פון זעמטליכע באנק-אפעראציעס.

מיר פערדינגען קאסעטקעס (SAFESY)

טראגישער פארפאל מיט א לאדזער יודישען יונגערמאן אונטער גלאוונע

איבערגעפאהרען פון א לאסט-אויטא און בעקומען א מח-ערשיטערונג. — נעכטען געשטארבען אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל

פרייטאג פארנאכט, האט אין גלאוונע פאסירט א שרעקליכער פארפאל מיט דעם 19 יאהריגען לאדזער יודישען יונגערמאן שאול שאלעק, פון יאוואדזקא 33.

די פאמיליע שאלעק האט היי-יאהר געוואוינט אויף זומער-וואוינונג אין גלאוונע. די פערגאנגענע וואך זענען די שאלעק'ס צוריקגעקומען קיין לאדז. פערגאנגענעם פרייטאג האט זיך שאליק'ס זוהן, שאול, פערגליסט ארויסצופאהרען קיין גלאוונע צו בעקאנטע, די רייזע האט ער געמאכט אויף זיין אייגענעם ראווער.

זייענדיג שוין אויפן שאסיי נאהנט פון גלאוונע, איז אנגעפאהרען א לאסט-אויטא און מיטן גאנצען אימפעט ארויפגעפאהרען אויפן ראווער. דער רעזולטאט איז געווען א שרעקליכער.

דער יונגער שאלעק איז געבליבען ליגען אין א טייך בלוט מיט א געפלאצטען שארבען.

ס'איז באלד ארויסגערופען געווארען די פרייוויליגע פעגאטאוויע פון לאדז, דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט א מח-ערשיטערונג און צובראכען דעם קאפ-שארבען. אין א גוססן צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען קיין לאדז אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל.

* * *

ווי מיר דערוויסען זיך, איז דער אומגליקליכער שאלעק די גאנצע נאכט פון פרייטאג אויף שבת נישט צוריקגעקומען צום בעוואוסטזיין, אלע בעמיהונגען איהם צו דערהאלטען ביים לעבען האבען זיך נישט איינגעגעבען, און נעכטען, שבת 12 בייטאג האט ער אויסגעהויכט די נשמה.

היינט קומט פאר די לויה פון פאזנאנסקי'ס שפיטאל. די קבורה-פארמאלימעטען האט ארורכגעפיהרט „חסד של אמת".

די שטרייק-בעוועגונג אין לאדז

אין דער האלץ-בעארבייטונגס-בראנזשע

(א) די ביז-איצטיגע אונטערהאנדלונגען וועגען ליקווידירען דעם סכסוך אין דער האלץ-בעארבייטונגס-בראנזשע האבען לעת עתה נישט געבראכט צו קיין רעזולטאט, און עס שטרייקען איצט אנ'ערך 3,900 ארבייטער.

היינט וועלען פארקומען בעראטונגען פון דער שטרייק-קאמיסיע מיט פארשטייער פון ארבייטער פון דער האלץ-בעארבייטונגס-בראנזשע אין קאליש, זגערזש, פאביאניץ א א. שטעט פונם לאדזער קרייז. אויף די דאזיגע פערזאמלונגען וועט דעצידירט ווערען די פראגע פון אויסברייטערען דעם שטרייק אויף די דאזיגע שטעט פון מאנטאג, דעם 7 ד.ח.

ביי די קאוואלעס

(א) אויך דער שטרייק ביי די קאוואלעס פערברייטערט זיך. און אין דעם איצטיגען מאמענט שטרייקען אנ'ערך 280 מאן.

עס איז ארויסגעשיקט געווארען א בריף אין ארבייטס-אינספעקטאראט, אין וועלכען עס זענען פרעציזירט געווארען די פאדערונגען פון די ארבייטער וועגען א קאלעקטיווען אפמאך. אנ'אכט-שעה'יגען ארבייטס-טאג פעסטשטעלונג פון לוינען א. ד. גל.

אויפן 8 ד. ח. איז בעשטימט א קאנפערענץ אין ארבייטס-אינספעקטאראט.

קייז ארץ-ישראל

גרופענווייז און אינדיווידועל. ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען. פינקטליכע בעהאנדלונג.

14-טעגיגער אויספלוג קיין וויען אבפאהר יעדען טאג. 135 זל.

אויסלענדישע הנחה-און קוראציע-פעסער. פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט" אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאנד. ברענגען קרובים פון רוסלאנד קיין פוילען אינפארמאציעס ערטיילט

דאס יודישע רייזע-ביורא

Union Lloyd

Piotrkowska 42, tel. 107-87.

פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט" נעמט אן דאס איבערשיקען פעקלעך קיין ז. ס. ר. ר.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1918

מארגען, מאנטאג, דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע אויף פיעטריקאווער 165 פון 2-טען קאמיסאריאט די אותיות

Z ביז O

און פון 8-טען קאמיסאריאט אויף די אותיות פון H ביז M איינשליסליך.

צוגאב-פאבאר

(א) די צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ. ק. אוי לאדז שטאט „איינס" וועט אמטירען דעם 15-טען סעפטעמבער ד. י. אין לאקאל פיעטריקאווער 165.

צום צוגאב-פאבאר דארפען זיך צושטעלען אלע מאנספילען, וואס זענען געבוירען אין יאהר 1915 און עלטערע, וועלכע האבען ביז איצט נישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מיליטער-דינסט, וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 8. 9 און 11. קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע רוף-צעטלען פון דער שטאטישער סטאראסטווע.

אין די מיליטער-רייהען

(א) די פ. ק. או. האט איצט פונאנדערגעשיקט קארטי-פאוואלאניעס צו די פאבאראוועס פון 1915 און עלטערע. וועלכע האבען א בילדונגס צענז.

די דאזיגע פאבאראוועס ווערען איינגעקערפערט אין אקטיווען מיליטער-דינסט און ווערען צוגעטיילט צו בעזונדערע פאדכאראנזשע-שולען.

לאדזער וואיעוואדע פיהרט אדורך אנ'אינספעקציע פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער

דעם 4 ד. ח. האט דער לאדזער וואיעוואדע ה' דהאוקע-נאוואק אדורכגעפיהרט אנ'אינספעקציע אין דער לאדזער האנדעלס-קאמער און אין עקספארט-אינסטיטוט, וואו ער האט קאנטראלירט דאס פינקטליכע קומען פון די בעאמטע און דעם ארט פון ערלעדיגען אינטערעסאנטען.

Doktór Z.

HENRYKOWSKI

ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע וועגערישע און הויט-קראנקהייטען

טראוגוטא 9. טעל. 262-98

נעמט אן פון 8—1 און פון 5—9 אוועגד.
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאג

פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. Trepman

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקהייטען.

בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.

זוואדזקא 6, טעל. 12-234

נעמט אן פון 8—11 נאכמ. און פון 6—8 אוועגד

קהלה־וואהלען — ענדגילטיג ד. 15. נאוועמבער

סטאראסטווא נישט בעשטעטיגט די קאמיסיע, צום אדורכפיהרען די קהלה־וואהלען אין לאדז.— היינט ווערט געוועהלט א נייע קאמיסיע.—קהלה שוין בעקומען די פעראָרדנונג וועגען וואהל־קאלענדאר

ווי בעקאנט, איז פארגאנגענעם דינסטאג פאר־געקומען א זיצונג פון דער קהלה־פערוואלטונג, אויף וועלכער ס׳איז געוועהלט געוואָרען א קאָ־מיסיע אויף צו האָבען די אויפזיכט און אדורכצופיה־רען די קהלה־וואהלען אין לאָדז.

מיטוואך דעם 2־טען סעפטעמבער האָט די קהלה־פערוואלטונג איבערגעשיקט דעם פראָטאָקאָל פון די וואהלען צוזאמען מיט׳ן פראָטעסט געגען די אדורכגעפיהרטע וואהלען מצד דעם דאָזאר רומ־קאָווסקי — צום סטאראָסטע.

שוין פרייטאג באכמיטאג איז אין דער קהלה אנגעקומען א בריף פון דער שטאָטישער סטאראָסט־ווע, אין וועלכען עס ווערט מיטגעטיילט, אז דער סטאראָסטע האָט נישט בעשטעטיגט די וואהלען פון דער קאָמיסיע צוליב איהר פערזענליכען צו־זאמענשטעל.

גלייכצייטיג האָט די סטאראָסטווע פעראָרדנעט אז שוין ביז דעם 8־טען סעפטעמבער זאָל צוגע־שטעלט ווערען צו דער מאכט דער צוזאמענשטעל פון דער ניי־געוועהלטער קאָמיסיע.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האָט פרעזעס מינצ־בערג צונויפגערופען די זיצונג פון דער קהלה־פערוואלטונג אויף היינט פארמיטאג. אויף דער טאָג־אָרדנונג וועט זיך געפינען נאָר איין פונקט וועגען אדורכפיהרען די וואהלען פון א קאָמיסיע אויף אדורכ־פיהרען די קהלה־וואהלען אין לאָדז.

ווי בעקאנט געהערען צו דער קאָמיסיע 16 מיטגלידער (5 פערוואלטונגס־מיטגלידער און 11 מחוץ דער פערוואלטונג) און 5 פערטרעטער.

אין צוזאמענשטעל פון דער קאָמיסיע וועלען נאָר אריינטרעטען קליינע ענדערונגען בנוגע דעם צוזאמענשטעל פון דער אנולירטער קאָמיסיע.

גלייכצייטיג מיט דער מיטטיילונג וועגען דער אנולירטער וואהל־קאָמיסיע, האָט די סטאראָסטווע צוגעשיקט צו דער קהלה־פערוואלטונג א פער־אָרדנונג וועגען דעם פערפליכטענדען וואהל־קאלענ־דאר, אין וועלכען עס ווערט ענדגילטיג פעסטגע־שטעלט, אז די וואהלען צום לאָדזער קהלה־ראט וועלען פארקומען דעם 15־טען נאָוועמבער.

דער קאלענדאר צו די קהלה־וואהלען אין לאָדז איז פאָלגענדער:

6 סעפטעמבער — וואהלען פון א קאָמיסיע אויף אדורכצופיהרען די וואהלען.

7 סעפטעמבער — פארזיצער פון דער קהלה־פערוואלטונג טיילט מיט דער מאכט וועגען צוזא־מענשטעל פון דער קאָמיסיע און רופט צונויף א זיצונג פון דער וואהל־קאָמיסיע אויף דעם 8־טען סעפטעמבער.

8 סעפטעמבער — קאָנסטיטואירונג פון דער קאָמיסיע, וועלכע וועהלט אויס א פארזיצער און א פערטרעטער מיט א געוועהנליכער מערהייט שטי־מען.

10 סעפטעמבער — צווייטע זיצונג פון דער וואהל־קאָמיסיע, וועלכע וועהלט א רעקלאמאציע־קאָמיסיע, וואָס בעשטעהט פון 8 מיטגלידער פון דער וואהל־קאָמיסיע. די וואהלען צו דער רעקלא־מאציע־קאָמיסיע קומען פאָר לויט „א שליסעל", אין וועלכען ס׳ווערען בעריקזיכטיגט די בעדייטענד־סטע, לויט דער צאָהל, רעליגיעזע ריכטונגען.

13 סעפטעמבער — די וואהל־קאָמיסיע שיקט איבער, דורך דער פערמיטלונג פון דער קהלה־פערוואלטונג דעם נאָמענטליכען צוזאמענשטעל פון דער רעקלאמאציע־קאָמיסיע.

15 סעפטעמבער — די וואהל־קאָמיסיע הויבט אן צונויפצושטעלען א רשימה פון די וואהל־בערעכ־טיגטע אין 2 עקזעמפליארען. אין דער רשימה ווערען אריינגעטראגען די מיטגלידער פון דער יו־דישער קהלה, וועלכע האָבען אקטיוו וואהל־רעכט. די רשימות ווערען צונויפגעשטעלט אויפ׳ן יסוד פון דער עווידענץ פון דער יודישער בעפעלקערונג וועלכע עקזיסטירט ביי דער קהלה

18 סעפטעמבער — די סטאראָסטווע בעשטע־טיגט אדער ווארפט אָפ דעם צוזאמענשטעל פון דער רעקלאמאציע־קאָמיסיע.

21 סעפטעמבער — די וואהל־קאָמיסיע מעלדעט דורך בעקאנטמאכונגען אין לאָקאל פון דער קהלה, אין די שוהלען און לכל הפחות אין איין טעגליכער צייטונג אין לאָדז דאָס אָרט און די צייט, וואו ס׳וועט זיין אויסגעלעגט איין עקזעמפליאר פון דער וואהל־רשימה פון 8 פריה ביז 8 אווענד, יוען דער וועהלער וועט קענען קאָנטראָלירן, צי ער איז אריינגעטראָ אין דער ליסטע. אין דער בעקאנטמאכונג מוז אויך מיטגעטיילט ווערען אין וואָס פארא טערמין מ׳קען אָפגעבען רעקלאמאציעס.

22 סעפטעמבער — די קאָמיסיע לעגט אויס אויף 8 טעג (שבתים און יודישע ימים־טובים ווע־רען נישט אריינגערעכנט) צווישען 8 פריה און 8 אָוועגד אן עקזעמפליאר פון דער וואהל־רשימה און נעהמט גלייכצייטיג אן רעקלאמאציעס.

30 סעפטעמבער — לעצטער טאָג אויף אריינ־צוטראָגען רעקלאמאציעס געגען דעם, וואָס מען געפינט זיך נישט אין די וואהל־רשימות.

3 אָקטאָבער — די רעקלאמאציע־קאָמיסיע האַלט אָפ א זיצונג און קומט נאָך אָדער ווארפט אָפ די רעקלאמאציעס פון די וועהלער. יעדער איינציגער, וואָס האָט רעקלאמירט, מוז בעקומען אן ענטפער פון דער רעקלאמאציע־קאָמיסיע. דער ענטפער מוז קוויטירט ווערען.

11 אָקטאָבער — לעצטער טאָג אויף אריינ־צוטראָגען רעקלאמאציעס צו דער סטאראָסטווע אויף די דעציזיעס פון דער רעקלאמאציע־קאָמיסיע. די רעקלאמאציעס צו דער סטאראָסטווע מוזען אריינ־געטראָגען ווערען דורך דער פערמיטלונג פון דער וואהל־קאָמיסיע

13 אָקטאָבער — די רעקלאמאציע־קאָמיסיע שיקט איבער די אריינגעפלאָסענע רעקלאמאציעס צו דער סטאראָסטווע צוזאמען מיטביידע וואהל־רשימות. אויב ס׳זענען נישט פערהאן קיין רעקלא־מאציעס ווערען די רשימות נישט איבערגעשיקט דער סטאראָסטווע.

15 אָקטאָבער — די אויפזיכטס־מאכט בעטראכט די רעקלאמאציעס, וואָס זענען אריינגעפלאָסען צו דער סטאראָסטווע, ווארפט זיי אָפ אָדער פעראָרדנעט אויסצובעסערן די וואהל־רשימות, וועלכע ווערען אין דעם זעלבען טאָג צוריקגעשיקט אין דער קאָ־מיסיע.

16 אָקטאָבער — די קאָמיסיע מאכט בעקאנט דורך אן עפענטליכער בעקאנטמאכונג, אז אין פער לויף פון 5 טעג קענען די פארטייען, גרופען און קאָמיטעטען אריינטראָגען די קאנדידאטען־ליסטעס.

23 אָקטאָבער — די וואהל־קאָמיסיע בעטראכט צי די קאנדידאטען האָבען פאסיוו וואהל־רעכט, צי בכלל ס׳זענען אפגעהיטען געוואָרען אלע נויטיגע פארמאליטעטען ביים אריינטראָגען די קאנ־דידאטען־ליסטעס. וועגען רעזולטאט ווערט מיט־געטיילט די פערטרויאונגס־מענער.

27 אָקטאָבער — די קהלה־פערוואלטונג שטעלט צו די אפשטימונגס־לאָקאלען און די איינאָרד־נונג צו זיי.

28 אָקטאָבער — די וואהל־קאָמיסיע טיילט מיט דורך עפענטליכע בעקאנטמאכונגען דאָס אָרט און דעם טאָג פון די וואהלען.

31 אָקטאָבער — לעצטער טאָג פון אריינטראָגען רעקלאמאציעס צו דער סטאראָסטווע אויף די דע־ציזיעס פון דער וואהל־קאָמיסיע בנוגע די קאנדי־דאטען־ליסטעס.

2 נאָוועמבער — די אויפזיכטס־מאכט שיקט צוריק דער וואהל־קאָמיסיע צו קענטניש צי ס׳זענען געמאכט געוואָרען ענדערונגען אין די דעציזיעס פון דער וואהל־קאָמיסיע בנוגע די קאנדידאטען־ליסטעס.

15 נאָוועמבער — די וואהלען צו דער לאָדזער קהלה־פערוואלטונג. דעם פערחתמעטען רעזולטאט פון די וואהלען גיט די קאָמיסיע איבער דער קהלה־פערוואלטונג.

16 נאָוועמבער — די קהלה־פערוואלטונג טיילט מיט דורך עפענטליכע בעקאנטמאכונגען דעם רע־זולטאט פון די קהלה־וואהלען.

פראָטעסט פון ציוניסטישער ארגאניזאציע

נעגען דער וואהל פון דער קאמיסיע

פרייטאג האָט די ציוניסטישע ארגאניזאציע אין לאָדז אריינגעטראָגען א פראָטעסט אין דער סטאַ־ראָסטווע געגען דער קאָמיסיע, וועלכע איז גע־וועהלט געוואָרען דעם 1 סעפטעמבער אויף אדורכ־צופיהרען די וואהלען צום לאָדזער קהלה־ראט.

די ציוניסטישע ארגאניזאציע ווייזט אן אין איהר רעקורס, אז צווישען 16 מיטגלידער האָט די קהלה־פערוואלטונג געוועהלט קוים 1 פאר־שטעהער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וואָס שטעהט נישט אין קיין שום פערהעלטניש צו דער צאָהל ציוניסטישע וועהלער אין לאָדז און צוליב דעם, וואָס די קהלה־פערוואלטונג האָט פאר דער „אגודה" בעשטימט אזא גרויסע מערהייט אין דער קאָמיסיע, גיט דאָס נישט קיין זיכערקייט פון אומ־פארטייאישע וואהלען צו דער קהלה.

צום פרעזעס ל. מינצבערג

פארזיצער פון דער קהלה־פערוואלטונג אין לאָדז

(בריף אין רעדאקציע)

אין אייער תשובה אויף דער עפענטליכער ווענדונג צו אייך פון דאָזאר מ. ח. רומקאָווסקי, גיט איהר אָן, אז די בעפולמעכטיגונג פארן דאָזאר שוויאַטלאָווסקי האָט זיך בעצויגען בלויז אין דעם פאַל, „ווען דער עלטסטער דאָ־זאר וועט נישט זיין אנוועזענד".

אין צוזאמענהאנג דערמיט האַלט איך פאר מיין חוב צו דערמאָנען, דאָס א טאָג פאר אייער, אפפאָהרען, בעת מיר האָבען זיך צוזאמענגעטראָפען אויף א זיצונג פונם יתומים־קאָמיטעט האָט איהר, אין דער אנוועזענהייט פון די ה״ה שוויאַטלאָווסקי, פליוואצקי און רוס, מיר מיט־געטיילט, אז איהר לאָזט אויספערטיגען פאר מיינעטווע־גען — אַלס פאר דעם עלטסטען דאָזאר — א פולמאכט צו ערפילען די פונקציעס פון קהלה־פרעזעס אויף דער צייט פון אייער אפוועזענהייט. די דאָזיגע מיטטיילונג האָב איך געגומען צו קענטניש און צו מארגענס געקו־מען אין קהלה אמטירען. דער קהלה־סעקרעטאריאט האָט מיר אָבער דאַן ערקלערט, אז קיין פולמאכט פאר מיי־נעטוועגען האָט איהר נישט געלאָזען דאָגעגען וועט דעם קהלה־פרעזעס פערטרעטען דער דאָזאר שוויאַטלאָווסקי. במילא האָב איך מראָץ מיין בעסטען ווילען און מראָץ די עקזיסטירענדע פאָרשריפטען מיינע פליכטען נישט גע־קאָנט ערפילען.

אין ליכט פונם אויבענדערמאָנטען פאקט האַלט איך אלזא אייער תשובה צום דאָזאר רומקאָווסקי אַלס נישט ריכטיגע.

איך דאַנק דער ה׳ רעדאקציע פון „נייעם פאָלקס בלאט" פאר אָפדרוקען מיין בריף.

מיט דרך ארץ
מענדעלע ראזענבוים
מיטגליד פון קהלה־פערוואלטונג

בלוטיגער מארד אין לאדז

פרוי שניידט אפ ביים מאן דעם קאפ

(א) נעכטען ארום 11 א זייגער אין אווענד איז אין 14־טען פאָליציי־קאָמיסאריאט געקומען די 27־יעהריגע פראקסעדא מאלארטשיק פון דער לענ־טשיצקא 50 און אפגעגעבען אן ערקלערונג, אז זי האָט דערמאָרדעט איהר מאן דעם 29־יעהריגען פיאטר מאלארטשיק. דאַן האָט זי אין דער פאָליציי איבער־געגעבען די שליסלען פון איהר וואוינונג.

אייניגע פאָליציי־פונקציאָנערען זענען תיכף אוועק אין דער וואוינונג פון די מאלארטשיק׳ס און דאָרט מיט די שליסלען געעפענט די טיר. ווען זיי זענען אריין אין דער וואוינונג האָט זיך פאר זייערע אויגען אנטפלעקט א מורא׳דיג בילד: אויף דער קאַזעטקע איז געלעגען מאלארטשיק׳ס טויטער קערפער אָהן א קאָפ, צוגעבונדען מיט שטריק צו דער קאַזעטקע. דער קאָפ איז געלעגען בעזונדער אויף דעם קאָפּ־קישן פון דער קאַזעטקע.

ווי עס האָט זיך ארויסגעוויזען, איז ביי דעם פאָרפאָלק מאלארטשיק נישט געווען קיין שלום־בית און עס פלעגט ביי זיי שטענדיג פארקומען מחלוקות.

נעכטען, ווען מאלארטשיק איז געוועהנליך אהיימגעקומען שיכור, האָט די מאלארטשיקאָווא בע־שלאָסען אויסצופיהרען איהר פלאַן, וועלכען זי האָט שוין פון לאנג פאָרטראַכט. ווי נאָר מאלארטשיק האָט זיך אויסגעלעגט אויף דער קאַזעטקע, האָט זי איהם געבונדען די הענד און פיס און דאַן איהם צו־געבונדען פעסט צו דער קאַזעטקע. נאָכדעם האָט זי מיט א האַק איהם צושמעטערט דעם קאָפ, און גע־פרובט מיט א ראזיר־מעסער איהם אפשניידען דעם קאָפ. ווען דאָס איז איהר נישט געלונגען, האָט זי גענומען א געוועהנליך קיכען־מעסער און אפגעשניטען דעם קאָפ.

דאַן האָט זי זיך אפגעוואַשען די הענד, פער־שלאָסען די טיר און איז אוועק אין דער פאָליציי.

זי איז פערהאַלטען געוואָרען צו דער דיספאָזיציע פון דער אויספאָרשונגס־מאַכט.

60 יעהריגער יוד בעגעהט זעלבסטמארד אין צענטראל־באד

טראגעדיע פון אלאדזער יודישען בוכהאלטער

אין צענטראל־באד, זאכאדניא 38, איז פרייטאג אויסגעפיהרט געוואָרען א שרעקליכער זעלבסט־מאָרד פון א יוד.

9 פריה, איז איינער פון די דינערינס אלאר־מירט געוואָרען פון א גרויש פון איינע פון די קאבינעס, אין וועלכער ס׳האָט זיך געפונען דער 60־יעהריגער אברהם קרעמער, פון קאמיענא 1.

ווען די דינערין איז אריין אין דער קאבי־נע, האָט זיך איהר פארגעשטעלט א שרעקליך בילד. אין א פולער וואנע וואסער איז קרעמער געלעגען מיט שוואכע סימנים פון לעבען. נעבען דער וואנע איז אויף דר׳ערד געלעגען א פלעשעל פון יאָדינע, פוי וואָס ס׳איז צו זעהן. אז ק. איז בעגאנגען זעלבסטמאָרד. איידער ס׳איז אנגעקומען די פאָגאָ טאָוויע, איז ק. געשטאָרבען.

ווי ס׳האָט זיך ארויסגעשטעלט, איז קרעמער געוועזען א בחור, פון פאך א בוכהאלטער. מיט עט ליכע יאָהר צוריק, איז מיט איהם געשעהען א צו פאַל און ער איז געבליבען א קאליקע, צוליב וואָס ער איז געבליבען אהן ארבייט. דערנעהרט האָט ער זיך פון מעקלעריי. די לעצטע צייט האָט ער בעקו־מען א לייכטען פאראליזש. היות ווי ער האָט אין לאָדז נישט געהאַט קיין קרובים, איז ער געבליבען אָהן א דאך איבער׳ן קאָפ. און די לעצטע טעג האָט ער גענעכטיגט אויף דער גאס.

מיט א טאָג פריהער איז ער געקומען אין באד אריין 8 פריה, און איז ארויס ערשט 8 אָוועגד, די דינערשאפט האָט איהם שוין געקענט און האָבען אויף איהם רחמנות געהאַט.

ווען ער איז פרייטאג ווידער געקומען אין באד אריין א דענערוויירטער, האָט איהם די דינערשאפט די גאנצע צייט געהאַט אויפ׳ן אויג, נישט קוקענדיג דערויף, האָט ער זיין פלאַן דאך אויסגעפיהרט.

מיט דער לויה, וואָס קומט היינט פאָר פון טהרה־הויז בעשעפטיגט זיך „חסד של אמת".

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל־ארצט פאר הויט־, געשלעכטס קראנקהייטען און מענער־שוואכע
האָט זיך איבערגעצויגען און נעמט אן
פיעטריקאָווער 161 טעל. 245-21
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצא־פרייזען
פון 11 פריה ביז 3 ביי טאָג און פון 7 ביז 9 אווענד
זונטאג פון 8—1 ביי טאָג.
פאר פרויען א בעזונדער ווארטע־זאַל

Dr. REICHER
פאלודניאָווא 28, טעל. 93-201
ספעציאַליסט
פאר מענער - שוואכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פסיכאָ - אנאַליזע
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענד.
זונטאג און חגאות פון 9—12.

באר „געדולד" לעגיאנאָוו 11
טעל. 239-39
דער בעקאנטער רעסטאראן פון „געדולד" עמפפעהלט די בעסטע, שמאקהאפטסטע און געזונדסטע
מיטאגען פון 1 זל. אז ווי אויך אלא קארט.
ספעציעל צום נייעם סעזאָן ווערען ארויסגעגעבען אוועגדברויטען פון 3 שפייזען פון 1 זל. אז. דער בופעט איז פערזעהען מיט די פרישסטע קאלטע און ווארימע שפייזען. ביים בופעט באר־פארציעס פון 35 גר.
בעמ.: מיר נעהמען אן חתונות, בעלער, באנקעטען און אנד. שמחות אויף פארציעס פון 4 זל. אן אין אייגענעם זאַל און אויף בעשטעלונג אהיים.

געשטאָרבען א יוד

וואָס איז מיט 4 וואכען צוריק איבער־געפאָהרען געוואָרען פון א מאטאציקל

בשעתו האָבען מיר מיטגעטיילט, אז א יוד שלמה ערדינאסט, איז אויף קאשטשעלנא גאס, איבערגעפאָהרען געוואָרען פון א מאָטאָציקל, בעת וועלכען ער איז שווער פערוואונדעט געוואָרען. דער יוד איז דאַן אפגעפיהרט געוואָרען אין שפיטאַל.

ווי מ׳מעלדעט מיר, איז שלמה ערדינאסט נעכ־טען געשטאָרבען אין שפיטאַל. „חסד של אמת" האָט זיך בעמיהט, ער זאָל נישט אפגעפיהרט ווע־רען אין פראָזעקטאָריום.

זעלבסטמאָרד

(א) אויף לוטאמירסקא 14, אוימן הויף, האָט זיך געסמט די ארבייטסלאָזע יענטע בער. מען האָט זי אין א שווערען צושטאַנד אפגעפיהרט אין שפיטאַל.

ווי עס ווייזט זיך ארויס, איז די סיבה פונם זעלבסטמאָרד א משפחה־טראגעדיע: זי האָט גע־האָט א ביטער לעבען מיט איהר מאַן און זי האָט זיך מיט א פאר טעג צוריק מיט איהם געגט. זי איז אויסגעבליבען אליין, אָהן הילף מיט א קליין קינד אויף דער האַנד. און זי האָט זיך נישט געקאָנט אן עצה געבען.

דאָס קינד איז איבערגעשיקט געוואָרען אין זשלאבעק.

אויספלוגען אויפ׳ן יריד
קיין ווינע
6—12 סעפטעמבער 130 זל.
אויספלוגען אויפ׳ן יריד
קיין פראג
7—14 סעפטעמבער 120 זל.
קיין ווארשא
אויף די באלאנצן־פערמעסטונגען גארדאָן בענעט. די רייזען הין און צוריק צוזאמע מיט׳ן איינטריט אויף די פערמעסטונגען 6.20 זל. אפפאהר דעם 29/8, 6.11 מינוט. פון ווארשא, דעם 30/8, 10.10 מינוט.
אנמעלדונגען נעהמט אן
„אורביס" פיעטריקאָווער 18,
טעל. 249-40.

פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20.
שבת, דעם 12-טען
אַ זייגער 8.45 אָוונט
דער איינציגער
רעפּעראַט פון
פּרעז. וול. זשאַבאָטינסקי
א. ד. ט.
„זיין, אָדער נישט זיין"
בילעטען שוין צו בעקומען
אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

איינשפּריצונגען געגען דיפטעריט

(א) מאָרגען, דעם 7. ד. ח. הויבט זיך אָן די צוואַנגס-אימפּונגען געגען דיפטעריט פון קינדער – פון 1 ביז 10 יאָהר.

אין הסכם מיט'ן אימפּונגס-פּלאַן, דאַרף מען די קינדער, וואָס וואוינען אויפן שטח פונם 1-טען קאָמיסאַריאַט, אַנמעלדען אויף דוואָרסקאַ 10.

אויפ'ן צווייטען קאָמיסאַריאַט – סלאָוואַצקיעגאָ 3.

אויפ'ן דריטען קאָמיסאַריאַט – לאַגעווניצקאַ 34/36.

אויפ'ן פערטען קאָמיסאַריאַט – זשעראָמסקיעגאָ 4.

אויפ'ן פינפטען קאָמיסאַריאַט – ט. א. וו. 1.

אויפ'ן זעקסטען קאָמיסאַריאַט – סרעברשינסקאַ 83.

דרום-טייל פון זעקסטען קאָמיסאַריאַט – ווילענסקאַ 30 אַ.

אויפ'ן זיבעטען קאָמיסאַריאַט – גדאַנסקאַ 83.

אויפ'ן אַכטען קאָמיסאַריאַט – פּשעיאַזד 86.

אויפ'ן ניינטען קאָמיסאַריאַט – שפּיטאַלנאַ 4

אויפ'ן צעהנטען קאָמיסאַריאַט – קאָפּערניקאַ 19.

אויפ'ן עלפטען קאָמיסאַריאַט – קילינסקיעגאָ 152.

אויפ'ן צוועלפטען קאָמיסאַריאַט – קאַנטנאַ 21.

אויפ'ן דרייצענטען קאָמיסאַריאַט – עמיליגאַ 5 און –

אויפ'ן פערצענטען קאָמיסאַריאַט – לובעלסקאַ 7.

מאָרגען, מאָנטאָג, דעם 7 ד. ח. דאַרפען זיך מעלדען צום אימפען די קינדער מיט די פאַמיליען-נעמען אויף די אותיות

A B C

וועלכע וועלען דעם 21 ד. ח. נאָך אַ מאָל געאימפט ווערען.

אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: קאַספּערקעוויטש, זגערזשער 54; ריכטער, 11 ליסטאָפּאַד 86; זונדעלעוויטש, פּעטריקאָווער 25; באַיאַרסקי און שאַט, פּושעיאַזד 19; דיטעל, קאָפּערניקאַ 26; ליפּיעץ, פּעטריקאָווער 193; סלאָפּאַטאָווסקי, זשגאָווסקאַ 147.

פּראָצעס פון די 3 מערדערינס

אין וואַרשאַווער אַפּעלאַציע-געריכט

(א) בירוע זענען די מערדערינס פון דעם אַרבייטער פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" סטאַניסלאַוו קוביק, דורכן הינען קרייז-געריכט פערמשפּט געוואָרען: אַגנייעשקאַ ביעלטשיק (אויף 10 יאָהר), זאָפיאַ ביעלטשיק (אויף 15 יאָהר) און אַננאַ יאַבלאָנסקאַ (אויף 12 יאָהר).

איצט וועט, דעם 24 ד. ח פאָרקומען אין וואַרשאַ אַ רעוויזיע פון דעם פּראָצעס – אין אַפּעלאַציע-געריכט.

אַמביליגסטע און אַמבעסטע? – איז אין קאַנסום

דאָס צוריקקומענדע פון די זומער-וואוינונגען פּובליקום שטעלט זיך אָפּ וואו צו קויפען די נויטיגסטע אַרטיקלען צו ביליגע פּרייזען. לאַנג טראַכטען דאַרף מען נישט, ווייל דער „קאָנסום" איז די איינציגע ביליגסטע איינקויפס - קוועלע פון אַלערליי סחורות און האָט זיך ערוואָרבען דעם אַלגעמיינעם צוטרוי פון דער גאַנצער בעפעלקערונג.

פאָרלעזונג פון ד"ר ח. קנאַפּינג

היינט זונטאָג, 7.30 אין אָוועגד קומט פאָר אַ פאָרלעזונג פון ד"ר ח. קנאַפּינג אין „אחדות ישראל" (זאַוואַדזקאַ 29) א. ט. „די אַסימילאַציאָנס - בעוועגונג אין יודענטום".

פערביליגערן דעם טראַמוואַי-טאַריף

בריף פון דער שטאָט - פערוואַלטונג צו דער טראַמוואַי-דירעקציע

פרייטאָג איז אין דער טראַמוואַי-דירעקציע אָנגעקומען אַ בריף פון דער לאָדזער שטאָט-פערוואַלטונג וואָס פערוויפט זיך אויף דעם פּראָוויזאָרישען כאַראַקטער פון ביזאַיצטיגען טראַמוואַי-טאַריף און לייגט פאָר אַדורכצופיהרען אַ רעוויזיע, מיטן ציל פון אַ ווייטערדיגע רעדוקציע פון דעם טראַמוואַי-טאַריף.

ווי מיר דערוויסען זיך, וועט די דאָזיגע פראַגע בעטראַכט ווערען דורך דער פערוואַלטונג פון דער טראַמוואַי-דירעקציע, און עס וועט אַדורכדיסקוטירט ווערען קאָנקרעטע פּראָפּאָזיציעס.

פּרעזידענט קאָזלאָווסקי געוואָרן קאָמענדאַנט פון די פייערלעשער

(א) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די מיטגלידער פון די פייערלעשער. די פערזאַמלונג האָט געעפענט דער אינזשעניער וואַיעוואָדזקי. נאָכדעם ווי עס איז אָדורכגעלייענט געוואָרען די פּראָטאָקאָלען און בעריכטען, איז געגומען געוואָרען צו קענטעניש די רעזיגנאַציע פון ביזאַיצטיגען קאָמענדאַנט פון די פייערלעשער קאָנאָזשעווסקי. דאַן איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס נייער קאָמענדאַנט דער שטאָט-פּרעזידענט גאַדלעווסקי.

בעת די פריע פאַרשלאָגען איז געקומען צו אַן אינצידענט מיטן קאָמענדאַנט פּלוצענגיק, וועלכער האָט געפאָדערט, אַז די פערזאַמלונג זאָל זיך פיהרען מיט זיין שטין. די פערזאַמלונג האָט בעשלאָסען איבערצוגעהן איבער דער דאָזיגער פּאָדערונג צו דער טאָג-אָרדנונג. אַנווייזענדיג, אַז דער ענין מוז שרייפטליג ווערען דורך אַנדערע אינסטאַנצען.

מעסער-שטעכעריי צווישען יודען

(א) אויף דער דאַלנע-גאַס איז נעכטען אויסגעבראָכען אַ געשלעג צווישען יצחק פּייערטאָלער, אברהם וואַרשאַווסקי און לייב ברעסלער.

דאָס געשלעג איז צוגעגאַנגען אויף מעסערס און אין רעזולטאַט האָט מען וואַרשאַווסקין, מיט אַן אַדורכגעשטאָכענער ברוסט אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. זיין צושטאַנד איז געפעהרליך.

פּייערטאָלערן און ברעסלערן האָט פּאָליציי אַרעסטירט.

פערשוואונדען אַ וועקסעל-אַפעריסט

(א) עס איז ווידער ענטדעקט געוואָרען אַ וועקסעל-אַפערע אויף עטליכע צעהנדליג טויזענד זלאָטעס. וואָס עס איז בעגאַנגען אַ געוויסער פּערשוין, וועלכער האָט זיך נעהאָט אָנגעגעבען אַלס אַ געוויסער לעאָפּאָלד לאַנדסבערג פון אָזאָרקאָוו.

דער דאָזיגער פּערשוין האָט דיסקאָנטירט אַ רייה וועקסלען מיט געפעלשטע אונטערשריפטען.

איצט איז ער עוקר געוועזן, און ער ווערט געזוכט דורך דער פּאָליציי.

Dr. Zalcwasser
כירורג
CEGIELNIANA 19, tel. 125-27
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 1–2 מיטאָג און פון 4–6.30 אָוונט

ברוך הוא וברוך שמו

און מאַכען מאַכט ער עס אַזוי און אַזוי...

(א) איינער אַ חברה-מאַן מיט'ן נאָמען ברוך עפּשטיין (25 יאָהר אַלט) האָט זיך אין דער איצטיגער שווערער צייט אויסגעזוכט אַ לייכטע פּרנסה פון „חתנ'ערייי", ד. ה. ער פלעגט זיך בעקענען מיט מיידלעך, אַרומגיין מיט זיי, ווערען אויף אַ צייט זייער „באַשערטער", און נעהמען ביי זיי אַ דערויפען אויף די צוקונפטיגע געפיהלען...

אַזוי האָט ער, צ. א. גענומען אַ געוויסע נעטעליאַ בורשטין (זאַווישאַ 29) 500 זלאָטעס, ביי רוזשע זאַלצמאַן — 270 זלאָטעס און ביי רבקה שטערן — 250 זל.

דער סוף זיינער איז געווען, אַז די שטערן האָט איהם געלאָזט אַרעסטירען און דאָס שטאָטישע געריכט האָט איהם נעכטען פער'משפט אויף אַנדערט האַלבען יאָהר טורמע.

אויסגעגליכען דער סכסוך

אין דער באַד-אַנשטאַלט אויף מעלטשאַרסקיעגאַ

(א) זינט עטליכע וואָכען האָט אין דער שטאָטישער באַד-אַנשטאַלט אויף מעלטשאַרסקיעגאַ געדויערט אַ לוין-סכסוך. אין אַ קאָנפליקט צוליבן אַרבייטען 10 שעה אין מעת לעת.

איצט איז געקומען צו אַן אויסגלייך: די יוינגען זענען אויסגעגליכען געוואָרען, און די אַרבייטער, וואָס האָבען בעקומען זייערע שכירות פונם פּריוואַט-אונטערנעהמער, ראָזענשטיין, האָבען בעקומען אַ 15-פּראָצענטיגע הוספה.

טעאַטער
„ראָזמאַיטאָשטשי"
טעל. 112-25
דיר. דוי"ד צעלמייסטער.
בלויז עטליכע גאַסטשפּילן
פאַר'ן פערלאָזען לאָדז
אידאַ קאַמינסקאַ
מיט אַ געקליבענעם אַנסאַמבל.
היינט, זונטאָג, 12 בייטאָג
פּרייזען פון 40 גר. ביז 1.50
„נייע מענשען"
4.15 נאָכמיטאָג צו ביליגע פּרייזען
„מאַדאַם X"
9.15 אָוונט
„נייע מענשען"
אַכטונג! מאָרגען, 9.15 אָוונט
ספּעציעלע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג
„מוטערשאַפט"
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע.

גליייכשטעלונג.

אין שייכות מיט דער פריטאָגדיגער נאָטיץ אונטערן קעפּעל „צווישען קצבים" ווערען מיר געוואויר, אַז דאָס געשלעג איז נישט פאָרגעקומען צווישען קצבים, נאָר צווישען אַנ'אַרבייטער און אַ פלייש-פיהרער.

„זיין אָדער נישט זיין"

אויף דער דערמאָנטער טעמע וועט רעפערירען דער פּרעזידענט פון דער נייער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, וול. זשאַבאָטינסקי אין זאַל פון „פילהאַרמאָניע". דער רעפערענט וועט בעריהרען אין זיין רעפעראַט די אַקטועלסטע פּראָבלעמען, וואָס שטייען אין יעצטיגען מאָמענט אויפ'ן טאָג-אָרדנונג.

אין ארץ-ישראל דויערט שוין זייט פיר מאָנאַטען דער אַראַבישער טעראָר. די ענגלישע רעגירונג איילט זיך נישט מיט אונטערדריקען די אונרוהען; פון דער צווייטער זייט איז דער ישוב אַנ'אָנהענגער פון „הבלגה". איז דעריבער אינטערעסאַנט זיך דערוויסען, וואָס וועט זאָגען דער פיהרער פון דער נייער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע וועגען דער געשאַפענער לאַגע אין ציוניזם.

קאַנטאָר דוד ווייסבערגער

דאַווענט די קומענדע ימים נוראים אין נייעם קאָנצערט זאַל פּיראַמאָוויטשאַ 3

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, דאַווענט אין זאַל פּיראַמאָוויטשאַ 3, דער בעקאַנטער קאַנטאָר דוד ווייסבערגער, וועלכער איז גוט בעקאַנט דעם לאָדזער עולם מיט זיין האַרציג דאַווענען און מיט זיינע אייגענאַרטיגע אימפּראָוויזאַציעס.

חזן דוד ווייסבערגער האָט אויך געדאַווענט מיט גרויס ערפאָלג 4 יאָהר אַלס אָבערקאַנטאָר אין ווינער סינאַגאָגע („בני ברית"), ער האָט אויך אייגענע פּליטען פון „סערענאַ-רעקאָרד". עס איז צו האָפען, אַז דאָס היייאָהריגע דאַווענען פון דערמאָנטען קאַנטאָר וועט האָבען דעם געהעריגען ערפאָלג.

קאָנצערט „מיר הישימון" —

אָפּגעלעגט אויף דינסטאָג

דער קאָנצערט „מול הישימון" מיט דער בעטייליגונג פון אָבערקאַנטאָר מ. קוסעוויצקי, וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען נעכטען שבת אין „העלענאָוו", איז צוליב דעם אונגינסטיגען וועטער געוואָרען אָפּגעלעגט אויף דינסטאָג, ד. 8-טען ד. ח. די אויסגעקויפטע בילעטען זענען גילטיג.

טעאַטער, מוזיק און פערוויילונג (קאָמוניקאַטען)

היינט דריי פאָרשטעלונגען פון אידאַ קאַמינסקאַ'ס אַנסאַמבל אין טעאַטער ראָזמאַיטאָשטשי

די פאָרשטעלונגען פון אידאַ קאַמינסקאַ מיט איהר אַנסאַמבל, וועלכע שפּילען איצט אין „ראָזמאַיטאָשטשי" געהען אַדורך מיט'ן גרעסטען ערפאָלג. היינט, זונטאָג שפּילט אידאַ קאַמינסקאַ דריי פאָרשטעלונגען. און דאָס: 12 אַ זייגער בייטאָג אין אָוועגד ווערט געשפּילט די שלאָגער פּיעסע „נייע מענשען" פון י. פּערלע, אינסצעניזירט פון אידאַ קאַמינסקאַ. „נייע מענשען", וואָס איז אַ גרויס געוווינס אין אונזער יודישען רעפּערטואַר דאַרף געזעהען ווערען פון יעדען יודישען טעאַטער-בעזוכער. היינט 4.30 בייטאָג ווערט געשפּילט צום 30 (דרייסיגסטען) מאָל „מאַדאַם איקס", וועלכע עס האָבען שוין אין לאָדז געזעהן קרוב צוואַנציג טויזענד מענשען. דאָס איז פאַר אונזערע טעאַטער - פערהעלטנישען אַן אמת'ער רעקאָרד.

מאָרגען, מאָנטאָג ווערט געשפּילט צו פּאָפּולערע פּרייזען די ווערטפולע פּיעסע „מוטערשאַפט" פון רוסישען מחבר ווינישעווסקי.

פון שטאָטישען פּוילישען טעאַטער

היינט 4 נאָכמיטאָג ווערט געשפּילט די קאָמעדיע „ניעאָסקאַראָווידליוואַנאַ גאַדזינאַ" 8.30 אָוונט „טאַיני אַגענט".

היינט — שליסונג פון צירק „אַרענאַ" אונאָפּרופיכע לעצטע 2 פאָרשטעלונגען

היינט, זונטאָג, דעם 6-טען סעפּטעמבער ד. י. קומען פאָר אין צירק 2 לעצטע געזעגענונגס - פאָרשטעלונגען, 4.30 נאָכמ. און 8.30 אָוועגד. אין פּראָגראַם די בעסטע אַטראַקציעס פון צירק-קינסטלער.

היינט און פאָלג. טעג
אַ פילם פול מיט עמאָציע און שפּאַנונג, אַ שפּיאָנאַזש-פילם פון דער צייט פון וועלט-קריג
„SZYFR № 77"
William Powell, Lionel Atwill, Binnie Barnes
אין די הויפּטראָלען:
אויסערן פּראָגראַם: P. A. T. און אַקטואַליטעטען
היינט און פאָלג. טעג!
קלאַנג-קינאָ
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

Dr. med. A. ROZENBLIT
אינטערנע קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
אַל. קאָשטשושקי 22 פּעטריק. 79
טעלעפאָן 208-16

Prywatne Pogotowie „SZYBKA POMOC LEKARSKA"
tel. 15-111
BAŁUCKI RYNEK
(Zgierska 56)
Czynne przez całą dobę bez przerwy.

Dr. I. ZYW
כירורג
צוריקגעקעהרט
11-go LISTOPADA 17,
Telefon 128-41
נעמט אָן פון 1–2 און פון 5–7 אָוועגד

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראַוגוטאַ 8. טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט.
זונטאָג פון 10–2 מיטאָג.
פאַר פרויען – אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

DR. S. Kantor
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען (מענער-שוועכע)
90 פּיעטריקאָווער 90
טעל. 129-45
נעמט אָן פון 8–2 נאָכט. און פון 6–9 אָוו.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען קראַנקהייטען
סעריהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגיערסקאַ 11, טעלעפאָן 246-09
נעמט אָן פון 8–9 פריה און פון 4–8 אָוו

צאָהן-אַרצט
E. GLIKSMAN-FREUNDLICHOWA
Zawadzka 16a – Wólczańska 2
telefon 164-47.
צוריקגעקעהרט

Dr. med. J. Schlosser
כירורג
ul. CEGIELNIANA 30
tel. 122-16
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 4–7 אָוועגד.

DR. MED. G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-18
נעמט אָן פון 11–2 און פון 5–8.30 אָוו.

Dr. B. Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
שבת און יום-טוב – פון 8–1 בייטאָג

KONSUM PRZY WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE S. A.

אונזערע דעוויזען: נידריגע פרייזען, הויכע קוואליטעטען, העפליכע בעדינונג

האבען אונז ערווארבען טויזענדער קליענטען.

מיר בעטען אויך די דאמען און הערן גנפל., נישט פערפליכטענד צו קויפען, אונז צו בעזוכען, כדי זיך צו איבערצייגען וועגן דער ריכטיגקייט פון אונזערע דעוויזען.

מיר שיקען איבער פעקלעך קיין סאוויעט-רוסלאנד אויפ'ן גרונד פון א סעציעלען אפמאך מיט דער פארשטעהערשאפט פון ז.ס.ס.ר. אינפארם. אויפ'ן ארט, רעקוטשינער 54 צופאהר מיט די טראמוויען 10 און 6.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט דער ג. קונדשאפט, אז פון 7-טען סעפטעמבער ד. י. איז אונזער

שיר-סאלאן פּיעטריקאווער 84

איבערגעטראגען געווארען אויף

צום הערבסט און ווינטער-סעזאן איז אונזער לאגער פערזעהען מיט די נייעסטע מאדעלען

דאמען- און הערן-שיך.

צוגענגליכע פרייזען!

(איין הויף) לינקע זייט. פארטער טעל. 225-28

L. FULDE

בעקאנטמאכונג.

דאס קאנצעסיאנירטע בימשריפטן-ביורא צו דער גריכטס- און אדמיני-סטראטיוו-אינסטאנצען פון

SALOMON ZALCMAN

איז איבערגעטראגען געווארען פון 1-טען סעפטעמבער ד. י. פון זגערזשער 23 אויף

זגערזשער 50

בעקאנטמאכונג

דער בעקאנטער בוי- און קאנאליזאציע-שלאסער-ווערקשטעל פון

H. LEWKOWICZ i M. ZONABEND

האט זיך איבערגעטראגען פון קאמיענא 1 אויף פּיעטריקאווער 39

און נעמט אן אלערליי שלאסער-ארבייטען צו מעסיגע פרייזען און פינקטליכע אויספיהרונגען.

Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy

„OSTATNIA WZAJEMNA POSŁUGA

CHESED-WEEMES" w Łodzi

ul. Piotrkowska № 90, tel. 242-95.

די פערוואלטונג פון דער געזעלשאפט מאכט בעקאנט, אז די קומענדיגע יום-טובים ראש-השנה און יום-כפור וועט אין אונזער לאקאל אויף פּיעטריקאווער 90 געדאווענט ווערען.

בילעטען צו צוגענגליכע פרייזען זענען שוין צו בעקומען אין דער קאנצעלאריע פון דער געזעלשאפט איז די ביורא-שאה'ן.

קריינע אנאנסען

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

א מעדעל

וואס קען גייהען אויף אנ'אבער-לאק קען זיך מעלדען ביי Tenenbaum, Piotrkowska 38

„CERAMIN"

פליסיגע וואקס-פאליטור

דאס בעסטע און ביליגסטע מיטעל צו רייניגען און קאנסערווירען אלערליי מעבעל, פאסאדיקעס, פאמאכאדען, לעדער א. א. וו.

פלעקט נישט, שמוצט נישט, גיט א שיינעם ריינעם גלאנץ

צו בעקומען איבעראל

Krajowa Wytwórnia Przetworów Chemicznych w Warszawie.

Zakład zoologiczny

O. FOLKMAN

Łódź, ul. Andrzeja 7

(przy Piotrkowskiej) tel. 124-76

עמפפעהלט: הינט און ראסאהיגע קעץ, הארצער-קאנארקעס פון 10 זל. אן. גע-העהגליכע אזוי געפוצטע שטיינען, מכשירים צו בארען פייגעל, מארפקעס, פאפוגייס און פאפוזשקעס, פייגעל און עקזאטישע פישלעך, סענגווארג לעבעדיג און רויהע פאר פישלעך, אקווארינאס און טעראריעס, ושולוען, שלאנגען א. ז. וו. נאשעכץ פאר קאנארקעס און פאפוזשקעס, טויבען און ראסאהיגע דרוב, אייערלעך פון ראסאהיגע דרוב העלגנגס - מיטלען, פראשקעס - פלימינקעס נעגען וערים פאר פייגעל און הינט, טעג-טעלער פאר הינט און פאכטעניש צוזא-מענגעשטעלטע מישונגען אלס סענגווארג פאר קאנארקעס און פאפוזשקעס. ס'ווערען אנגענומען אלערליי פייגעל א. ז. וו. צום אויסהיילען.

גרויסער אויסוואהל פון מכשירים צו פיש-פאנגען.

מעסיגע פרייזן! פאכמענישע בעדינונג

פרייע פאסטענס

עס ווערט געברויכט איין שיק-יונגעל בעקאנט אין קאלאניאל-בראנזשע ביי ראזענצווייג פאמארסקא 6.

מעלדער צו לייכטע האנד-שטיקעריי און העקלערינס צו העקלען קענען זיך מעלדען מיעלטשארסקיעגא 1 (שקאלנא) הארענדארף

ס'ווערט געזוכט אנ'ערשטקלאסיגער סוויטער-נייהער (רין) ספעציאליסט פון וואלענע וועסטען, צו ערפאהרען פלאנבוים פאלודניאווא 42.

ס'ווערט געברויכט א לערן-מעדעל צו קראפט-שפולען וואס קען שוין ביסעל. צו מעלדען זיך פון 11 אין דער פריה. גדאנסקא 24 וו. 9.

עס ווערט געברויכט אנ'ערשט-קלאסיגער פערקויפער בעקאנט אין דער הערן-היט בראנזשע. צו מעלדען זיך אין פירמע "Szerlauns" פיעטריקאווער 10.

בחנם ווערט צוגעפאסט אלערליי גלעזער!

„OPTICUM"

28 פּיעטריקאווער 28

בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ברילען, בינאקלען, אלערליי צילינדער-גלעזער, קאמ. בינירטע גלעזער, טערמאמעטערס-אלעם צו די ביליגסטע פרייזען.

ס'ווערן אויך אויסגעפיהרט רעצעפטן. רעפעראטורען פינקטליך און רעיעל. — געדענקט די אדרעס: עס ווערען אנגענומען אלע ארט רעצעפטען

זיין די ה"ה דאקטוי' י'

אנ'ארט צום שלאפען פאר א יונ-גנמאן. 11 ליסטאפאדא 12. וו. 6.

אנ'ארט צו שלאפען פאר 1 אדער 2 יונגעלייט אין א לופטיגער דירה ביי אנ'אינטעליגענטער פאמיליע אפגעזונדערט מיט בעטגעוואנד. צו ערפאהרען ביי ש. העלהאק, פילסודסקיעגא (וואסכאדניא) 14 וו. 20.

א בעקוועמען ארט צו שלאפען אין א מעבלירט זוניג צימער פאר 2 קאוואלערען קען אויך זיין פאר שילערס פון פראווינץ מיט בעקעסטיגונג קילינסקיע-גא 39, וו. 18.

פערשידענעס

Konusowe snowadło do snucia w dobrym stanie kupi Juljusz Müller Sp.A. Łódź, Senatorska 6, tel. 221-10.

געלעגענהייטליך צו פערקויפען אנ'עס צימער אין גוטען צושטאנד נארוטאוויטשא 41, וו. 15.

א שותף מיט א קאפיטאל פון 3000 זל. צו א גוט איינגעפיהרט געשעפט ווערט געזוכט. אפערטען אין אדמיני. אונטער A. Z.

ראקאלען

Mieszkanie 6-pokojowe z kuchnią do wynajęcia przy Alei 1-go Maja № 5 od 1 października r. b. Wiadomość u dozorcy domu.

Do wynajęcia 3 pokoje z wygodami od zaraz Piotrkowska 192. Wiadomość u dozorcy lub tel. 122-82.

לעכער

ווערען אויסגענייט ביליג ביי ג. נארדמאן שרודמיעסקא 8

Poszukiwany

lokal biurowy

5-cio pokojowy w czystym domu w samem centrum Oferty ze szczegółami sub „A. P. T. H." do administracii nin. pisma.

Dr. med.

E. WAJNBERGOWA

אויגען-קראנקהייטען

Dr. med.

M. WAJNBERG

נערווען-קראנקהייטען

האבען זיך איבערגעצויגען אויף LEGJONÓW 3 (Zielona) tel. 172-20.

איבערציהונגען און עקספעדיציעס נאך ארץ-ישראל

איז געזאמעלטע וואגאנען ערלעדיגט שנעל און פינקטליך צו מעסיגע פרייזען

„POLSKI LLOYD" Sp. Akc.

oddział w Łodzi Narutowicza 13 tel. centrala: 250-15.

Palestine Shipping Co. Ltd.
Palestine and Egypt Lloyd Ltd.

פערטרעטונג:

וויפלסטע פערקויפען א ניימאשין

אין ערצילען דאס העכסטע פרייז?

ווענדט זיך צו:

Skład maszyn do szycia

Singer i Lachman

Łódź, Zydowska 2, telefon 246-73.

MOTORY

elektr.

OKAZYJNE używane i nowe po cenach najniższych Przełączniki gwiazda trójkąt i rozruszniki własnego wyrobu WARSZTATY REPERACYJNE, przewijanie maszyn. Instalacje elektr. Reklamy neonowe.

Inż. J. Reicher i S-ka, Łódź

Południowa 28, tel. 21-000.

NAJNOWSZE

RADJO-APARATY PHILIPSA

stereofoniczno na dogodnych warunkach ratalnych

Wisła S. A. Moniuszki 2

światowa marka

Primeros GUM.

nagrodzone złotym medalem w Ulg pięcioletnia trwałość

Doktór

M. Kalisz

אנגיוערזעט און ראסטאק צאהן-ארצט

סטאמאטאלאג-כירורגיע

פּיעראצקיעגא 7 (עוואנגעליצקא) טעל. 108-26

אויפנעהם-שעה'ן פון 3—7.

צוריקגעקעהרט

Dr. med.

M. GLAZER

ספעציאליסט פאר הויט- און וענערישע קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ZACHODNIA 64, tel. 185-49

נעהמט אן פון 12—2 מיטאג און פון 7 ביז 8.30 אווענד.

זונטאג און חגאות פון 10—12 בייטאג.

Doktór W.

Łukomski

Spec. chorób uszu, nosa, gardła i krtani

Łódź, Zawadzka 3 fr. I p.

tel. 190-42

Przymuje od godz. 4-6

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג-כירורג

ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און אורין-קראנקהייטען

NAWROT 8, tel. 219-90

נעהמט אן פון 4—7 נאכמיטאג

צוריקגעקעהרט.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

פראנט, 1טער שטאק

נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אווענט זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.

ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

Lek. Dentysta

St. Gelberg

Zawadzka 14, tel. 108-33

צוריקגעקעהרט.

Doktór

A. S. Tenenbaum

אינערליכע קראנקהייטען (ספעציעל לונגען)

צוריקגעקעהרט

Piotrkowska 109 telef. 220-25

Dr. med.

GUSTAWA ZAND-TENENBAUMOWA

ספעציאליסטין פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Piotrkowska 109, telef. 220-29

Doktór Med.

Szymon Grinberg

55 פּילסודסקיעגא 55

טעלעפאן 168-58

נעמט אן פון 8-טען ד. ח. פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

רעטשניצע

פאר ווענעריש-קראנקע מענער - שוועכע און הויט-קראנקהייטען

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

פּיעטריקאווער 45

טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אווענד. פרויען און קינדער נעמט אן א פרוידאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אווענד.

א בעראטונג 3 זל.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman. Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.